

ที่ ปช ๐๐๑๑/๐๐๑๑

สำนักงาน ป.ป.ช.
ถนนนนทบุรี อำเภอนนทบุรี
จังหวัดนนทบุรี ๑๑๐๐๐

๒๓ มกราคม ๒๕๖๙

เรื่อง ข้อเสนอแนะเพื่อป้องกันปัญหาหรือความเสี่ยงต่อการทุจริตในการบริหารงานของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ
ในสังกัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม กรณีการแต่งตั้งบุคคลที่เกษียณ
อายุราชการแล้วให้ดำรงตำแหน่งทางบริหาร

เรียน ปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

สิ่งที่ส่งมาด้วย ข้อเสนอแนะเพื่อป้องกันปัญหาหรือความเสี่ยงต่อการทุจริตในการบริหารงานของสถาบันอุดมศึกษา
ของรัฐในสังกัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม กรณีการแต่งตั้ง
บุคคลที่เกษียณอายุราชการแล้วให้ดำรงตำแหน่งทางบริหาร จำนวน ๑ เล่ม

ด้วยคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้พิจารณาเรื่องกล่าวหากรณีการดำรงตำแหน่งทางบริหาร
ของสถาบันอุดมศึกษาขณะขาดคุณสมบัติด้านอายุ และการเบิกจ่ายค่าตอบแทนโดยมิชอบ เนื่องจากผู้ดำรง
ตำแหน่งดังกล่าวเกษียณอายุราชการแล้ว และมีมติให้สำนักงาน ป.ป.ช. ทำการศึกษาวิเคราะห์ปัญหาและ
ความเสี่ยงต่อการทุจริตในการบริหารงานของสถาบันอุดมศึกษา กรณีการแต่งตั้งบุคคลที่เกษียณอายุราชการแล้ว
ให้ดำรงตำแหน่งทางบริหารในตำแหน่งคณบดี รองอธิการบดี และอธิการบดี และจัดทำข้อเสนอแนะเพื่อ
ป้องกันปัญหาหรือความเสี่ยงต่อการทุจริตในการบริหารงานของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐในสังกัดกระทรวง
การอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม กรณีการแต่งตั้งบุคคลที่เกษียณอายุราชการแล้ว
ให้ดำรงตำแหน่งทางบริหาร

สำนักงาน ป.ป.ช. ได้ดำเนินการศึกษาตามประเด็นดังกล่าวแล้วพบว่าการแต่งตั้งบุคคล
ที่มีอายุเกินหกสิบปีหรือบุคคลที่เกษียณอายุราชการแล้วให้ดำรงตำแหน่งทางบริหารในสถาบันอุดมศึกษานั้น
มีประเด็นที่อาจส่งผลกระทบต่อการบริหารงานของสถาบันอุดมศึกษาในด้านการบริหารงานบุคคล
และอาจก่อให้เกิดปัญหาหรือความเสี่ยงต่อการทุจริตในการบริหารงานของสถาบันอุดมศึกษาได้ ดังนี้

๑. การกำหนดคุณสมบัติของผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษา

กฎหมายหลักที่เกี่ยวข้องกับการแต่งตั้งผู้บริหารในสถาบันอุดมศึกษา ได้แก่ พระราชบัญญัติ
ระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ และที่แก้ไขเพิ่มเติม และพระราชบัญญัติ
จัดตั้งสถาบันอุดมศึกษา ไม่ได้บัญญัติคุณสมบัติเกี่ยวกับสถานะและอายุของบุคคลที่จะได้รับการแต่งตั้ง
ให้ดำรงตำแหน่งผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาให้มีความชัดเจน ทำให้เกิดปัญหาการตีความและข้อถกเถียง
ทางกฎหมาย อันนำไปสู่การกล่าวหา/ร้องเรียน และการฟ้องร้องเป็นคดีความต่อศาลปกครอง

๒. กระบวนการสรรหาผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษา

กระบวนการสรรหาและแต่งตั้งผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษามีความเสี่ยงที่อาจก่อให้เกิด
ความไม่โปร่งใสและเป็นธรรม ในกรณีดังต่อไปนี้

๒.๑ ผู้มีอำนาจในการสรรหาและแต่งตั้งผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษา เช่น คณะกรรมการสรรหา
หรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับการสรรหา ใช้อำนาจโดยมิชอบ ใช้เครือข่ายความสัมพันธ์ส่วนตัวเอื้อประโยชน์ในการ
แต่งตั้งบุคคลเข้าสู่ตำแหน่งผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษา

“ข้อสัถย์ เป็นธรรม มีอาชีพ โปร่งใส ตรวจสอบได้”

๒.๒ สถาบัน...

๒.๒ สถาบันอุดมศึกษาบางส่วนไม่ทำการเปิดเผยข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการแต่งตั้งผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษา เช่น ข้อบังคับ/ประกาศของสถาบันอุดมศึกษาเกี่ยวกับหลักเกณฑ์และวิธีการสรรหา/แต่งตั้งคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของบุคคลที่จะเข้ามาดำรงตำแหน่งผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษา ให้สาธารณชนได้รับทราบและเข้าถึงได้

ในการนี้ เพื่อเป็นการป้องกันปัญหาหรือความเสี่ยงต่อการทุจริตในการบริหารงานของสถาบันอุดมศึกษา กรณีการแต่งตั้งบุคคลที่เกษียณอายุราชการแล้วให้ดำรงตำแหน่งทางบริหารข้างต้น คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้มีมติให้เสนอ “ข้อเสนอแนะเพื่อป้องกันปัญหาหรือความเสี่ยงต่อการทุจริตในการบริหารงานของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐในสังกัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม กรณีการแต่งตั้งบุคคลที่เกษียณอายุราชการแล้วให้ดำรงตำแหน่งทางบริหาร” ต่อกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ตามนัยมาตรา ๑๕๒ (๖) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ โดยมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

๑. ด้านการกำหนดคุณสมบัติของผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษา

เห็นควรพิจารณาจัดทำมาตรฐานกลางในการกำหนดคุณสมบัติของผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาในตำแหน่งอธิการบดี รองอธิการบดี และคณบดี ให้มีความชัดเจน โดยให้กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม เป็นหน่วยงานหลักในการศึกษาวิเคราะห์เกี่ยวกับการกำหนดคุณสมบัติในด้านสถานะและอายุของผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษา เพื่อเป็นหลักเกณฑ์หรือแนวปฏิบัติให้สถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่งนำไปใช้ในการสรรหา/แต่งตั้งผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษา ให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน

๒. ด้านกระบวนการสรรหาผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษา

๑) สถาบันอุดมศึกษาควรยึดถือและปฏิบัติตามแนวปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลในสถาบันอุดมศึกษา (ฉบับที่ ๒) ข้อ ๑๘ และข้อ ๑๙ โดยเคร่งครัด และสถาบันอุดมศึกษาควรกำหนดคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามเกี่ยวกับเรื่องการมีส่วนได้เสียระหว่างผู้ดำรงตำแหน่งกรรมการสรรหาผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาและผู้ที่จะได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาเพิ่มเติมในข้อบังคับของสถาบันอุดมศึกษาที่เกี่ยวข้อง ตามความจำเป็นและความเหมาะสมกับบริบทของสถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่ง เพื่อให้เกิดความโปร่งใสและเป็นธรรมในกระบวนการสรรหาผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษา และเพื่อให้มีคณะกรรมการสรรหาที่มีความเป็นกลาง ไม่เป็นผู้มีส่วนได้เสีย เป็นการป้องกันมิให้เกิดเรื่องกล่าวหา/ร้องเรียนและการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบหรือปล่อยปละละเลย อันก่อให้เกิดการเอื้อประโยชน์และผลประโยชน์ทับซ้อน (Conflict of Interest) โดยอย่างน้อยประกอบด้วยรายละเอียดตามที่เสนอหรือในทำนองเดียวกัน ดังต่อไปนี้

- กรรมการสรรหาอธิการบดี ต้องไม่เป็นผู้สมรสหรือผู้ซึ่งอยู่กินกันฉันสามีภริยา โดยมีได้จดทะเบียนสมรส บุพการี ผู้สืบสันดาน พี่น้องร่วมบิดามารดาหรือร่วมบิดาหรือมารดาเดียวกัน บุพการีหรือผู้สืบสันดานของผู้สมรสหรือผู้ซึ่งอยู่กินกันฉันสามีภริยา โดยมีได้จดทะเบียนสมรส หรือบุตรบุญธรรมหรือผู้รับบุตรบุญธรรม ของผู้สมัครหรือผู้ได้รับการเสนอชื่อเข้ารับการสรรหาเป็นอธิการบดี และผู้ได้รับการเสนอชื่อให้ดำรงตำแหน่งรองอธิการบดี

- ผู้ได้รับการแต่งตั้งเป็นกรรมการสรรหาอธิการบดี ไม่มีสิทธิสมัครหรือได้รับการเสนอชื่อเป็นอธิการบดี และไม่สามารถมาดำรงตำแหน่งผู้บริหารระดับรองอธิการบดีหรือผู้ช่วยอธิการบดี ภายหลังจากดำเนินการสรรหาอธิการบดีแล้วเสร็จตลอดวาระการดำรงตำแหน่งของอธิการบดี

- กรรมการสรรหาคณบดี ต้องไม่เป็นผู้สมรสหรือผู้ซึ่งอยู่กินกันฉันสามีภริยา โดยมีได้จดทะเบียนสมรส บุพการี ผู้สืบสันดาน พี่น้องร่วมบิดามารดาหรือร่วมบิดาหรือมารดาเดียวกัน บุพการี

หรือผู้...

“ข้อสุดท้าย เป็นธรรม มีอาชีพ โปร่งใส ตรวจสอบได้”

หรือผู้สืบสันดานของคู่สมรสหรือผู้ซึ่งอยู่กินกันฉันสามีภริยาโดยมิได้จดทะเบียนสมรส หรือบุตรบุญธรรม หรือผู้รับบุตรบุญธรรม ของผู้สมัครหรือผู้ได้รับการเสนอชื่อเข้ารับการสรรหาเป็นคณบดี

- ผู้ได้รับการเสนอชื่อให้ดำรงตำแหน่งรองอธิการบดี ต้องไม่เป็นคู่สมรสหรือผู้ซึ่งอยู่กินกันฉันสามีภริยาโดยมิได้จดทะเบียนสมรส บุพการี ผู้สืบสันดาน พี่น้องร่วมบิดามารดาหรือร่วมบิดาหรือมารดาเดียวกัน บุพการีหรือผู้สืบสันดานของคู่สมรสหรือผู้ซึ่งอยู่กินกันฉันสามีภริยาโดยมิได้จดทะเบียนสมรส หรือบุตรบุญธรรม หรือผู้รับบุตรบุญธรรม ของอธิการบดี

- เพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรมและป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อน สถานสถาบันอุดมศึกษา จะพิจารณาให้ความเห็นชอบแต่งตั้งผู้ที่เป็นกรรมการสรรหาอธิการบดีและกรรมการสถานบันอุดมศึกษา ผู้ที่ได้ออกเสียงลงมติเลือกอธิการบดีรายใด เป็นรองอธิการบดีตามคำแนะนำของอธิการบดีรายนั้น ภายในสองปี นับแต่วันที่ได้ลงมติดังกล่าวมิได้ เว้นแต่จะได้แสดงเจตนาให้เป็นที่ประจักษ์ว่าตนไม่ประสงค์ใช้สิทธิลงคะแนนเลือกอธิการบดีคราวนั้น

๒) สถานบันอุดมศึกษาทุกแห่งควรเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการสรรหา/แต่งตั้งบุคคล ที่จะดำรงตำแหน่งผู้บริหารในสถานบันอุดมศึกษา เช่น ข้อบังคับ/ประกาศของสถานบันอุดมศึกษาเกี่ยวกับ หลักเกณฑ์ วิธีการสรรหา/แต่งตั้ง คุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของบุคคลที่จะดำรงตำแหน่งผู้บริหาร ในสถานบันอุดมศึกษา ให้สาธารณชนได้รับทราบและเข้าถึงได้เป็นการทั่วไป ทางเว็บไซต์หลักของสถานบัน อุดมศึกษา เพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกันระหว่างสถานบันอุดมศึกษา บุคคลที่จะเข้ารับการสรรหา ผู้มีส่วนได้เสีย และประชาชนทั่วไป เพื่อลดความเคลือบแคลงสงสัยของสาธารณชน และสร้างความโปร่งใสและตรวจสอบได้ ในกระบวนการสรรหา/แต่งตั้งผู้บริหารสถานบันอุดมศึกษา

สำนักงาน ป.ป.ช. จึงขอส่งข้อเสนอแนะเพื่อป้องกันปัญหาหรือความเสี่ยงต่อการทุจริตในการ บริหารงานของสถานบันอุดมศึกษาของรัฐในสังกัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม กรณีการแต่งตั้งบุคคลที่เกษียณอายุราชการแล้วให้ดำรงตำแหน่งทางบริหาร รายละเอียดตามสิ่งที่ส่งมาด้วย และสามารถดาวน์โหลดเอกสารได้จาก QR Code ท้ายหนังสือนี้ ทั้งนี้ หากได้ดำเนินการตามข้อเสนอแนะ ดังกล่าวแล้ว ขอได้โปรดแจ้งให้สำนักงาน ป.ป.ช. ทราบต่อไปด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(นายสุรพงษ์ อินทรถาวร)

รองเลขาธิการ รักษาการแทน
เลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ช.

ข้อเสนอแนะ

สำนักมาตรฐานการเชิงรุกและนวัตกรรม (อิสริย์)

โทร. ๐ ๒๕๒๘ ๔๐๐๕ ต่อ ๗๑๔๙ โทรสาร ๐ ๒๕๒๕ ๔๐๐๓

“ซื่อสัตย์ เป็นธรรม มีอาชีพ โปร่งใส ตรวจสอบได้”

ข้อเสนอแนะเพื่อป้องกันปัญหาหรือความเสี่ยงต่อการทุจริต

ในการบริหารงานของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ

ในสังกัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

กรณีการแต่งตั้งบุคคลที่เกษียณอายุราชการแล้วให้ดำรงตำแหน่งทางบริหาร

ข้อเสนอแนะเพื่อป้องกันปัญหาหรือความเสี่ยงต่อการทุจริต
ในการบริหารงานของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ
ในสังกัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม
กรณีการแต่งตั้งบุคคลที่เกษียณอายุราชการแล้วให้ดำรงตำแหน่งทางบริหาร

สำนักมาตรการเชิงรุกและนวัตกรรม
สำนักงาน ป.ป.ช.

สารบัญ

	หน้า
ความเป็นมา	๑
วัตถุประสงค์ของการศึกษา	๒
ขอบเขตการศึกษา	๒
วิธีการศึกษา	๒
กฎหมายและคำพิพากษาที่เกี่ยวข้อง	๒
คำนิยามศัพท์และคำจำกัดความ	๓
ข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้อง	
๑. สถาบันอุดมศึกษา	๔
๒. การบริหารงานของสถาบันอุดมศึกษา	
๒.๑ การบริหารงานบุคคล	๖
๒.๑.๑ การกำหนดตำแหน่งผู้บริหารในสถาบันอุดมศึกษา	๗
๒.๑.๒ การแต่งตั้ง และคุณสมบัติของผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษา	๘
๒.๑.๓ การต่ออายุราชการ	๑๘
๒.๑.๔ การจ้าง/แต่งตั้งบุคคลที่เกษียณอายุราชการแล้วให้ดำรงตำแหน่ง ประเภทผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษา	๑๙
๒.๒ การบริหารเงินและงบประมาณ	๒๑
๒.๒.๑ ค่าตอบแทนและสิทธิประโยชน์ของผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษา	๒๑
๒.๒.๒ บำเหน็จบำนาญ	๒๘
๓. ข้อมูลเกี่ยวกับอายุของผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษา	
๓.๑ การกำหนดอายุของผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษา	๒๘
๓.๒ อายุของอธิการบดีในประเทศไทยและต่างประเทศ	๓๓
๓.๓ อายุของอธิการบดีกับการจัดอันดับมหาวิทยาลัยโลก	๓๔
๔. ข้อมูลเรื่องกล่าวหา/ร้องเรียน	๓๖
ปัญหาและผลกระทบต่อการบริหารงานของสถาบันอุดมศึกษา	๓๗
ข้อพิจารณา	๔๐
ข้อเสนอแนะ	๔๔
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก ตารางแสดงข้อมูลการแต่งตั้งและคุณสมบัติของผู้ดำรงตำแหน่งอธิการบดี	
ภาคผนวก ข ตารางแสดงข้อมูลการแต่งตั้งและองค์ประกอบของคณะกรรมการสรรหาอธิการบดี	
ภาคผนวก ค ตารางแสดงข้อมูลการแต่งตั้งและคุณสมบัติของผู้ดำรงตำแหน่งรองอธิการบดี	
ภาคผนวก ง ตารางแสดงข้อมูลการแต่งตั้งและคุณสมบัติของผู้ดำรงตำแหน่งคณบดี	

ข้อเสนอแนะเพื่อป้องกันปัญหาหรือความเสี่ยงต่อการทุจริตในการบริหารงาน
ของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐในสังกัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม
กรณีการแต่งตั้งบุคคลที่เกษียณอายุราชการแล้วให้ดำรงตำแหน่งทางบริหาร

ความเป็นมา

สำนักงาน ป.ป.ช. ได้รับเรื่องกล่าวหากรณีการดำรงตำแหน่งทางบริหารของสถาบันอุดมศึกษา ขณะขาดคุณสมบัติด้านอายุ และการเบิกจ่ายค่าตอบแทนโดยมิชอบ เนื่องจากผู้ดำรงตำแหน่งดังกล่าว เกษียณอายุราชการแล้ว ในกรณีดังต่อไปนี้

๑. กรณีเลขาธิการคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม ในขณะนั้น ปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ ปล่อยปละละเลยให้อธิการบดี มหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งละเลยหน้าที่โดยไม่ชอบ โดยการปล่อยให้มีการดำรงตำแหน่งคณบดีขณะขาดคุณสมบัติ ด้านอายุเนื่องจากเกษียณอายุ

๒. กรณีอธิการบดีมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ กรณี ไม่กำกับดูแล ปล่อยปละละเลยให้มีการเบิกจ่ายค่าตอบแทนตำแหน่งผู้อำนวยการศูนย์วิทยาศาสตร์ศึกษา ซึ่งในขณะนั้นผู้ดำรงตำแหน่งดังกล่าวได้เกษียณอายุราชการแล้ว อันเป็นการดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการศูนย์ โดยขาดคุณสมบัติตามกฎหมาย และเป็นการเบิกจ่ายโดยมิชอบ

๓. กรณีอธิการบดีมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ กรณี ปล่อยปละละเลย สั่งการโดยมิชอบ โดยให้เบิกจ่ายค่าตอบแทนตำแหน่งรองอธิการบดี ซึ่งในขณะนั้น ผู้ดำรงตำแหน่งดังกล่าวได้เกษียณอายุราชการแล้ว อันเป็นการดำรงตำแหน่งโดยขาดคุณสมบัติตามกฎหมาย และเป็นการเบิกจ่ายโดยไม่ชอบ

กรณีที่ ๑ คณะกรรมการ ป.ป.ช. พิจารณาแล้วมีมติให้ส่งเรื่องกล่าวหาดังกล่าวให้ผู้บังคับบัญชา หรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งหรือถอดถอนดำเนินการทางวินัยตามหน้าที่และอำนาจ ซึ่งกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ได้รายงานผลการดำเนินการให้สำนักงาน ป.ป.ช. ทราบแล้ว โดยคณะกรรมการ ป.ป.ช. พิจารณาแล้วเห็นว่าไม่ปรากฏว่าการดำเนินการของกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ไม่เที่ยงธรรมแต่อย่างใด จึงมีมติรับทราบผลการดำเนินการ ของสำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม และให้ส่งเรื่องให้ สำนักมาตรฐานการเชิงรุกและนวัตกรรม ศึกษาวิเคราะห์ว่าการแต่งตั้งบุคคลที่เกษียณอายุราชการไปแล้ว ให้ดำรงตำแหน่งทางบริหารในตำแหน่ง คณบดี รองอธิการบดี หรืออธิการบดีของมหาวิทยาลัยนั้น ก่อให้เกิดผลเสียต่อระบบการศึกษาหรือการบริหารงานของสถาบันอุดมศึกษาของประเทศหรือไม่ เพียงใด โดยให้นำข้อมูลจากต่างประเทศมาศึกษาเปรียบเทียบกับ

กรณีที่ ๒ และกรณีที่ ๓ คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติให้ส่งเรื่องกล่าวหาดังกล่าวให้ผู้บังคับบัญชา หรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งหรือถอดถอนดำเนินการทางวินัยตามหน้าที่และอำนาจ ซึ่งผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งหรือถอดถอนได้พิจารณาแล้ว มีความเห็นว่ามีได้มีการปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติ หน้าที่โดยมิชอบตามที่ถูกกล่าวหา และคณะกรรมการ ป.ป.ช. พิจารณาแล้วเห็นว่าการดำเนินการ ของมหาวิทยาลัยได้ดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจโดยชอบแล้ว จึงมีมติเห็นด้วยกับผลการดำเนินการ ของมหาวิทยาลัย และให้ส่งเรื่องให้สำนักมาตรฐานการเชิงรุกและนวัตกรรมดำเนินการศึกษาเกี่ยวกับ ประเด็นอธิการบดีและรองอธิการบดีเกษียณอายุราชการแล้วยังดำรงตำแหน่งในหน่วยงาน มีการเบิก ค่าตอบแทน ได้รับสิทธิประโยชน์อย่างไร ใช้จ่ายงบประมาณเงินราชการจากส่วนใด จำนวนมากน้อยเพียงใด และหารือกับกรมบัญชีกลางเกี่ยวกับวิธีการดำเนินการดังกล่าวว่ามีการดำเนินการอย่างไร เพื่อนำมา ประกอบการพิจารณาและทำมาตรการ ความเห็น และข้อเสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรี รัฐสภา ศาล องค์กรอิสระ หรือองค์กรอัยการ ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

๑) เพื่อศึกษาวิเคราะห์ถึงผลกระทบ ปัญหาหรือความเสี่ยงต่อการทุจริตในการบริหารงานของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐในสังกัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม กรณีการแต่งตั้งบุคคลที่เกษียณอายุราชการแล้วให้ดำรงตำแหน่งทางบริหาร

๒) เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะเพื่อป้องกันปัญหาหรือความเสี่ยงต่อการทุจริตในการบริหารงานของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐในสังกัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม กรณีการแต่งตั้งบุคคลที่เกษียณอายุราชการแล้วให้ดำรงตำแหน่งทางบริหาร

ขอบเขตการศึกษา

ศึกษาเกี่ยวกับผลกระทบ ปัญหาหรือความเสี่ยงต่อการทุจริตในการบริหารงานของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐในสังกัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม เฉพาะกรณีการแต่งตั้งบุคคลที่เกษียณอายุราชการแล้วให้ดำรงตำแหน่งทางบริหารในตำแหน่งอธิการบดี รองอธิการบดี และคณบดี

วิธีการศึกษา

ดำเนินการศึกษาโดยการศึกษาค้นคว้าจากกฎหมายและคำพิพากษาที่เกี่ยวข้อง รวมถึงข้อเท็จจริงจากการศึกษาเอกสารหลักฐานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และข้อเท็จจริงที่ได้จากการจัดทำหนังสือสอบถามหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนข้อมูลที่ได้จากการค้นคว้าทางอิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ

กฎหมายและคำพิพากษาที่เกี่ยวข้อง

- ๑) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม
- ๒) พระราชบัญญัติการอุดมศึกษา พ.ศ. ๒๕๖๒
- ๓) พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม พ.ศ. ๒๕๖๒
- ๔) พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ และที่แก้ไขเพิ่มเติม
- ๕) พระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญข้าราชการ พ.ศ. ๒๔๙๔ และที่แก้ไขเพิ่มเติม
- ๖) พระราชบัญญัติกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ พ.ศ. ๒๕๓๙ และที่แก้ไขเพิ่มเติม
- ๗) พระราชบัญญัติเงินเดือนและเงินประจำตำแหน่ง พ.ศ. ๒๕๓๘ และที่แก้ไขเพิ่มเติม
- ๘) พระราชบัญญัติจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษา
- ๙) พระราชกฤษฎีกาการได้รับเงินประจำตำแหน่งของข้าราชการและผู้ดำรงตำแหน่งผู้บริหารซึ่งไม่เป็นข้าราชการ พ.ศ. ๒๕๓๘ และที่แก้ไขเพิ่มเติม
- ๑๐) พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการการจ่ายเงินประจำตำแหน่งของข้าราชการและผู้ดำรงตำแหน่งผู้บริหารซึ่งไม่เป็นข้าราชการ พ.ศ. ๒๕๓๙ และที่แก้ไขเพิ่มเติม
- ๑๑) กฎ ก.พ.อ. การได้รับเงินประจำตำแหน่ง ของข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๖
- ๑๒) ข้อบังคับสถาบันอุดมศึกษา เกี่ยวกับหลักเกณฑ์และวิธีการสรรหาอธิการบดี และคณบดี
- ๑๓) ประกาศ ก.พ.อ. เรื่อง มาตรฐานกำหนดระดับตำแหน่งและการแต่งตั้งข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา ให้ดำรงตำแหน่งสูงขึ้น พ.ศ. ๒๕๕๓ และที่แก้ไขเพิ่มเติม
- ๑๔) ประกาศ ก.พ.อ. เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการต่อเวลาราชการของข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๗
- ๑๕) คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๓๗/๒๕๖๐ เรื่อง การแก้ไขปัญหาการบริหารงานของสถาบันอุดมศึกษา
- ๑๖) คำพิพากษาศาลปกครอง คดีหมายเลขแดงที่ บ.๑๑๓/๒๕๖๑ คดีหมายเลขแดงที่ อบ.๓๑๑/๒๕๖๓ คดีหมายเลขแดงที่ อบ.๑๑-๑๒/๒๕๖๓ คดีหมายเลขแดงที่ อบ.๘๒/๒๕๖๓ คดีหมายเลขแดงที่ อบ.๓๑๐/๒๕๖๓ และคดีหมายเลขแดงที่ อบ.๔๗๑/๒๕๖๔

คำนิยามศัพท์และคำจำกัดความ

๑. สถาบันอุดมศึกษา

พระราชบัญญัติการอุดมศึกษา พ.ศ. ๒๕๖๒

มาตรา ๓ ในพระราชบัญญัตินี้

“สถาบันอุดมศึกษา” หมายความว่า สถาบันที่จัดการอุดมศึกษาระดับปริญญาและระดับต่ำกว่าปริญญาทั้งที่เป็นของรัฐและของเอกชน

“สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ” หมายความว่า สถาบันอุดมศึกษาของรัฐในสังกัดของกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม และสถาบันอุดมศึกษาของรัฐที่ไม่อยู่ในสังกัดของกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

“สถาบันอุดมศึกษาของรัฐในสังกัดของกระทรวง” หมายความว่า สถาบันอุดมศึกษาของรัฐที่เป็นส่วนราชการที่อยู่ในสังกัดของกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม และสถาบันอุดมศึกษาของรัฐในกำกับของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม พ.ศ. ๒๕๖๒

มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

“สถาบันอุดมศึกษา” หมายความว่า สถาบันที่จัดการอุดมศึกษาระดับปริญญาและระดับต่ำกว่าปริญญาทั้งที่เป็นของรัฐและของเอกชน

“สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ” หมายความว่า สถาบันอุดมศึกษาของรัฐในสังกัดของกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม และสถาบันอุดมศึกษาของรัฐที่ไม่อยู่ในสังกัดของกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

“สถาบันอุดมศึกษาของรัฐในสังกัดของกระทรวง” หมายความว่า สถาบันอุดมศึกษาของรัฐที่เป็นส่วนราชการที่อยู่ในสังกัดของกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม และสถาบันอุดมศึกษาของรัฐในกำกับของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

“สถาบันอุดมศึกษา” หมายความว่า สถานศึกษาของรัฐในสังกัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ที่จัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา แต่ไม่รวมถึงสถานศึกษาของรัฐที่มีใช้ส่วนราชการ

คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๓๗/๒๕๖๐ เรื่อง การแก้ไขปัญหการบริหารงานของสถาบันอุดมศึกษา

ข้อ ๑ ในคำสั่งนี้

“สถาบันอุดมศึกษา” หมายความว่า สถาบันอุดมศึกษาของรัฐที่เป็นส่วนราชการและเป็นนิติบุคคล

๒. ข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

“ข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา” หมายความว่า บุคคลซึ่งได้รับบรรจุและแต่งตั้งให้รับราชการตามพระราชบัญญัตินี้ โดยได้รับเงินเดือนจากเงินงบประมาณประเภทเงินเดือนในสถาบันอุดมศึกษา

๓. พนักงานในสถาบันอุดมศึกษา

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

“พนักงานในสถาบันอุดมศึกษา” หมายความว่า บุคคลซึ่งได้รับการจ้างตามสัญญาจ้างให้ทำงานในสถาบันอุดมศึกษา โดยได้รับค่าจ้างหรือค่าตอบแทนจากเงินงบประมาณแผ่นดินหรือเงินรายได้ของสถาบันอุดมศึกษา

๔. การเกษียณอายุราชการ/การออกจากราชการ

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน ฉบับปี พ.ศ. ๒๕๔๒

“เกษียณ” หมายความว่า “สิ้นไป” ใช้เกี่ยวกับการกำหนดอายุ เช่น เกษียณอายุราชการ

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา ๕๕ ข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษาออกจากราชการเมื่อ

(๒) พ้นจากราชการตามกฎหมายว่าด้วยบำเหน็จบำนาญข้าราชการ

พระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญข้าราชการ พ.ศ. ๒๕๓๔ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

มาตรา ๑๙ วรรคหนึ่ง ข้าราชการซึ่งมีอายุครบหกสิบปีบริบูรณ์แล้วเป็นอันพ้นจากราชการเมื่อสิ้นปีงบประมาณที่ผู้นั้นมีอายุครบหกสิบปีบริบูรณ์

ข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

๑. สถาบันอุดมศึกษา

สถาบันอุดมศึกษา คือ สถาบันที่จัดการอุดมศึกษาระดับปริญญาและระดับต่ำกว่าปริญญา ทั้งที่เป็นของรัฐและของเอกชน จัดตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เฉพาะเพื่อจัดทำบริการทางการอุดมศึกษา และการพัฒนาองค์ความรู้และวิทยาการต่าง ๆ ทั้งในด้านการผลิตบัณฑิต การวิจัยและพัฒนา การบริการทางวิชาการ และการทะนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม โดยสถานศึกษาของรัฐที่จัดการศึกษาระดับปริญญา จะมีฐานะเป็นนิติบุคคล และอาจจัดเป็นส่วนราชการหรือเป็นหน่วยงานในกำกับของรัฐ มีความเป็นอิสระในการดำเนินกิจการ สามารถพัฒนาระบบบริหารและการจัดการที่เป็นของตนเอง มีความคล่องตัว มีเสรีภาพทางวิชาการ และอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสภาสถาบันศึกษา ตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษานั้น ๆ^๑ ดังนั้น สถาบันอุดมศึกษาจึงสามารถกำหนดโครงสร้างองค์กร กรอบอำนาจหน้าที่ ภารกิจ การบริหารงาน การบริหารงานบุคคล การบริหารการเงินและงบประมาณ และวิธีดำเนินการ ภายในสถาบันอุดมศึกษาได้ตามความเหมาะสม โดยมีระบบการบริหารจัดการแบบ ๒ องค์กรคู่ขนาน คือ สภาสถาบันอุดมศึกษา ในฐานะองค์กรตัดสินใจสูงสุดของสถาบันอุดมศึกษา และอธิการบดี ในฐานะผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษา จึงทำให้สถาบันอุดมศึกษา มีความแตกต่างจากส่วนราชการอื่น

สภาสถาบันอุดมศึกษา เป็นองค์กรกลุ่มที่มีองค์ประกอบสำคัญ คือ บุคคลที่เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ จากภายนอก ผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษา และผู้แทนอาจารย์และเจ้าหน้าที่ โดยจำนวนและสัดส่วนของ สภาสถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่งอาจมีความแตกต่างกันไปตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษา โดยสภาสถาบันอุดมศึกษามีอำนาจสูงสุดในการตัดสินใจในเรื่องที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ ซึ่งมีได้มีอำนาจเพียงกำหนดนโยบาย ออกกฎ และควบคุมดูแลกิจการทั่วไปของสถาบันอุดมศึกษาเท่านั้น

^๑ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา ๓๖ ให้สถานศึกษาของรัฐที่จัดการศึกษาระดับปริญญาเป็นนิติบุคคล และอาจจัดเป็นส่วนราชการหรือเป็นหน่วยงานในกำกับของรัฐ ยกเว้นสถานศึกษาเฉพาะทางตามมาตรา ๒๑

ให้สถานศึกษาดังกล่าวดำเนินการได้โดยอิสระ สามารถพัฒนาระบบบริหาร และการจัดการที่เป็นของตนเอง มีความคล่องตัว มีเสรีภาพทางวิชาการ และอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสภาสถาบันศึกษา ตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งสถาบันศึกษานั้น ๆ

ยังรวมไปถึงการกำกับดูแลการบริหารจัดการสถาบันอุดมศึกษาของอธิการบดี รวมทั้งมีอำนาจในการแต่งตั้งและถอดถอนอธิการบดี และผู้ดำรงตำแหน่งอื่น ๆ ที่สำคัญอีกด้วย

อธิการบดี เป็นองค์กรเดียวที่มีอำนาจบริหารสถาบันอุดมศึกษาในฐานะเป็นตัวแทนของสถาบันอุดมศึกษาที่มาจากกระบวนการสรรหา มิได้มาจากการแต่งตั้งเหมือนกับอธิบดีกรมต่าง ๆ ซึ่งกระบวนการสรรหาอธิการบดีจะเป็นไปตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษา ประกอบกับข้อบังคับว่าด้วยการสรรหาอธิการบดีของสถาบันอุดมศึกษานั้น ๆ โดยมีคณะกรรมการสรรหาและสภาสถาบันอุดมศึกษาเป็นผู้พิจารณา

ประเภทของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐในสังกัดของกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม พ.ศ. ๒๕๖๒ มี ๒ ประเภท ได้แก่ สถาบันอุดมศึกษาของรัฐที่เป็นส่วนราชการ และสถาบันอุดมศึกษาในกำกับของรัฐ

๑) สถาบันอุดมศึกษาของรัฐที่เป็นส่วนราชการ พระราชบัญญัติจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษา กำหนดให้สถาบันอุดมศึกษามีฐานะเป็นนิติบุคคล และเป็นส่วนราชการตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณ ในสังกัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม โดยสถาบันอุดมศึกษาที่เป็นส่วนราชการที่จัดการศึกษาในระดับปริญญา มี ๓ ประเภท ดังนี้

๑.๑) มหาวิทยาลัยของรัฐที่เป็นส่วนราชการ ปัจจุบันมีจำนวน ๙ มหาวิทยาลัย ได้แก่ มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์ มหาวิทยาลัยนครพนม มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มหาวิทยาลัยรามคำแหง มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี และสถาบันเทคโนโลยีปทุมวัน

๑.๒) มหาวิทยาลัยราชภัฏ ตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. ๒๕๔๗ ปัจจุบันมีจำนวน ๓๘ มหาวิทยาลัย ได้แก่ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ และมหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

๑.๓) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล พ.ศ. ๒๕๔๘ ปัจจุบันมีจำนวน ๙ มหาวิทยาลัย ได้แก่ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลภาคตะวันออก มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ และมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน

๒) สถาบันอุดมศึกษาในกำกับของรัฐ หรือ “มหาวิทยาลัยนอกระบบ” พระราชบัญญัติจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษากำหนดให้สถาบันอุดมศึกษามีฐานะเป็นนิติบุคคล และเป็นหน่วยงานในกำกับของรัฐ ซึ่งไม่เป็นส่วนราชการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน กฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ และกฎหมายว่าด้วยการปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม และไม่เป็นรัฐวิสาหกิจตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณและกฎหมายอื่น สถาบันอุดมศึกษาในกำกับของรัฐจึงเป็นสถาบันอุดมศึกษาที่มีการบริหารจัดการเป็นอิสระแยกจากระบบราชการ แต่ยังสามารถได้รับเงินอุดหนุนทั่วไปที่รัฐจัดสรรให้เป็นรายปีโดยตรง ซึ่งถือเป็นรายได้ของมหาวิทยาลัย เพื่อใช้จ่ายในการดำเนินการตามวัตถุประสงค์ของมหาวิทยาลัย และเพื่อประกันคุณภาพการศึกษา ปัจจุบันมีจำนวน ๒๖ มหาวิทยาลัย ได้แก่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยทักษิณ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา มหาวิทยาลัยพะเยา มหาวิทยาลัยมหิดล มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาวิทยาลัยศิลปากร มหาวิทยาลัยสวนดุสิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ สถาบันดนตรีกัลยาณีวัฒนา สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง มหาวิทยาลัยแม่โจ้ สถาบันเทคโนโลยีจิตรลดา สถาบันการพยาบาลศรีสวรินทิรา สภากาชาดไทย สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

๒. การบริหารงานของสถาบันอุดมศึกษา

๒.๑ การบริหารงานบุคคล

การบริหารงานบุคคลของสถาบันอุดมศึกษาเป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่งและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง^๒ ซึ่งมีความเป็นอิสระและแตกต่างจากส่วนราชการอื่น

สถาบันอุดมศึกษาของรัฐที่เป็นส่วนราชการ มีการบริหารงานบุคคลที่เป็นไปตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ซึ่งกำหนดเกณฑ์มาตรฐานในการบริหารงานบุคคลข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษาและพนักงานในสถาบันอุดมศึกษาให้อยู่ภายใต้การดูแลขององค์กรเดียว ในขณะที่เดียวกันก็มีการกระจายอำนาจไปยังสภาสถาบันอุดมศึกษาให้สามารถกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการของตนเองในเรื่องการบริหารงานบุคคล การคัดเลือกบุคคลบนพื้นฐานของระบบคุณธรรมและความเสมอภาค โดยสอดคล้องกับภารกิจและปรัชญาการดำเนินงานของสถาบันอุดมศึกษานั้น ๆ ทั้งนี้ ภายใต้การกำกับของคณะกรรมการข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา หรือ ก.พ.อ. ให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด

การบริหารงานบุคคลของสถาบันอุดมศึกษาตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ และที่แก้ไขเพิ่มเติม มีคณะกรรมการข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา (ก.พ.อ.) ทำหน้าที่เป็นองค์กรบริหารงานบุคคล มีอำนาจในการกำหนดนโยบายการบริหารงานบุคคลของข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา เพื่อให้สถาบันอุดมศึกษาใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการ^๓ โดยให้สภาสถาบันอุดมศึกษามีอำนาจในการกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารงานบุคคล

^๒ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๕๖ การผลิตและพัฒนาคณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา การพัฒนามาตรฐานและจรรยาบรรณของวิชาชีพ และการบริหารงานบุคคลของข้าราชการหรือพนักงานของรัฐในสถานศึกษาระดับปริญญาที่เป็นนิติบุคคล ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งสถานศึกษาแต่ละแห่งและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

^๓ พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๓๐ ให้มีคณะกรรมการข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา เรียกโดยย่อว่า “ก.พ.อ.” ทำหน้าที่เป็นองค์กรบริหารงานบุคคลสำหรับข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐในสังกัดของกระทรวงตามที่กำหนดในกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา

วินัยและการรักษาวินัย การดำเนินการทางวินัย การออกจากราชการ การอุทธรณ์และการร้องทุกข์ และการพิจารณาตำแหน่งวิชาการ ให้เป็นไปตามที่กำหนดในข้อบังคับของสภากาบันอุดมศึกษา โดยไม่ขัดหรือแย้งกับที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษาฯ หรือหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข ที่ ก.พ.อ. กำหนด^๔

สถาบันอุดมศึกษาในกำกับของรัฐ มีการบริหารงานบุคคลที่ไม่อยู่ภายใต้บังคับมาตรฐานของพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ และที่แก้ไขเพิ่มเติม โดยจะไม่บริหารงานบุคคลในระบบราชการ แต่จะเน้นการบริหารงานบุคคลที่สามารถดึงดูดบุคลากรที่มีความสามารถเข้ามาทำงาน มุ่งส่งเสริมให้บุคลากรได้ใช้ความรู้ความสามารถและให้ได้เงินเดือนและผลประโยชน์ตอบแทนที่สูงพอ ผู้ปฏิบัติงานในสถาบันอุดมศึกษาในกำกับของรัฐจึงมีสถานะเป็นพนักงานในสถาบันอุดมศึกษา โดยมีสภาสถาบันอุดมศึกษามีอำนาจในการออกข้อบังคับว่าด้วยการบริหารงานบุคคลของพนักงานในสถาบันอุดมศึกษา รวมไปถึงการกำหนดเงินเดือนและค่าจ้าง สิทธิประโยชน์ สวัสดิการ และการประเมินประสิทธิภาพพนักงานในสถาบันอุดมศึกษา

๒.๑.๑ การกำหนดตำแหน่งผู้บริหารในสถาบันอุดมศึกษา

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา ๑๘ วรรคหนึ่ง (ข) ได้กำหนดตำแหน่งข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา ประเภทผู้บริหารไว้ โดยมีตำแหน่ง ดังต่อไปนี้

- (๑) อธิการบดี
- (๒) รองอธิการบดี
- (๓) คณบดี
- (๔) หัวหน้าหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่าคณะ
- (๕) ผู้ช่วยอธิการบดี
- (๖) รองคณบดีหรือรองหัวหน้าหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่าคณะ
- (๗) ผู้อำนวยการสำนักงานอธิการบดี ผู้อำนวยการสำนักงานวิทยาเขต ผู้อำนวยการกองหรือหัวหน้าหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่ากองตามที่ ก.พ.อ. กำหนด
- (๘) ตำแหน่งอื่นตามที่ ก.พ.อ. กำหนด

ตำแหน่งประเภทผู้บริหารในสถาบันอุดมศึกษา แบ่งเป็น ๒ ประเภท คือ ผู้บริหารที่มีวาระการดำรงตำแหน่ง และผู้บริหารที่ไม่มีวาระการดำรงตำแหน่ง ดังนี้

๑. ผู้บริหารที่มีวาระการดำรงตำแหน่ง ได้แก่ ตำแหน่งอธิการบดี รองอธิการบดี คณบดี หรือหัวหน้าหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่าคณะ ตามมาตรา ๑๘ (ข) (๑) - (๖) พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ และที่แก้ไขเพิ่มเติม โดยมาตรา ๑๘ วรรคสาม กำหนดให้การแต่งตั้งบุคคลให้ดำรงตำแหน่งประเภทผู้บริหารตาม (ข) (๑) (๒) (๓) (๔) (๕) หรือ (๖) ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติจัดตั้งมหาวิทยาลัยหรือสถาบันอุดมศึกษานั้น

^๔ พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

มาตรา ๑๗ หลักเกณฑ์และวิธีการบริหารงานบุคคล วินัยและการรักษาวินัย การดำเนินการทางวินัย การออกจากราชการ การอุทธรณ์และการร้องทุกข์ และการพิจารณาตำแหน่งวิชาการ ให้เป็นไปตามที่กำหนดในข้อบังคับของสภากาบันอุดมศึกษา

เพื่อประโยชน์ในการบริหารงานให้เกิดประสิทธิภาพ ในการวางหลักเกณฑ์และ วิธีการบริหารงานบุคคลตามวรรคหนึ่ง จะไม่กำหนดภาระหน้าที่ของตำแหน่งแต่ละตำแหน่ง โดยกำหนดภาระหน้าที่ของหน่วยงานแทนก็ได้

ข้อบังคับตามวรรคหนึ่งต้องไม่เป็นการขัดหรือแย้งกับที่บัญญัติไว้แล้วในพระราชบัญญัตินี้ หรือหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่ ก.พ.อ. กำหนดตามมาตรา ๑๔ (๓) หรือที่ ก.อ.ร. กำหนดตามมาตรา ๑๗/๔ (๒)

๒. ผู้บริหารที่ไม่มีวาระการดำรงตำแหน่ง ได้แก่ ตำแหน่งผู้อำนวยการสำนักงานอธิการบดี ผู้อำนวยการกอง ผู้อำนวยการสำนักงานวิทยาเขต หรือหัวหน้าหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่ากอง ตามที่ ก.พ.อ. กำหนด ตามมาตรา ๑๘ (ข) (๗) พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ และที่แก้ไขเพิ่มเติม โดยมาตรา ๓๑ กำหนดว่า การเลื่อนข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษาขึ้นแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งสูงขึ้น ให้เป็นไปตามข้อบังคับที่สภาสถาบันอุดมศึกษากำหนด ซึ่งต้องสอดคล้องกับหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่ ก.พ.อ. กำหนด (ประกาศ ก.พ.อ. เรื่อง มาตรฐานกำหนดระดับตำแหน่งและการแต่งตั้งข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษาให้ดำรงตำแหน่งสูงขึ้น พ.ศ. ๒๕๕๓ และที่แก้ไขเพิ่มเติม)

๒.๑.๒ การแต่งตั้ง และคุณสมบัติของผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษา

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา ๑๘ วรรคสาม กำหนดให้การแต่งตั้งบุคคลให้ดำรงตำแหน่งประเภทผู้บริหาร ตาม (ข) (๑) (๒) (๓) (๔) (๕) หรือ (๖) ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติจัดตั้งมหาวิทยาลัยหรือสถาบันอุดมศึกษานั้น ซึ่งพระราชบัญญัติจัดตั้งมหาวิทยาลัยหรือสถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่งจะกำหนด การแต่งตั้ง วาระการดำรงตำแหน่ง การพ้นจากตำแหน่ง และคุณสมบัติของผู้บริหารไว้ โดยในส่วนของ คุณสมบัติจะกำหนดเกี่ยวกับคุณวุฒิการศึกษา ประสบการณ์ด้านการสอน ประสบการณ์ในการบริหาร สถาบันอุดมศึกษา และการดำรงตำแหน่งหรือเคยดำรงตำแหน่งศาสตราจารย์ ศาสตราจารย์พิเศษ คณบดี หรือกรรมการสภามหาวิทยาลัย และอาจมีการกำหนดคุณสมบัติอื่นและลักษณะต้องห้ามไว้ด้วย

ประกอบกับคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๓๗/๒๕๖๐ เรื่อง การแก้ไข ปัญหาการบริหารงานของสถาบันอุดมศึกษา ข้อ ๒^๔ ได้กำหนดเกี่ยวกับการแต่งตั้งบุคคลให้ดำรง ตำแหน่งประเภทผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษา โดยให้สถาบันอุดมศึกษามีอำนาจแต่งตั้งบุคคลใดที่มีได้เป็น ข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา หรือเป็นพนักงานในสถาบันอุดมศึกษามาดำรงตำแหน่ง อธิการบดี รองอธิการบดี ผู้ช่วยอธิการบดี คณบดี หรือหัวหน้าหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะ เทียบเท่าคณะได้ สำหรับคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามอื่นให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบ ข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษาและกฎหมายจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษานั้น ๆ

การแต่งตั้ง คุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ในสังกัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

๑) สถาบันอุดมศึกษาของรัฐที่เป็นส่วนราชการ

(๑.๑) มหาวิทยาลัยของรัฐที่เป็นส่วนราชการ ยกตัวอย่างมหาวิทยาลัยนครพนม ตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยนครพนม พ.ศ. ๒๕๔๘ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

ตำแหน่งอธิการบดี

มาตรา ๒๖ อธิการบดีนั้น จะได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งโดยคำแนะนำ ของสภามหาวิทยาลัยจากผู้มีคุณสมบัติตามมาตรา ๒๘

^๔ ข้อ ๒ เพื่อประโยชน์ในการบริหารงานของสถาบันอุดมศึกษาให้มีความต่อเนื่องและเกิดประสิทธิภาพ ให้สถาบัน อุดมศึกษามีอำนาจแต่งตั้งบุคคลใดที่มีได้เป็นข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา หรือเป็นพนักงานในสถาบันอุดมศึกษา มาดำรงตำแหน่งอธิการบดี รองอธิการบดี ผู้ช่วยอธิการบดี คณบดี หรือหัวหน้าหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่า คณะได้ สำหรับคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามอื่นให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา และกฎหมายจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษานั้น ๆ

ความในวรรคหนึ่ง ให้นำมาใช้บังคับกับผู้ซึ่งดำรงตำแหน่งอธิการบดี รองอธิการบดี ผู้ช่วยอธิการบดี คณบดีหรือ หัวหน้าหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่าคณะ อยู่ในวันก่อนวันที่คำสั่งนี้ใช้บังคับ และผู้ซึ่งอยู่ในระหว่าง กระบวนการสรรหาผู้ดำรงตำแหน่งดังกล่าวในวันที่คำสั่งนี้ใช้บังคับด้วย

มาตรา ๒๘ อธิการบดีต้องมีคุณสมบัติอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้

(๑) สำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าชั้นปริญญาเอกหรือเทียบเท่าจากมหาวิทยาลัยหรือสถาบันอุดมศึกษาหรือองค์การวิชาชีพชั้นสูงที่สภามหาวิทยาลัยรับรอง และได้ทำการสอนหรือมีประสบการณ์ด้านการบริหารในมหาวิทยาลัยหรือสถาบันอุดมศึกษาที่สภามหาวิทยาลัยรับรองหรือมีประสบการณ์ด้านการบริหารอื่นไม่น้อยกว่าสี่ปี

(๒) สำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาหรือเทียบเท่าจากมหาวิทยาลัยหรือสถาบันอุดมศึกษาอื่นที่สภามหาวิทยาลัยรับรอง และได้ทำการสอนหรือมีประสบการณ์ด้านการบริหารมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปีในมหาวิทยาลัยหรือสถาบันอุดมศึกษาอื่นที่สภามหาวิทยาลัยรับรองหรือมีประสบการณ์ด้านการบริหารอื่น หรือเคยดำรงตำแหน่งกรรมการสภามหาวิทยาลัยมาแล้วรวมเป็นเวลาไม่น้อยกว่าห้าปี

(๓) ดำรงตำแหน่งหรือเคยดำรงตำแหน่งศาสตราจารย์

นอกจากคุณสมบัติตามวรรคหนึ่ง อธิการบดีต้องมีคุณสมบัติอื่นและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามที่กำหนดในข้อบังคับของมหาวิทยาลัย

ข้อบังคับมหาวิทยาลัยนครพนมว่าด้วยการสรรหาอธิการบดี พ.ศ. ๒๕๖๕

ข้อ ๑๑ บุคคลที่จะได้รับการสรรหาให้ดำรงตำแหน่งอธิการบดีต้องมีคุณสมบัติตามมาตรา ๒๘ วรรคหนึ่งแห่งพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยนครพนม พ.ศ. ๒๕๔๘ อย่างหนึ่งอย่างใดดังนี้

(๑) สำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าชั้นปริญญาเอกหรือเทียบเท่าจากมหาวิทยาลัยหรือสถาบันอุดมศึกษาหรือองค์การวิชาชีพชั้นสูงที่สุดที่สภามหาวิทยาลัยรับรอง และได้ทำการสอนหรือมีประสบการณ์ด้านการบริหารในมหาวิทยาลัยหรือสถาบันอุดมศึกษาที่สภามหาวิทยาลัยรับรองหรือมีประสบการณ์ด้านการบริหารอื่นไม่น้อยกว่าสี่ปี

(๒) สำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาหรือเทียบเท่าจากมหาวิทยาลัยหรือสถาบันอุดมศึกษาอื่นที่สภามหาวิทยาลัยรับรอง และได้ทำการสอนหรือมีประสบการณ์ด้านการบริหารมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปีในมหาวิทยาลัยหรือสถาบันอุดมศึกษาที่สภามหาวิทยาลัยรับรองหรือมีประสบการณ์ด้านการบริหารอื่นหรือเคยดำรงตำแหน่งกรรมการสภามหาวิทยาลัยมาแล้วรวมไม่น้อยกว่าห้าปี

(๓) ดำรงตำแหน่งหรือเคยดำรงตำแหน่งศาสตราจารย์

ข้อ ๑๒ บุคคลที่จะได้รับการสรรหาให้ดำรงตำแหน่งอธิการบดีไม่มีลักษณะต้องห้ามดังนี้

(๑) เป็นบุคคลล้มละลายหรือเคยเป็นบุคคลล้มละลายทุจริต

(๒) เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ

(๓) เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกไม่ว่าถูกจำคุกจริงหรือไม่เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

(๔) เป็นข้าราชการการเมืองผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น

(๕) เป็นกรรมการหรือผู้ดำรงตำแหน่งอื่นในพรรคการเมืองหรือเจ้าหน้าที่ของพรรคการเมือง

(๖) เคยถูกไล่ออกปลดออกหรือให้ออกจากราชการจากหน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจหรือจากหน่วยงานเอกชนเพราะทุจริตต่อหน้าที่หรือประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง

(๗) เป็นผู้ที่อยู่ในระหว่างถูกสั่งพักราชการหรือสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อนนับถึงวันเสนอชื่อ

(๘) เป็นผู้ที่อยู่ในระหว่างถูกตั้งกรรมการสอบสวนการกระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง

(๙) เคยถูกลงโทษวินัยอย่างร้ายแรงทางการเงินนับถึงวันเสนอชื่อ

(๑๐) เป็นจำเลยหรือผู้ถูกกล่าวหาในศาลอาญาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบที่ศาลประทับรับฟ้องและอยู่ในระหว่างพิจารณาคดีของศาลและคดียังไม่ถึงที่สุด

(๑๑) เป็นผู้ที่ถูกสภามหาวิทยาลัยถอดถอนหรือมีมติพ้นจากตำแหน่งอธิการบดีหรือรองอธิการบดีและคณบดีในกรณีที่มีความประพฤติเสื่อมเสียในหน้าที่

(๑๒) เป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียส่วนบุคคลของตนขัดกันกับประโยชน์ส่วนรวมของมหาวิทยาลัย ไม่ว่าจะทางตรงหรือทางอ้อม

(๑๓) เป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทที่เข้าเป็นคู่สัญญากับมหาวิทยาลัย

(๑๔) รับสัมปทานหรือคงไว้ซึ่งสัมปทานจากมหาวิทยาลัยหรือเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทที่รับสัมปทานจากมหาวิทยาลัย

ข้อ ๑๓ บุคคลที่จะได้รับการสรรหาให้ดำรงตำแหน่งอธิการบดีต้องมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์อย่างน้อย ๔ ด้านดังนี้

(๑) ด้านคุณธรรมและจริยธรรมคือมีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์และมีประวัติการทำงานในอดีตที่ไม่มีข้อต่างพร้อยในเรื่องจริยธรรม

(๒) ด้านความเป็นผู้นำคือมีภาวะผู้นำกล้าตัดสินใจและมีวิสัยทัศน์สามารถเผชิญกับความยุ่งยากและสามารถแก้ปัญหาในการบริหารงานได้โดยบรรลุตามยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัยอย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า

(๓) ด้านการบริหารคือเป็นผู้เข้าใจระบบมหาวิทยาลัยและมีประสบการณ์การบริหารสถาบันอุดมศึกษาหรือการบริหารองค์การซึ่งประสบความสำเร็จมาแล้วมีวิสัยทัศน์ในการส่งเสริมและพัฒนาการศึกษาและการวิจัยตลอดจนมีศักยภาพการบริหารมหาวิทยาลัยให้เป็นไปตามยุทธศาสตร์และนโยบายของสภามหาวิทยาลัยเพื่อความเป็นเลิศของมหาวิทยาลัยในทุก ๆ ด้านและจะต้องสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้เต็มเวลา

(๔) ด้านมนุษยสัมพันธ์คือเป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์ดีสามารถติดต่อสื่อสารทำความเข้าใจกับบุคลากรมหาวิทยาลัยและหน่วยงานภายนอกได้เป็นอย่างดีมีศักยภาพสูงในการจัดหาความร่วมมือในทางวิชาการและการวิจัยทั้งในและต่างประเทศตลอดทั้งสามารถระดมความช่วยเหลือร่วมมือจากทุกภาคส่วนในการพัฒนามหาวิทยาลัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ

(๕) ด้านอื่นตามที่คณะกรรมการสรรหาประกาศกำหนด

ตำแหน่งรองอธิการบดี

มาตรา ๒๖ วรรคห้า รองอธิการบดีนั้น ให้สภามหาวิทยาลัยแต่งตั้งโดยคำแนะนำของอธิการบดีจากผู้มีคุณสมบัติตามมาตรา ๒๙

มาตรา ๒๙ รองอธิการบดีและผู้ช่วยอธิการบดี ต้องสำเร็จการศึกษาปริญญาหรือเทียบเท่าจากมหาวิทยาลัยหรือสถาบันอุดมศึกษาอื่นที่สภามหาวิทยาลัยรับรอง รวมทั้งมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามที่กำหนดในข้อบังคับของมหาวิทยาลัย

รองอธิการบดีหรือผู้ช่วยอธิการบดี อาจแต่งตั้งจากบุคคลที่มิได้เป็นคณาจารย์ของมหาวิทยาลัยก็ได้ แต่ต้องมีจำนวนไม่เกินกึ่งหนึ่งของจำนวนรองอธิการบดีหรือผู้ช่วยอธิการบดี แล้วแต่กรณี

ตำแหน่งคณบดี

มาตรา ๓๒ วรรคสอง คณบดีนั้น ให้สภามหาวิทยาลัยแต่งตั้งจากบุคคลที่มีคุณสมบัติตามมาตรา ๓๓

มาตรา ๓๓ คณบดีและรองคณบดีต้องมีคุณสมบัติอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้

(๑) สำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าชั้นปริญญาเอกหรือเทียบเท่าจากมหาวิทยาลัยหรือสถาบันอุดมศึกษาที่สภามหาวิทยาลัยรับรอง และมีประสบการณ์ด้านการสอนในมหาวิทยาลัยหรือสถาบันอุดมศึกษาที่สภามหาวิทยาลัยรับรองหรือมีประสบการณ์ด้านการบริหารอื่นไม่น้อยกว่าสองปี

(๒) สำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาหรือเทียบเท่าจากมหาวิทยาลัยหรือสถาบันอุดมศึกษาที่สภามหาวิทยาลัยรับรอง และมีประสบการณ์ด้านการสอนในมหาวิทยาลัยหรือสถาบันอุดมศึกษาที่สภามหาวิทยาลัยรับรองหรือมีประสบการณ์ด้านการบริหารอื่นไม่น้อยกว่าสี่ปี

(๓) ดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าผู้ช่วยศาสตราจารย์
นอกจากคุณสมบัติตามวรรคหนึ่ง คุณสมบัติและรองคุณสมบัติต้องมีคุณสมบัติอื่นและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามที่กำหนดในข้อบังคับของมหาวิทยาลัย

ข้อบังคับมหาวิทยาลัยนครพนม ว่าด้วยการสรรหาคณบดี พ.ศ. ๒๕๖๓

ข้อ ๗ ผู้ดำรงตำแหน่งคณบดี ต้องมีคุณสมบัติตามมาตรา ๓๓ แห่งพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยนครพนม พ.ศ. ๒๕๔๘ อย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้

(๑) สำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าชั้นปริญญาเอกหรือเทียบเท่าจากมหาวิทยาลัยหรือสถาบันอุดมศึกษาที่สภามหาวิทยาลัยรับรอง และมีประสบการณ์ด้านการสอนในมหาวิทยาลัยหรือสถาบันอุดมศึกษา หรือมีประสบการณ์ด้านการบริหารอื่นไม่น้อยกว่าสองปี

(๒) สำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาหรือเทียบเท่าจากมหาวิทยาลัยหรือสถาบันอุดมศึกษาที่สภามหาวิทยาลัยรับรอง และมีประสบการณ์ด้านการสอนในมหาวิทยาลัยหรือสถาบันอุดมศึกษา หรือมีประสบการณ์ด้านการบริหารอื่นไม่น้อยกว่าสี่ปี

(๓) ดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าผู้ช่วยศาสตราจารย์

ข้อ ๘ ผู้ดำรงตำแหน่งคณบดีต้องไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

(๑) เป็นผู้ดำรงตำแหน่งข้าราชการการเมือง เป็นกรรมการบริหารพรรคการเมือง หรือเป็นเจ้าหน้าที่ในพรรคการเมือง

(๒) เคยถูกลงโทษให้ออก ปลดออก หรือไล่ออกจากราชการ รัฐวิสาหกิจ องค์กรมหาชน หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ

(๓) เคยถูกลงโทษให้ออก ปลดออก หรือไล่ออกจากงาน เพราะกระทำผิดวินัยตามข้อบังคับของมหาวิทยาลัย หรือกฎหมายอื่น

(๑.๒) มหาวิทยาลัยราชภัฏ ตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. ๒๕๔๗ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

ตำแหน่งอธิการบดี

มาตรา ๒๘ อธิการบดีนั้น จะทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้ง โดยคำแนะนำของสภามหาวิทยาลัยจากผู้มีคุณสมบัติตามมาตรา ๒๘

หลักเกณฑ์ วิธีการได้มา และคุณสมบัติของผู้ดำรงตำแหน่งอธิการบดี ให้เป็นไปตามข้อบังคับของมหาวิทยาลัย โดยกระบวนการสรรหาซึ่งต้องคำนึงถึงหลักเกณฑ์ ดังต่อไปนี้

(๑) เป็นผู้มีความรู้ ความชำนาญ และคุณสมบัติเหมาะสมกับวัตถุประสงค์และภาระหน้าที่ของมหาวิทยาลัย และเป็นที่ยอมรับนับถือของบุคลากรของมหาวิทยาลัยและบุคคลในท้องถิ่นที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับกิจการของมหาวิทยาลัย

(๒) กระบวนการสรรหาจะต้องเน้นเรื่องการมีส่วนร่วมของบุคลากรของมหาวิทยาลัยและบุคคลในท้องถิ่นที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับกิจการของมหาวิทยาลัย

มาตรา ๒๙ อธิการบดีต้องสำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีหรือเทียบเท่าจากมหาวิทยาลัยหรือสถาบันอุดมศึกษาอื่นที่สภามหาวิทยาลัยรับรอง และได้ทำการสอนหรือมีประสบการณ์ด้านการบริหารมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปีในมหาวิทยาลัยหรือสถาบันอุดมศึกษาอื่นที่สภามหาวิทยาลัยรับรอง หรือเคยดำรงตำแหน่งกรรมการสภามหาวิทยาลัยหรือสภาสถาบันอุดมศึกษาอื่นที่สภามหาวิทยาลัยรับรอง หรือดำรงตำแหน่งหรือเคยดำรงตำแหน่งศาสตราจารย์ รวมทั้งมีคุณสมบัติอื่นและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามที่กำหนดในข้อบังคับของมหาวิทยาลัย

กรณีมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ตามข้อบังคับมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ว่าด้วยหลักเกณฑ์วิธีการได้มาและคุณสมบัติของผู้ดำรงตำแหน่งอธิการบดี พ.ศ. ๒๕๖๗

ข้อ ๕ ผู้ดำรงตำแหน่งอธิการบดีต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามดังต่อไปนี้

(๑) คุณสมบัติ
(ก) มีสัญชาติไทย
(ข) มีอายุไม่น้อยกว่า ๔๐ ปีบริบูรณ์ นับถึงวันสุดท้ายของวันกำหนดการเสนอชื่อหรือการสมัคร
(ค) เป็นผู้มีความรู้ความชำนาญและคุณสมบัติเหมาะสมกับวัตถุประสงค์และภาระหน้าที่ของมหาวิทยาลัยและเป็นที่ยอมรับนับถือของบุคลากรของมหาวิทยาลัยและบุคคลในท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับกิจการของมหาวิทยาลัย

(ง) มีวิสัยทัศน์ความเป็นผู้นำมีความสามารถและประสบการณ์ในเชิงการบริหารองค์กรที่จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนากิจการของมหาวิทยาลัย

(จ) มีคุณธรรมจริยธรรมและดำรงตนอยู่ในศีลธรรมเป็นที่ยอมรับในสังคม

(ฉ) เห็นความสำคัญของการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาเพื่อพัฒนาประเทศมีความสนใจและให้ความร่วมมือสนับสนุนส่งเสริมการขยายโอกาสทางการศึกษาสู่ท้องถิ่น

(ช) สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้เต็มเวลา

(๒) ลักษณะต้องห้าม

(ก) เป็นผู้เคยถูกจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกเว้นแต่เป็นการกระทำโดยประมาทหรือลหุโทษ

(ข) เป็นผู้เคยประพฤติเสื่อมเสียบกพร่องต่อหน้าที่หรือหย่อนความสามารถหรือเป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ

(ค) เป็นบุคคลล้มละลาย

(ง) เป็นผู้เคยถูกลงโทษให้ออกปลดออกหรือไล่ออกจากราชการ

(จ) เป็นผู้ดำรงตำแหน่งที่เป็นหลักในองค์กรหรือหน่วยงานอื่นใดที่จะเป็นอุปสรรคต่อการอุทิศเวลาให้แก่กิจการของมหาวิทยาลัย

ตำแหน่งรองอธิการบดี

มาตรา ๓๒ วรรคหนึ่ง ให้สภามหาวิทยาลัยแต่งตั้งรองอธิการบดีโดยคำแนะนำของอธิการบดี จากผู้มีคุณสมบัติตามมาตรา ๒๙

ตำแหน่งคณบดี

มาตรา ๓๗ วรรคหนึ่ง ให้สภามหาวิทยาลัยแต่งตั้งคณบดีจากผู้สำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีหรือเทียบเท่าจากมหาวิทยาลัยหรือสถาบันอุดมศึกษาอื่นที่สภามหาวิทยาลัยรับรองและได้ทำการสอนหรือมีประสบการณ์ด้านการบริหารมาแล้วไม่น้อยกว่าสามปีในมหาวิทยาลัยหรือสถาบันอุดมศึกษาอื่นที่สภามหาวิทยาลัยรับรอง

กรณีมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ตามข้อบังคับมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ว่าด้วยการสรรหาบุคคลเพื่อแต่งตั้งเป็นคณบดี พ.ศ. ๒๕๖๕

ข้อ ๙ ผู้ซึ่งคณะเสนอชื่อตามข้อ ๘ (๑) และผู้สมัครด้วยตนเองตามข้อ ๘ (๒) เพื่อรับการสรรหาให้ดำรงตำแหน่งคณบดี ต้องมีคุณสมบัติ ดังต่อไปนี้

(๑) เป็นผู้สำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีหรือเทียบเท่าจากมหาวิทยาลัยหรือสถาบันอุดมศึกษาอื่นที่สภามหาวิทยาลัยรับรอง และได้ทำการสอนหรือมีประสบการณ์ด้านการบริหารมาแล้วไม่น้อยกว่าสามปีในมหาวิทยาลัยหรือสถาบันอุดมศึกษาอื่นที่สภามหาวิทยาลัยรับรอง

(๒) เป็นผู้มีความรู้คุณธรรมและจริยธรรม เป็นที่ยอมรับของสังคม

(๓) มีความรู้ความสามารถเหมาะสมกับตำแหน่ง

(๔) สามารถปฏิบัติหน้าที่ให้แก่งานตามตำแหน่งได้เต็มเวลา และ

(๕) มีความคิดริเริ่ม สนใจและเห็นความสำคัญของงานสนับสนุนกิจการของมหาวิทยาลัย

(๑.๓) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล พ.ศ. ๒๕๔๘ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

ตำแหน่งอธิการบดี

มาตรา ๒๕ วรรคหนึ่ง อธิการบดินั้นจะทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งโดยการสรรหาตามข้อบังคับของมหาวิทยาลัยจากผู้มีคุณสมบัติตามมาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง ทั้งนี้ให้คำนึงถึงการมีส่วนร่วมของบุคลากรของมหาวิทยาลัย

มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง อธิการบดีและรองอธิการบดี ต้องสำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีหรือเทียบเท่าจากมหาวิทยาลัยหรือสถาบันอุดมศึกษาอื่นที่สภามหาวิทยาลัยรับรอง และได้ทำการสอนหรือมีประสบการณ์ด้านการบริหารมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปีในมหาวิทยาลัย หรือสถาบันอุดมศึกษาอื่นที่สภามหาวิทยาลัยรับรอง หรือเคยดำรงตำแหน่งกรรมการสภามหาวิทยาลัยไม่น้อยกว่าสามปี หรือดำรงตำแหน่งหรือเคยดำรงตำแหน่งศาสตราจารย์ รวมทั้งมีคุณสมบัติอื่นและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามที่กำหนดในข้อบังคับของมหาวิทยาลัย

กรณีมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก ตามข้อบังคับมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออกว่าด้วยวิธีการสรรหาคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้ดำรงตำแหน่งอธิการบดี พ.ศ. ๒๕๖๐ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

ข้อ ๕ นอกจากคุณสมบัติของผู้ดำรงตำแหน่งอธิการบดีที่กำหนดไว้ในมาตรา ๒๖ แห่งพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล พ.ศ. ๒๕๔๘ แล้ว ผู้ดำรงตำแหน่งอธิการบดีจะต้องมี คุณสมบัติอื่นและลักษณะต้องห้ามดังต่อไปนี้

(๑) คุณสมบัติอื่น

(๑.๑) เป็นข้าราชการหรือพนักงานของมหาวิทยาลัยหรือไม่ก็ได้

(๑.๒) มีอายุไม่เกินหกสิบห้าปีบริบูรณ์นับถึงวันปิดรับสมัคร

เมื่อมีคุณสมบัติครบถ้วนในเรื่องอายุ แม้อายุจะมีอายุเกินกว่าหกสิบห้าปีบริบูรณ์ก็ไม่เป็นเหตุให้ขาดคุณสมบัติ

(๒) ลักษณะต้องห้าม

(๒.๑) เป็นผู้ดำรงตำแหน่งข้าราชการการเมือง

(๒.๒) เป็นคนวิกลจริตหรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ เป็นคนเสมือนไร้ความสามารถ หรือเป็นโรคที่กำหนดในกฎ ก.พ.อ.

(๒.๓) เป็นผู้อยู่ในระหว่างถูกสั่งพักราชการ หรือถูกสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อนตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล พ.ศ. ๒๕๔๘ หรือกฎหมายอื่น

(๒.๔) เป็นผู้บกพร่องในศีลธรรมอันดี

(๒.๕) เป็นกรรมการบริหารพรรคการเมืองหรือเจ้าหน้าที่ในพรรคการเมือง

(๒.๖) เป็นบุคคลล้มละลาย

(๒.๗) เคยถูกจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

(๒.๘) เคยถูกลงโทษให้ออก ปลดออก หรือไล่ออกจากรัฐวิสาหกิจ องค์กรมหาชน หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ

(๒.๙) เคยถูกลงโทษให้ออก ปลดออก หรือไล่ออกเพราะกระทำผิดวินัยตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล พ.ศ. ๒๕๔๘ หรือกฎหมายอื่น

(๒.๑๐) เป็นผู้เคยกระทำการทุจริตในการสอบเข้ารับราชการหรือเข้าปฏิบัติงาน
ในหน่วยงานของรัฐ

(๒.๑๑) เคยถูกเลิกจ้าง ถูกให้ออก หรือปลดออกจากพนักงานในสถาบันอุดมศึกษา
เนื่องจากกระทำผิดวินัย หรือผิดสัญญาจ้าง

หากภายหลังปรากฏว่า ผู้ได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งอธิการบดีขาดคุณสมบัติ
หรือมีลักษณะ ต้องห้าม ให้ถอดถอนออกจากตำแหน่ง การถอดถอนให้เป็นไปตามมาตรา ๑๗ (๔) แห่ง
พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล พ.ศ.๒๕๔๘

นอกจากที่กำหนดไว้ในวรรคหนึ่ง ผู้สมควรดำรงตำแหน่งอธิการบดีต้องมี
ลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้ดำรงตำแหน่งอธิการบดีตามที่สภามหาวิทยาลัยกำหนด

ตำแหน่งรองอธิการบดี

มาตรา ๒๕ วรรคสี่ รองอธิการบดี ให้สภามหาวิทยาลัยแต่งตั้งโดยคำแนะนำ
ของอธิการบดีจากผู้มีคุณสมบัติตามมาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง

ตำแหน่งคณบดี

มาตรา ๓๔ วรรคสอง คณบดีนั้น ให้สภามหาวิทยาลัยแต่งตั้งโดยการสรรหา
ตามข้อบังคับของมหาวิทยาลัย จากผู้มีคุณสมบัติตามมาตรา ๒๖ วรรคสอง

มาตรา ๒๖ วรรคสอง ผู้ช่วยอธิการบดี ต้องสำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรี
หรือเทียบเท่าจากมหาวิทยาลัยหรือสถาบันอุดมศึกษาอื่นที่สภามหาวิทยาลัยรับรอง และได้ทำการสอน
หรือมีประสบการณ์ด้านการบริหารมาแล้วไม่น้อยกว่าสามปีในมหาวิทยาลัยหรือสถาบันอุดมศึกษาอื่น
ที่สภามหาวิทยาลัยรับรอง

กรณีมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก ตามข้อบังคับมหาวิทยาลัย
เทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการสรรหาคณบดี พ.ศ. ๒๕๖๓

ข้อ ๗ คณบดี นอกจากต้องมีคุณสมบัติตามมาตรา ๒๖ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล พ.ศ. ๒๕๔๘ แล้ว ผู้ดำรงตำแหน่งคณบดีจะต้องมีคุณสมบัติอื่น
ดังต่อไปนี้

(๑) มีสัญชาติไทย

(๒) มีอายุไม่เกินหกสิบห้าปีบริบูรณ์นับถึงวันปีรับสมัคร

เมื่อมีคุณสมบัติครบถ้วนในเรื่องอายุ แม้อายุจะมีอายุเกินกว่าหกสิบห้าปีบริบูรณ์
ก็ไม่เป็นเหตุให้ขาดคุณสมบัติ

(๓) เป็นผู้เลื่อมใสในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

ข้อ ๘ ผู้ดำรงตำแหน่งคณบดี ต้องมีคุณสมบัติตามที่กำหนดไว้ใน ข้อ ๗ และต้องมี
คุณลักษณะทั้งสามด้าน ดังนี้

(๑) ด้านบุคลิกภาพ คุณธรรมและจริยธรรม

(ก) มีทัศนคติในการรับฟังความเห็นจากบุคลากรของทุกระดับในคณะ และมีความ
ความสามารถที่จะประมวลวิเคราะห์ความเห็นต่าง ๆ ของบุคลากรมาใช้ประโยชน์ในการแก้ไขปัญหา
อุปสรรค เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพการบริหารคณะ

(ข) เป็นที่ยอมรับนับถือในสังคมมหาวิทยาลัย มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับบุคคลทุกระดับ

(ค) มีประวัติอันดีงาม ทั้งในด้านการงานและส่วนตัว มีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่
ประจักษ์ มีคุณธรรม จริยธรรม เป็นตัวอย่างที่ดีแก่อาจารย์ นักศึกษา บุคลากร และประชาชนทั่วไป

- (๒) ด้านวิสัยทัศน์ และประสบการณ์ทางการบริหาร
  - (ก) มีภาวะผู้นำในการบริหารการเปลี่ยนแปลงที่ดี สามารถบริหารทรัพยากรและบุคคลเพื่ออย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า การพัฒนาคณะให้บรรลุวิสัยทัศน์และเป้าหมายตามนโยบายของยุทธศาสตร์การบริหารมหาวิทยาลัยและคณะ
  - (ข) มีประสบการณ์และสัมฤทธิ์ผลในการบริหารงาน
  - (ค) มีวิสัยทัศน์และมีลักษณะเป็นผู้นำ มีความคิดเป็นระบบ มีความสามารถในการประสานงาน สามารถตัดสินใจได้ดี สามารถแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้ว่องไว มีความมั่นคงทางอารมณ์ มีความกล้า มีความเฉียบขาด มีความยุติธรรมและมีเมตตาธรรม
  - (ง) มีประสบการณ์และความสามารถในการติดต่อกับวงการต่าง ๆ นอกมหาวิทยาลัย ก่อให้เกิดความศรัทธาที่จะหาความช่วยเหลือและสร้างเครือข่ายความร่วมมือในรูปแบบต่าง ๆ ได้
  - (จ) เป็นผู้ที่สามารถตอบสนองนโยบายการบริหารของมหาวิทยาลัย
  - (ฉ) เป็นผู้ที่สามารถใช้เวลาได้เต็มที่ ทั้งในงานบริหารและงานสังคมที่เป็นเกียรติแก่คณะและมหาวิทยาลัย
  - (๓) ด้านวิชาการ และประสบการณ์ทางวิชาการ
  - (ก) มีศักดิ์ศรีทางวิชาการเป็นที่ยอมรับในระดับประเทศ เป็นผู้แทนคณะได้อย่างสมศักดิ์ศรี
  - (ข) มีประสบการณ์และสัมฤทธิ์ผลในทางวิชาการระดับสูง
  - (ค) มีความเป็นผู้นำทางวิชาการ
  - (ง) มีความคิดริเริ่มในทางวิชาการและมีความสามารถในการกำหนดทิศทางการพัฒนาทางวิชาการ
  - (จ) มีความสนใจ เอาใจใส่ในหลักการและปรัชญาการศึกษาในระดับอุดมศึกษา
- คณะกรรมการสรรหาอาจกำหนดคุณสมบัติ คุณลักษณะและข้อห้ามอื่นเพิ่มเติม เพื่อให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การบริหารมหาวิทยาลัยและคณะ ทั้งนี้ ต้องไม่ขัดหรือแย้งกับข้อบังคับนี้

๒) มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ ยกตัวอย่างมหาวิทยาลัยแม่โจ้ ตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยแม่โจ้ พ.ศ. ๒๕๖๐ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

ตำแหน่งอธิการบดี

มาตรา ๓๓ อธิการบดีนั้น จะได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งโดยคำแนะนำของสภามหาวิทยาลัยจากผู้มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๓๖

มาตรา ๓๔ อธิการบดี รองอธิการบดี ผู้ช่วยอธิการบดี คณบดี ผู้อำนวยการสถาบัน ผู้อำนวยการสำนัก และผู้อำนวยการส่วนงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่าสถาบันหรือสำนัก จะแต่งตั้งจากพนักงานมหาวิทยาลัยหรือผู้ซึ่งมิใช่ผู้ปฏิบัติงานในมหาวิทยาลัยก็ได้

มาตรา ๓๖ อธิการบดีต้องมีคุณสมบัติอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้

(๑) สำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าชั้นปริญญาเอกหรือเทียบเท่าจากมหาวิทยาลัย หรือสถาบันอุดมศึกษาอื่นที่สภามหาวิทยาลัยรับรอง และได้ทำการสอนในมหาวิทยาลัยหรือสถาบันอุดมศึกษาอื่นที่สภามหาวิทยาลัยรับรองมาแล้วไม่น้อยกว่าสามปี หรือมีประสบการณ์ด้านการบริหารในมหาวิทยาลัยหรือสถาบันอุดมศึกษาอื่นที่สภามหาวิทยาลัยรับรองตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในข้อบังคับของมหาวิทยาลัยมาแล้วไม่น้อยกว่าสามปี หรือมีประสบการณ์ด้านการบริหารอื่นตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในข้อบังคับของมหาวิทยาลัยมาแล้วไม่น้อยกว่าสามปี

(๒) สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาชั้นหนึ่งชั้นใดหรือเทียบเท่าจากมหาวิทยาลัย หรือสถาบันอุดมศึกษาอื่นที่สภามหาวิทยาลัยรับรอง และได้ทำการสอนในมหาวิทยาลัยหรือสถาบันอุดมศึกษาอื่นที่สภามหาวิทยาลัยรับรองมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี หรือมีประสบการณ์ด้านการบริหารในมหาวิทยาลัยหรือสถาบันอุดมศึกษาอื่นที่สภามหาวิทยาลัยรับรองตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด

ในข้อบังคับของมหาวิทยาลัยมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี หรือมีประสบการณ์ด้านการบริหารอื่นตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในข้อบังคับของมหาวิทยาลัยมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี หรือเคยดำรงตำแหน่งกรรมการสภามหาวิทยาลัยมาแล้วไม่น้อยกว่าสี่ปี

นอกจากคุณสมบัติตามวรรคหนึ่ง อธิการบดีต้องมีคุณสมบัติอื่นและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามที่กำหนดในข้อบังคับของมหาวิทยาลัย

ข้อบังคับมหาวิทยาลัยแม่โจ้ว่าด้วยการสรรหาอธิการบดี พ.ศ. ๒๕๖๑

ข้อ ๑๐ ผู้ที่สมควรดำรงตำแหน่งอธิการบดีต้องมีคุณสมบัติตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยแม่โจ้ พ.ศ. ๒๕๖๐ ตามมาตรา ๓๖ และต้องมีคุณลักษณะดังต่อไปนี้

(๑) มีภาวะผู้นำที่กล้าเปลี่ยนแปลงสามารถระดมทรัพยากรและบุคคลเพื่อร่วมกันพัฒนาวิทยาลัยให้บรรลุเป้าหมายตามวิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์ของวิทยาลัยอย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า

(๒) มีวิสัยทัศน์กว้างไกลมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ทันสมัยทันเหตุการณ์ในการบริหารมหาวิทยาลัย

(๓) เป็นผู้ที่สามารถแสวงหารายได้และทรัพยากรอื่นเข้าสู่มหาวิทยาลัย

(๔) มีศักดิ์ศรีทางวิชาการซึ่งเป็นที่ยอมรับในระดับประเทศและนานาชาติสามารถเป็นผู้แทนมหาวิทยาลัยได้อย่างสมศักดิ์ศรี

(๕) มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีส่งเสริมความสามัคคีมีศักยภาพในการจัดหาความร่วมมือในทางวิชาการและการวิจัยสามารถติดต่อประสานงานทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัยได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นระบบ

(๖) มีคุณธรรมจริยธรรมยุติธรรมและซื่อสัตย์สุจริต

ข้อ ๑๑ ผู้ที่สมควรดำรงตำแหน่งอธิการบดีต้องไม่มีลักษณะต้องห้ามดังต่อไปนี้

(๑) เป็นข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษาหรือข้าราชการในสังกัดส่วนราชการอื่น เว้นแต่ได้มีหนังสือแสดงเจตนาเปลี่ยนสถานภาพเป็นพนักงานมหาวิทยาลัย หรือแสดงเจตนาที่จะบรรจุเป็นพนักงานมหาวิทยาลัยปฏิบัติงานเต็มเวลาให้ไว้ต่อคณะกรรมการสรรหาหากได้รับการพิจารณาแต่งตั้งดำรงตำแหน่งอธิการบดี

(๒) เป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง กรรมการบริหารพรรคการเมือง หรือเจ้าหน้าที่ของพรรคการเมือง

(๓) เป็นผู้ที่มีผลประโยชน์ขัดแย้งกับกิจการของมหาวิทยาลัยไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อม

(๔) เป็นผู้ที่มีลักษณะการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวมของมหาวิทยาลัย

(๕) เป็นคู่สัญญาหรือมีส่วนได้เสียในสัญญาที่ทำกับมหาวิทยาลัย เว้นแต่เป็นสัญญาที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินกิจการทางวิชาการ

(๖) เป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทที่เข้าเป็นคู่สัญญากับมหาวิทยาลัย เว้นแต่เป็นผู้ถือหุ้นเพื่อประโยชน์แห่งการลงทุนตามปกติ

(๗) รับสัมปทานหรือคงถือไว้ซึ่งสัมปทานจากมหาวิทยาลัย เป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทที่รับสัมปทานจากมหาวิทยาลัย

(๘) เคยถูกลงโทษทางวินัยอันเนื่องมาจากการปฏิบัติหน้าที่ภายในห้าปีนับถึงวันสมัคร

(๙) เคยต้องโทษโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก

(๑๐) เป็นหรือเคยเป็นบุคคลล้มละลาย

ตำแหน่งรองอธิการบดี

มาตรา ๓๓ วรรคสาม รองอธิการบดีนั้น ให้สภามหาวิทยาลัยแต่งตั้งโดยคำแนะนำของอธิการบดีจากผู้มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๓๗

มาตรา ๓๗ รองอธิการบดีและผู้ช่วยอธิการบดีต้องสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาชั้นหนึ่งชั้นใดหรือเทียบเท่าจากมหาวิทยาลัยหรือสถาบันอุดมศึกษาอื่นที่สภามหาวิทยาลัยรับรอง รวมทั้งมีคุณสมบัติอื่นและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามที่กำหนดในข้อบังคับของมหาวิทยาลัย

ตำแหน่งคณบดี

มาตรา ๔๒ วรรคสาม คณบดีนั้น ให้สภามหาวิทยาลัยแต่งตั้งจากผู้มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๔๓ วรรคหนึ่งและวรรคสาม

มาตรา ๔๓ คณบดีต้องมีคุณสมบัติอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้

(๑) สำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าชั้นปริญญาเอกหรือเทียบเท่าจากมหาวิทยาลัยหรือสถาบันอุดมศึกษาอื่นที่สภามหาวิทยาลัยรับรอง และได้ทำการสอนในมหาวิทยาลัยหรือสถาบันอุดมศึกษาอื่นที่สภามหาวิทยาลัยรับรองมาแล้วไม่น้อยกว่าสามปี หรือมีประสบการณ์ด้านการบริหารในมหาวิทยาลัยหรือสถาบันอุดมศึกษาอื่นที่สภามหาวิทยาลัยรับรองตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในข้อบังคับของมหาวิทยาลัยมาแล้วไม่น้อยกว่าสามปี หรือมีประสบการณ์ด้านการบริหารอื่นตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในข้อบังคับของมหาวิทยาลัยมาแล้วไม่น้อยกว่าสามปี

(๒) สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาชั้นหนึ่งชั้นใดหรือเทียบเท่าจากมหาวิทยาลัยหรือสถาบันอุดมศึกษาอื่นที่สภามหาวิทยาลัยรับรอง และได้ทำการสอนในมหาวิทยาลัยหรือสถาบันอุดมศึกษาอื่นที่สภามหาวิทยาลัยรับรองมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี หรือมีประสบการณ์ด้านการบริหารในมหาวิทยาลัยหรือสถาบันอุดมศึกษาอื่นที่สภามหาวิทยาลัยรับรองตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในข้อบังคับของมหาวิทยาลัยมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี หรือมีประสบการณ์ด้านการบริหารอื่นตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในข้อบังคับของมหาวิทยาลัยมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี

วรรคสาม นอกจากคุณสมบัติตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง คณบดีและรองคณบดีต้องมีคุณสมบัติอื่นและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามที่กำหนดในข้อบังคับของมหาวิทยาลัย

ข้อบังคับมหาวิทยาลัยแม่โจ้ ว่าด้วยการกำหนดคุณสมบัติ หลักเกณฑ์ วิธีการแต่งตั้ง และการพ้นจากตำแหน่งของคณบดี พ.ศ. ๒๕๖๐

ข้อ ๕ วรรคสอง คณบดีนั้น ให้สภามหาวิทยาลัยแต่งตั้งจากผู้มีคุณสมบัติตามมาตรา ๔๓ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยแม่โจ้ พ.ศ. ๒๕๖๐

ข้อ ๗ ผู้ที่สมควรดำรงตำแหน่งคณบดี ต้องมีคุณสมบัติตามที่กำหนดไว้ในข้อ ๕ ตามข้อบังคับนี้ และพึงมีคุณลักษณะดังต่อไปนี้

(๑) มีภาวะผู้นำที่กล้าเปลี่ยนแปลง สามารถระดมทรัพยากรและบุคคลเพื่อร่วมกันพัฒนาคณะหรือวิทยาลัยให้บรรลุเป้าหมายตามวิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัยอย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า

(๒) มีวิสัยทัศน์กว้างไกล มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ทันสมัย ทันเหตุการณ์ในการบริหารคณะหรือวิทยาลัย

(๓) เป็นผู้ที่สามารถแสวงหารายได้และทรัพยากรอื่นเข้าสู่คณะหรือวิทยาลัย

(๔) มีศักดิ์ศรีทางวิชาการ เป็นที่ยอมรับในระดับประเทศและสากล เป็นผู้แทนคณะหรือวิทยาลัยได้อย่างสมศักดิ์ศรี

(๕) มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ส่งเสริมความสามัคคี มีศักยภาพในการจัดหาความร่วมมือในทางวิชาการและการวิจัย สามารถติดต่อประสานงานกับภายในและภายนอกมหาวิทยาลัยได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นระบบ

(๖) มีคุณธรรม จริยธรรม ความยุติธรรม และความซื่อสัตย์สุจริต

ข้อ ๘ ผู้ที่สมควรดำรงตำแหน่งคณบดี ต้องไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

(๑) เป็นข้าราชการพลเรือนในมหาวิทยาลัย หรือข้าราชการในสังกัดส่วนราชการอื่น เว้นแต่ได้มีหนังสือแสดงเจตนาเปลี่ยนสถานภาพเป็นพนักงานมหาวิทยาลัย หรือแสดงเจตนาที่จะบรรจุเป็นพนักงานมหาวิทยาลัยปฏิบัติงานเต็มเวลาให้ไว้ต่อคณะกรรมการสรรหาหากได้รับการพิจารณาแต่งตั้งดำรงตำแหน่งคณบดี

(๒) เป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง กรรมการบริหารพรรคการเมือง หรือเจ้าหน้าที่ของพรรคการเมือง

(๓) เป็นผู้ที่มีประโยชน์ขัดแย้งกับกิจการของมหาวิทยาลัยไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อม

(๔) เป็นผู้ที่มีลักษณะการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวมของมหาวิทยาลัย

(๕) เป็นคู่สัญญาหรือมีส่วนได้เสียในสัญญาที่ทำกับมหาวิทยาลัย เว้นแต่เป็นสัญญาที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินกิจการทางวิชาการ

(๖) เป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทที่เข้าเป็นคู่สัญญากับมหาวิทยาลัย เว้นแต่เป็นผู้ถือหุ้นเพื่อประโยชน์แห่งการลงทุนตามปกติ

(๗) รับสัมปทานหรือคงถือไว้ซึ่งสัมปทานจากมหาวิทยาลัย หรือเป็นหุ้นส่วน หรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทที่รับสัมปทานจากมหาวิทยาลัย

(๘) เคยถูกลงโทษทางวินัยอันเนื่องมาจากการปฏิบัติหน้าที่ภายในห้าปีนับถึงวันที่สมัคร

(๙) เคยต้องโทษโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก

(๑๐) เป็นหรือเคยเป็นบุคคลล้มละลาย

๒.๑.๓ การต่ออายุราชการ

กรณีข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา

การต่ออายุราชการของข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษาเป็นไปตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา ๑๙ และประกาศ ก.พ.อ. เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการต่อเวลาราชการของข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๗ โดยมีหลักเกณฑ์ ดังนี้

๑. ข้าราชการที่จะได้รับการพิจารณาให้ต่อเวลาราชการจะต้องมีคุณสมบัติ ดังนี้

๑.๑ ดำรงตำแหน่งรองศาสตราจารย์ ซึ่งสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอกหรือเทียบเท่า หรือตำแหน่งศาสตราจารย์ ภายในวันสิ้นปีงบประมาณของปีที่เกษียณอายุราชการ

๑.๒ คุณสมบัติอื่นที่สภาสถาบันอุดมศึกษากำหนด

๑.๓ มีภาระงานและมีผลงานทางวิชาการย้อนหลัง ๓ ปี จนถึงวันสิ้นปีงบประมาณของปีที่เกษียณอายุราชการ ตามที่ ก.พ.อ. กำหนด

๒. ข้าราชการที่ได้รับการพิจารณาให้ต่อเวลาราชการให้รับราชการต่อไปได้จนถึงวันสิ้นปีงบประมาณที่ผู้นั้นมีอายุครบ ๖๕ ปีบริบูรณ์

๓. ข้าราชการที่ได้รับการพิจารณาให้ต่อเวลาราชการ และได้รับคำสั่งให้รับราชการต่อไป ต้องปฏิบัติหน้าที่เฉพาะการสอนและวิจัยเท่านั้น จะดำรงตำแหน่งหรือปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งประเภทผู้บริหาร ตามมาตรา ๑๘ (ข) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ และที่แก้ไขเพิ่มเติม และงานบริหารอื่นที่ ก.พ.อ. กำหนดมิได้

กรณีพนักงานในสถาบันอุดมศึกษา

พนักงานในสถาบันอุดมศึกษาไม่มีสถานะเป็นข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา จึงไม่มีการต่ออายุราชการ แต่กรณีที่พนักงานในสถาบันอุดมศึกษามีอายุครบหกสิบปีบริบูรณ์แล้ว สถาบันอุดมศึกษาจะต่ออายุสัญญาจ้างหรือจ้างให้ปฏิบัติงานในสถาบันอุดมศึกษาต่อไปหรือไม่อย่างไร จะเป็นไปตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับของสถาบันอุดมศึกษา ซึ่งสภาสถาบันอุดมศึกษานั้น ๆ ประกาศ กำหนดขึ้นตามหน้าที่และอำนาจที่บัญญัติไว้ในกฎหมายจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษา ประกอบมาตรา ๖๕/๑ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ และที่แก้ไขเพิ่มเติม^๖

๒.๑.๔ การจ้าง/แต่งตั้งบุคคลที่เกษียณอายุราชการแล้วให้ดำรงตำแหน่งประเภท ผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษา

การแต่งตั้งบุคคลที่เกษียณอายุราชการแล้วให้ดำรงตำแหน่งประเภทผู้บริหาร สถาบันอุดมศึกษา เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของ สถาบันอุดมศึกษานั้น ๆ โดยสถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่งจะออกข้อบังคับเกี่ยวกับการจ้างบุคคล ที่เกษียณอายุราชการแล้วให้ปฏิบัติงานในสถาบันอุดมศึกษา ทั้งประเภทงานสอน งานวิจัย และผู้บริหาร เพื่อประโยชน์ของสถาบันอุดมศึกษา โดยมีการจ้างทั้งในรูปแบบพนักงานมหาวิทยาลัยและลูกจ้าง มีการ กำหนดระยะเวลาการจ้าง หน้าที่และภาระงาน และค่าตอบแทนการปฏิบัติงาน เป็นไปตามสัญญาจ้าง ซึ่งบุคคลที่เกษียณอายุราชการแล้วที่ได้รับการจ้างให้ปฏิบัติงานในสถาบันอุดมศึกษาในลักษณะนี้จะไม่ มีสถานะเป็นข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษาอีกต่อไป

ประกอบกับผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ได้ให้ความเห็นในการประชุมหารือแนวทาง “กรณีการแต่งตั้งบุคคลที่อายุเกิน ๖๐ ปี หรือผู้ที่เกษียณอายุราชการ ให้ดำรงตำแหน่ง ประเภทผู้บริหารในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและสถาบันอุดมศึกษาในกำกับของรัฐ” เมื่อวันศุกร์ที่ ๗ กรกฎาคม ๒๕๖๖ ว่า คณะกรรมการกฤษฎีกาเคยให้ความเห็นกรณีการแต่งตั้งบุคคลที่มีอายุเกิน ๖๐ ปี ให้ดำรงตำแหน่งอธิการบดีไว้ว่าคุณสมบัติของอธิการบดีกำหนดไว้แต่เฉพาะเรื่องของวุฒิการศึกษา และประสบการณ์ทางการสอน และการพ้นจากตำแหน่งของอธิการบดีที่กำหนดไว้แต่เฉพาะเรื่อง ของวาระการดำรงตำแหน่งเท่านั้น เมื่อตำแหน่งอธิการบดีไม่มีบทบัญญัติข้อใดที่กำหนดว่าจะต้องเป็น ข้าราชการพลเรือนหรือข้าราชการครู ดังนั้น ข้าราชการที่เกษียณอายุราชการแล้วก็สามารถดำรง ตำแหน่งอธิการบดีต่อไปได้ โดยการแต่งตั้งบุคคลที่มีอายุเกิน ๖๐ ปี เป็นอธิการบดีหรือผู้บริหาร สถาบันอุดมศึกษานั้น ต้องพิจารณาตามกฎหมายจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่งว่ากำหนดเงื่อนไข หรือคุณสมบัติไว้อย่างไรเป็นรายกรณีไป

นอกจากนี้ ศาลปกครองยังได้มีคำพิพากษาในประเด็นเกี่ยวกับการแต่งตั้งบุคคล ให้ดำรงตำแหน่งผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษา โดยสามารถแต่งตั้งจากบุคคลที่มีอายุเกินหกสิบปีบริบูรณ์ได้ ในกรณีดังต่อไปนี้

- กรณีมหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี (คดีหมายเลขแดงที่ อป.๑๑-๑๒/๒๕๖๓) และ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี (คดีหมายเลขแดงที่ อป.๘๒/๒๕๖๓) วินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติ มหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. ๒๕๔๗ มาตรา ๒๘ บัญญัติว่าหลักเกณฑ์ วิธีการได้มา และคุณสมบัติของ ผู้ดำรงตำแหน่งอธิการบดี ให้เป็นไปตามข้อบังคับของมหาวิทยาลัยและข้อบังคับมหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี ว่าด้วยคุณสมบัติ หลักเกณฑ์ และวิธีการสรรหาอธิการบดี พ.ศ. ๒๕๕๐ ก็มีได้มีข้อกำหนดมิให้ ผู้ที่มีอายุเกินหกสิบปีบริบูรณ์สมัครเข้ารับการสรรหาหรือดำรงตำแหน่งอธิการบดี และการที่ผู้ดำรง

^๖ มาตรา ๖๕/๑ การกำหนดตำแหน่ง ระบบการจ้าง การบรรจุและการแต่งตั้ง อัตราค่าจ้างและค่าตอบแทน เงินเพิ่ม และสวัสดิการ การเลื่อนตำแหน่ง การเปลี่ยนและการโอนย้ายตำแหน่ง การลา จรรยาบรรณ วินัยและการรักษาวินัย การดำเนินการทางวินัย การออกจากงาน การอุทธรณ์และการร้องทุกข์ และการอื่นที่เกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของพนักงาน ในสถาบันอุดมศึกษา ให้เป็นไปตามข้อบังคับของสภาสถาบันอุดมศึกษา

ตำแหน่งอธิการบดีมีอายุเกินหกสิบปีบริบูรณ์ไม่ได้มีผลกระทบหรือทำให้เกิดความเสียหายต่อการปฏิบัติภารกิจในฐานะอธิการบดีของสถาบันอุดมศึกษา ผู้สมัครเข้ารับการสรรหาเป็นอธิการบดีมหาวิทยาลัย จึงไม่จำเป็นที่จะต้องมียุเกินหกสิบปีบริบูรณ์ในขณะที่สมัครหรือขณะดำรงตำแหน่งอธิการบดี

- กรณีมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ (คดีหมายเลขแดงที่ อบ.๓๑๐/๒๕๖๓) และมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ (คดีหมายเลขแดงที่ อบ.๓๑๑/๒๕๖๓) ศาลปกครองสูงสุดโดยมติที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดพิจารณาแล้วเห็นว่า ผู้มีคุณสมบัติที่จะดำรงตำแหน่งอธิการบดีได้นั้น กฎหมายมิได้จำกัดว่าต้องเป็นข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา และไม่มีเหตุที่จะต้องนำบทบัญญัติในพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ มาตรา ๕๕ (๒) ที่บัญญัติว่า ข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษาเมื่อพ้นจากราชการตามกฎหมาย ว่าด้วยบำเหน็จบำนาญข้าราชการมาใช้บังคับกับตำแหน่งอธิการบดี ประกอบกับมาตรา ๒๘ และมาตรา ๒๙ แห่งพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. ๒๕๔๗ ก็ได้บัญญัติว่าผู้ที่จะดำรงตำแหน่งอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏต้องเป็นผู้ที่ไม่มีอายุเกินหกสิบปีบริบูรณ์ปีบริบูรณ์ ทั้งข้อบังคับมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ว่าด้วยคุณสมบัติ หลักเกณฑ์และวิธีการสรรหาอธิการบดี พ.ศ. ๒๕๕๕ ก็ได้กำหนดไว้เช่นนั้น และมาตรา ๒๕ และมาตรา ๒๖ แห่งพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล พ.ศ. ๒๕๔๘ ก็ได้บัญญัติว่า ผู้ที่จะดำรงตำแหน่งอธิการบดีมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลต้องเป็นผู้ที่ไม่มีอายุเกินหกสิบปีบริบูรณ์ ทั้งข้อบังคับมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ ว่าด้วยการสรรหาอธิการบดี พ.ศ. ๒๕๕๖ ก็ได้กำหนดไว้เช่นนั้น ดังนั้น ผู้ที่จะได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งอธิการบดีมหาวิทยาลัยจึงอาจมีอายุเกินหกสิบปีบริบูรณ์ได้

- กรณีมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม (คดีหมายเลขแดงที่ บ.๑๑๓/๒๕๖๑) วินิจฉัยว่า ข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษาและพนักงานในสถาบันอุดมศึกษาเมื่อมีอายุครบหกสิบปีบริบูรณ์จะต้องพ้นจากราชการในสิ้นปีงบประมาณที่ผู้นั้นมีอายุครบหกสิบปีบริบูรณ์ ตามมาตรา ๑๙ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๕๕ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ ประกอบมาตรา ๑๙ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญข้าราชการ พ.ศ. ๒๔๙๔ และข้อ ๔๒ (๕) ของข้อบังคับมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ว่าด้วยการบริหารงานบุคคลสำหรับพนักงานในสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๑ ดังนั้น ข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษาและพนักงานในสถาบันอุดมศึกษาเมื่อมีอายุครบหกสิบปีบริบูรณ์แล้วจะดำรงตำแหน่งประเภทผู้บริหารตามมาตรา ๑๘ (ข) คือ อธิการบดี มิได้ แต่ในส่วนของบุคคลภายนอกที่มีได้เป็นข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษาและพนักงานในสถาบันอุดมศึกษา ในขณะที่ได้รับการเสนอชื่อเพื่อนำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งเป็นอธิการบดีนั้น มิได้มีฐานะเป็นข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษาและพนักงานในสถาบันอุดมศึกษา จึงไม่อยู่ภายใต้บังคับของมาตรา ๑๙ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๕๕ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ ประกอบ มาตรา ๑๙ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญข้าราชการ พ.ศ. ๒๔๙๔ และข้อ ๔๒ (๕) ของข้อบังคับมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ว่าด้วยการบริหารงานบุคคลสำหรับพนักงานในสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๑ และไม่อาจตีความกฎหมายจำกัดสิทธิโดยนำเรื่องอายุครบหกสิบปีบริบูรณ์ต้องพ้นจากราชการในสิ้นปีงบประมาณมาใช้บังคับกับบุคคลภายนอกได้

- กรณีมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ (คดีหมายเลขแดงที่ อบ.๔๗๑/๒๕๖๔) วินิจฉัยว่า ผู้ที่จะดำรงตำแหน่งเป็นคณบดีในสถาบันอุดมศึกษา ตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ มิได้จำกัดเฉพาะผู้ที่มีสถานะเป็นข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา เท่านั้น ผู้ที่สมัครเข้ารับการสรรหาเป็นคณบดีคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ จึงไม่จำเป็นต้องเป็นข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษาอยู่ในขณะสมัครหรือขณะดำรงตำแหน่งคณบดี เมื่อมาตรา ๓๗ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. ๒๕๔๗ ประกอบกับข้อบังคับมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการสรรหาบุคคลเพื่อแต่งตั้งเป็นคณบดี พ.ศ. ๒๕๕๙ ซึ่งเป็นบทบัญญัติที่กำหนดคุณสมบัติและหลักเกณฑ์วิธีการได้มาของผู้ดำรงตำแหน่งคณบดี ไม่ได้บัญญัติ

หรือกำหนดให้ผู้ที่สมัครเข้ารับการสรรหาเป็นคนปกติจะต้องมีอายุไม่เกินหกสิบปีบริบูรณ์ในขณะที่สมัครหรือขณะดำรงตำแหน่งคนปกติ ผู้ที่จะดำรงตำแหน่งคนปกติคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ จึงไม่จำเป็นต้องเป็นผู้ที่มีอายุไม่เกินหกสิบปีบริบูรณ์

๒.๒ การบริหารเงินและงบประมาณ

สถาบันอุดมศึกษาเป็นหน่วยงานในภาครัฐที่มีความแตกต่างจากส่วนราชการอื่นทั่วไป มีความเป็นอิสระในการบริหารงานภายในองค์กร รวมถึง การบริหารการเงิน งบประมาณ และทรัพย์สินของสถาบันอุดมศึกษาด้วย โดยสถาบันอุดมศึกษาของรัฐที่เป็นส่วนราชการทุกแห่งในประเทศไทยล้วนได้รับเงินงบประมาณจากรัฐบาล ซึ่งต้องอยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณ และต้องบริหารจัดการเงินงบประมาณที่ได้รับการจัดสรรให้ไปตามระเบียบกฎเกณฑ์ที่สำนักงบประมาณและกรมบัญชีกลางกำหนด กล่าวคือ การใช้จ่ายต้องเป็นไปตามรายการหรือแผนงานที่ได้รับความเห็นชอบไว้ในงบประมาณรายจ่ายประจำปี เมื่อมีเงินงบประมาณเหลือก็ต้องส่งคืนคลังตามกฎหมายว่าด้วยเงินคงคลังและกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณ ในขณะที่สถาบันอุดมศึกษาในกำกับของรัฐจะได้รับงบประมาณในลักษณะเงินอุดหนุนจากรัฐเป็นรายปีในลักษณะเป็นก้อน (Block Grant) ซึ่งถือเป็นเงินรายได้ของสถาบันอุดมศึกษาประเภทหนึ่งที่สามารถใช้จ่ายได้ตามวัตถุประสงค์ของสถาบันอุดมศึกษาตามความเหมาะสมและจำเป็นตามที่สภาสถาบันอุดมศึกษาได้ให้ความเห็นชอบ นอกจากนี้ สถาบันอุดมศึกษายังมีรายได้ที่มาจากหารายได้ด้วยตัวเอง ไม่ว่าจะเป็นรายได้จากงานวิจัย จากการให้บริการสังคม หรือจากการเก็บค่าหน่วยกิต เป็นต้น ซึ่งสถาบันอุดมศึกษาจัดเก็บไว้เองได้ตามอำนาจที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่ง และไม่จำเป็นต้องนำส่งกระทรวงการคลังเป็นรายได้ของแผ่นดินตามกฎหมายว่าด้วยเงินคงคลังและวิธีการงบประมาณ ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่าสถาบันอุดมศึกษามีระบบการบริหารการเงินและงบประมาณสองระบบคู่ขนานกัน ซึ่งแตกต่างจากส่วนราชการอื่นทั่วไปที่ต้องอยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณ และต้องบริหารจัดการเงินงบประมาณตามระเบียบกฎเกณฑ์ที่สำนักงบประมาณและกรมบัญชีกลางกำหนด

๒.๒.๑ ค่าตอบแทนและสิทธิประโยชน์ของผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษา

พระราชบัญญัติจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษากำหนดให้สภาสถาบันอุดมศึกษามีหน้าที่และอำนาจในการอนุมัติตั้งงบประมาณรายรับและงบประมาณรายจ่ายของสถาบันอุดมศึกษา รวมทั้งออกข้อบังคับเกี่ยวกับการบริหารการเงิน การจัดหารายได้ การพัสดุและทรัพย์สินของสถาบันอุดมศึกษา ดังนั้น การจ่ายค่าตอบแทนให้แก่ผู้บริหารในสถาบันอุดมศึกษาจึงเป็นไปตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับของสถาบันอุดมศึกษา

กรณีผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาที่มีสถานะเป็นข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา ๒๖ กำหนดให้ข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษาผู้ใดไปดำรงตำแหน่งประเภทผู้บริหารในตำแหน่งอธิการบดี รองอธิการบดี คนปกติ หรือหัวหน้าหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่าคณะ ให้ได้รับเงินเดือนและเงินประจำตำแหน่งตามกฎหมายว่าด้วยเงินเดือนและเงินประจำตำแหน่ง เว้นแต่ผู้ดำรงตำแหน่งอธิการบดี เมื่อได้รับเงินเดือนถึงขั้นสูงสุดของตำแหน่ง รองศาสตราจารย์ขึ้นไปในขณะที่ดำรงตำแหน่งดังกล่าว ให้ได้รับเงินเดือนจนถึงขั้นสูงสุดของตำแหน่งศาสตราจารย์ได้

กรณีผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาที่ไม่มีสถานะเป็นข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา

บุคคลที่มีใช่ข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษาหรือบุคคลที่เกษียณอายุราชการแล้วที่ได้รับการจ้างหรือแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้บริหารในสถาบันอุดมศึกษา จะมีได้มีสถานะเป็นข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา หรือข้าราชการประเภทอื่น ๆ แต่จะมีสถานะเป็นพนักงานในสถาบันอุดมศึกษา

โดยพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา ๒๗ กำหนดให้กรณีที่มีการแต่งตั้งบุคคลให้ดำรงตำแหน่งประเภทผู้บริหารในตำแหน่งอธิการบดี รองอธิการบดี คณบดี หรือหัวหน้าหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่าคณะ จากบุคคลที่มีได้ เป็นข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา เงินเดือน เงินประจำตำแหน่ง และเงินเพิ่มพิเศษของผู้ดำรง ตำแหน่งดังกล่าวให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยเงินเดือนและเงินประจำตำแหน่ง ซึ่งสิทธิในการได้รับ เงินประจำตำแหน่งจะเป็นไปตามพระราชกฤษฎีกาการได้รับเงินประจำตำแหน่งของข้าราชการ และ ผู้ดำรงตำแหน่งผู้บริหารซึ่งไม่เป็นข้าราชการ พ.ศ. ๒๕๓๘ และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา ๑๗ และ มาตรา ๑๘^๗ อัตราเงินประจำตำแหน่งที่ได้รับเป็นไปตามบัญชีอัตราเงินประจำตำแหน่งผู้บริหาร ในสถาบันอุดมศึกษาทำยพระราชบัญญัติเงินเดือนและเงินประจำตำแหน่ง พ.ศ. ๒๕๓๘ โดยผู้บริหาร ที่ไม่เป็นข้าราชการให้ได้รับเงินประจำตำแหน่งในอัตราเป็นสองเท่าของอัตราที่กำหนดไว้สำหรับตำแหน่งนั้น หนึ่ง กฎหมายดังกล่าวมิได้ใช้บังคับแก่สถาบันอุดมศึกษาในกำกับของรัฐ ซึ่งมีใช้ส่วนราชการด้วย

ประกอบกับกรมบัญชีกลางได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการเบิกจ่ายค่าตอบแทนและการได้รับ สิทธิประโยชน์ของผู้ดำรงตำแหน่งอธิการบดีและรองอธิการบดีที่เกษียณอายุราชการแล้วแต่ยังดำรง ตำแหน่งในหน่วยงาน ตามหนังสือกรมบัญชีกลาง ด่วนที่สุด ที่ กค ๐๔๐๒.๓/๒๕๕๗๓ ลงวันที่ ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๖๗ ซึ่งได้ชี้แจงว่า พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ และที่แก้ไขเพิ่มเติม กำหนดให้กรณีที่มีการแต่งตั้งบุคคลให้ดำรงตำแหน่งประเภทผู้บริหารจากบุคคล ที่มีได้เป็นข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา เงินเดือน เงินประจำตำแหน่ง และเงินเพิ่มพิเศษ ของผู้ดำรงตำแหน่งดังกล่าว ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยเงินเดือนและเงินประจำตำแหน่ง ได้แก่ พระราชบัญญัติเงินเดือนและเงินประจำตำแหน่ง พ.ศ. ๒๕๓๘ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

- สถาบันอุดมศึกษาของรัฐที่เป็นส่วนราชการ ได้รับการจัดสรรงบประมาณจาก สำนักงานประมาณเป็นหลัก โดยการจ่ายค่าตอบแทนให้แก่บุคคลที่ดำรงตำแหน่งผู้บริหารซึ่งมิใช่ข้าราชการ พลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา หากเป็นการจ่ายตามกฎหมายและระเบียบของทางราชการที่กำหนด ให้ใช้จ่ายจากเงินงบประมาณแผ่นดิน ก็สามารถจ่ายจากเงินงบประมาณแผ่นดินได้ เช่น เงินประจำตำแหน่ง หรือค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปราชการ ซึ่งเบิกจ่ายจากงบประมาณแผ่นดิน ในส่วนของงบดำเนินงาน ทั้งนี้ สถานสถาบันอุดมศึกษาอาจกำหนดให้ได้รับค่าตอบแทนและผลประโยชน์อย่างอื่นที่จ่ายจาก เงินรายได้ของสถาบันอุดมศึกษาตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับหรือระเบียบของสถานสถาบันอุดมศึกษาได้

ประกอบกับผู้แทนกรมบัญชีกลาง ได้ให้ความเห็นในการประชุมหารือแนวทาง “กรณีการแต่งตั้งบุคคลที่อายุเกิน ๖๐ ปี หรือผู้ที่เกษียณอายุราชการ ให้ดำรงตำแหน่งประเภทผู้บริหาร ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและสถาบันอุดมศึกษาในกำกับของรัฐ” เมื่อวันศุกร์ที่ ๗ กรกฎาคม ๒๕๖๖ ว่า ถ้าสถาบันอุดมศึกษายังมีสถานะเป็นส่วนราชการ อัตราการจ่ายค่าตอบแทนหรือสิทธิประโยชน์ ต้องเป็นไปตามระเบียบที่กระทรวงการคลังหรือกรมบัญชีกลางกำหนด ถึงแม้ว่าจะเป็นเงินรายได้ ของสถาบันอุดมศึกษา โดยหลักการใช้จ่ายเงินรายได้ของสถาบันอุดมศึกษาคือต้องควัตุลประสงค์ ว่าเงินรายได้นั้นมีวัตถุประสงค์ในการจ่ายเพื่ออะไร ซึ่งจะกำหนดไว้ในข้อบังคับเกี่ยวกับเงินรายได้ ของสถาบันอุดมศึกษาที่ออกภายใต้พระราชบัญญัติจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษานั้น ๆ

^๗ มาตรา ๑๗ ตำแหน่งผู้บริหารในสถาบันอุดมศึกษาที่จะได้รับเงินประจำตำแหน่ง ได้แก่ ตำแหน่ง ดังต่อไปนี้

(๑) อธิการบดี

(๒) รองอธิการบดี คณบดี ประธานสาขาวิชา ผู้อำนวยการสถาบัน ผู้อำนวยการ สำนัก ผู้อำนวยการศูนย์ ผู้อำนวยการ วิทยาลัย หัวหน้าแผนกอิสระ และหัวหน้าหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่าคณะ

มาตรา ๑๘ ผู้ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งตามมาตรา ๑๗ ตำแหน่งใดและปฏิบัติหน้าที่หลักของตำแหน่งดังกล่าว ให้ได้รับเงินประจำตำแหน่งในอัตราสำหรับตำแหน่งผู้บริหารในสถาบันอุดมศึกษานั้น ตามบัญชีอัตราเงินประจำตำแหน่งผู้บริหาร ในมหาวิทยาลัยของรัฐทำยพระราชบัญญัติเงินเดือนและเงินประจำตำแหน่ง พ.ศ. ๒๕๓๘

จากการสอบถามสถาบันอุดมศึกษาของรัฐที่เป็นส่วนราชการ ทั้งหมดจำนวน ๕๖ แห่ง (ได้รับข้อมูลตอบกลับ ๔๔ แห่ง) สรุปได้ว่า ผู้ดำรงตำแหน่งอธิการบดีและรองอธิการบดีที่เกษียณอายุราชการแล้ว แต่ยังดำรงตำแหน่งในหน่วยงาน มีการเบิกจ่ายค่าตอบแทนและได้รับสิทธิประโยชน์ ดังต่อไปนี้

มหาวิทยาลัยของรัฐที่เป็นส่วนราชการ

ค่าตอบแทน/ สิทธิประโยชน์	เบิกจ่ายจาก		กฎหมายที่เกี่ยวข้อง	จำนวน
	งบประมาณแผ่นดิน	รายได้มหาวิทยาลัย		
๑. เงินประจำตำแหน่ง	✓		<ul style="list-style-type: none"> - พระราชบัญญัติเงินเดือนและเงินประจำตำแหน่ง พ.ศ. ๒๕๓๘ - พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการการจ่ายเงินประจำตำแหน่งของข้าราชการและผู้ดำรงตำแหน่งผู้บริหารซึ่งไม่เป็นข้าราชการ พ.ศ. ๒๕๓๙ และที่แก้ไขเพิ่มเติม - พระราชกฤษฎีกาการได้รับเงินประจำตำแหน่งของข้าราชการและผู้ดำรงตำแหน่งผู้บริหารซึ่งไม่เป็นข้าราชการ พ.ศ. ๒๕๓๘ และที่แก้ไขเพิ่มเติม - ระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการเบิกจ่ายเงินค่าตอบแทน นอกเหนือจากเงินเดือนของข้าราชการและลูกจ้างประจำของส่วนราชการ พ.ศ. ๒๕๔๗ และที่แก้ไขเพิ่มเติม	ตำแหน่งอธิการบดีได้รับเงินประจำตำแหน่งในอัตรา ๑๕,๐๐๐ บาทต่อเดือน รองอธิการบดีได้รับเงินประจำตำแหน่งในอัตรา ๑๐,๐๐๐ บาทต่อเดือน ส่วนผู้ที่ไม่เป็นข้าราชการ ให้ได้รับเงินประจำตำแหน่งในอัตราเป็นสองเท่าของอัตราสำหรับตำแหน่งนั้น
๒. เงินเดือน/ ค่าจ้าง/ ค่าตอบแทน	✓	✓	<ul style="list-style-type: none"> - พระราชกฤษฎีกาการจ่ายเงินเดือนปี บำเหน็จบำนาญ และเงินอื่นในลักษณะเดียวกัน พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม - ระเบียบ/ข้อบังคับ/ประกาศของสถาบันอุดมศึกษา ที่เกี่ยวข้อง	ตามที่กำหนดในระเบียบ/ข้อบังคับ/ประกาศ
๓. ค่าตอบแทนเงินประจำตำแหน่ง (บริหาร)	✓		ระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการเบิกจ่ายเงินค่าตอบแทน นอกเหนือจากเงินเดือนของข้าราชการและลูกจ้างประจำของส่วนราชการ พ.ศ. ๒๕๔๗ และที่แก้ไขเพิ่มเติม	ตามที่กำหนดในระเบียบ/ข้อบังคับ/ประกาศ

๔. ค่าตอบแทนนอกเหนือจากเงินเดือน/เงินประจำตำแหน่ง		✓	ระเบียบ/ข้อบังคับ/ประกาศของสถาบันอุดมศึกษา ที่เกี่ยวข้อง	ตามที่กำหนดในระเบียบ/ข้อบังคับ/ประกาศ
๕. ค่าตอบแทนเหมาจ่ายแทนการจัดการรถประจำตำแหน่ง	✓	✓	<ul style="list-style-type: none"> - ระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการเบิกจ่ายค่าตอบแทนเหมาจ่ายแทนการจัดการรถประจำตำแหน่งสำหรับข้าราชการผู้มีสิทธิได้รถยนต์ประจำตำแหน่ง - ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยรถราชการ พ.ศ. ๒๕๒๓ และที่แก้ไขเพิ่มเติม - ระเบียบ/ข้อบังคับ/ประกาศของสถาบันอุดมศึกษา ที่เกี่ยวข้อง 	ตำแหน่ง อธิการบดี ๓๑,๘๐๐ บาท ตำแหน่งรอง อธิการบดี ๒๕,๔๐๐ บาท

มหาวิทยาลัยราชภัฏ

ค่าตอบแทน/ สิทธิประโยชน์	เบิกจ่ายจาก		กฎหมายที่เกี่ยวข้อง	จำนวน
	งบประมาณแผ่นดิน	รายได้มหาวิทยาลัย		
๑. เงินประจำตำแหน่ง	✓	✓	<ul style="list-style-type: none"> - พระราชบัญญัติเงินเดือนและเงินประจำตำแหน่ง พ.ศ. ๒๕๓๘ - พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการการจ่ายเงินประจำตำแหน่งของข้าราชการและผู้ดำรงตำแหน่งผู้บริหารซึ่งไม่เป็นข้าราชการ พ.ศ. ๒๕๓๙ และที่แก้ไขเพิ่มเติม - พระราชกฤษฎีกาการได้รับเงินประจำตำแหน่งของข้าราชการและผู้ดำรงตำแหน่งผู้บริหารซึ่งไม่เป็นข้าราชการ พ.ศ. ๒๕๓๘ และที่แก้ไขเพิ่มเติม - กฎ ก.พ.อ. การได้รับเงินประจำตำแหน่งของข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๖ - ระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการเบิกจ่ายเงินค่าตอบแทนนอกเหนือจากเงินเดือนของข้าราชการและลูกจ้างประจำของส่วนราชการ พ.ศ. ๒๕๔๗ และที่แก้ไขเพิ่มเติม 	ตำแหน่ง อธิการบดีได้รับ เงินประจำ ตำแหน่งในอัตรา ๑๕,๐๐๐ บาท ต่อเดือน รอง อธิการบดีได้รับ เงินประจำ ตำแหน่งในอัตรา ๑๐,๐๐๐ บาท ต่อเดือน ส่วนผู้ ที่ไม่เป็น ข้าราชการ ให้ได้รับเงิน ประจำตำแหน่ง ในอัตราเป็น สองเท่าของ อัตราสำหรับ ตำแหน่งนั้น

			- ระเบียบ/ข้อบังคับ/ประกาศของ สถาบันอุดมศึกษา ที่เกี่ยวข้อง	
๒. เงินเดือน/ ค่าจ้าง/ ค่าตอบแทน	√	√	ระเบียบ/ข้อบังคับ/ประกาศของ สถาบันอุดมศึกษา ที่เกี่ยวข้อง	ตามที่กำหนด ในระเบียบ/ ข้อบังคับ/ประกาศ
๓. ค่าตอบแทน เงินประจำ ตำแหน่ง (บริหาร)		√	ระเบียบ/ข้อบังคับ/ประกาศของ สถาบันอุดมศึกษา ที่เกี่ยวข้อง	ตามที่กำหนด ในระเบียบ/ ข้อบังคับ/ประกาศ
๔. ค่าตอบแทน นอกเหนือจาก เงินเดือน/เงิน ประจำตำแหน่ง	√		ระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วย การเบิกจ่ายเงินค่าตอบแทน นอกเหนือจากเงินเดือนของ ข้าราชการและลูกจ้างประจำของ ส่วนราชการ พ.ศ. ๒๕๔๗ และที่ แก้ไขเพิ่มเติม	ตำแหน่ง อธิการบดี ๑๕,๐๐๐ บาท ตำแหน่งรอง อธิการบดี ๑๐,๐๐๐ บาท
๕. ค่าตอบแทน เหมาจ่ายแทน การจัดหารถ ประจำ ตำแหน่ง	√	√	- หนังสือกระทรวงการคลัง ที่ กค ๐๔๐๙.๖/๑๖๘๔๙ ลงวันที่ ๔ กันยายน ๒๕๔๙ เรื่อง การปรับปรุง มติคณะรัฐมนตรี เรื่อง การเบิก จ่ายเงินค่าตอบแทนการจัดหารถ ประจำตำแหน่งสำหรับข้าราชการผู้ มีสิทธิได้รับรถประจำตำแหน่ง - หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ นร ๐๕๐๕/ว๑๔๑ ลงวันที่ ๒๕ กันยายน ๒๕๔๙ เรื่อง การปรับปรุง มติคณะรัฐมนตรี เรื่องการเบิก จ่ายเงินค่าตอบแทนเหมาจ่ายแทน การจัดหารถประจำตำแหน่ง - หนังสือกรมบัญชีกลาง ที่ กค ๐๔๐๖.๔/ว ๒๔ ลงวันที่ ๒ มีนาคม ๒๕๕๒ เรื่อง ซ้อมความเข้าใจ เกี่ยวกับการปรับปรุงมติคณะรัฐมนตรี เรื่อง การเบิกจ่ายเงินค่าตอบแทน เหมาจ่ายแทนการจัดหารถประจำ ตำแหน่งสำหรับข้าราชการผู้มีสิทธิ ได้รับรถประจำตำแหน่ง - ระเบียบ/ข้อบังคับ/ประกาศของ สถาบันอุดมศึกษา ที่เกี่ยวข้อง	ตำแหน่ง อธิการบดี ๓๑,๘๐๐ บาท ตำแหน่งรอง อธิการบดี ๒๕,๔๐๐ บาท

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล

คำตอบแทน/ สิทธิประโยชน์	เบิกจ่ายจาก		กฎหมายที่เกี่ยวข้อง	จำนวน
	งบประมาณ แผ่นดิน	รายได้ มหาวิทยาลัย		
๑. เงินประจำ ตำแหน่ง	√	√	<ul style="list-style-type: none"> - พระราชบัญญัติเงินเดือนและเงินประจำตำแหน่ง พ.ศ. ๒๕๓๘ - พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการการจ่ายเงินประจำตำแหน่งของข้าราชการและผู้ดำรงตำแหน่งผู้บริหารซึ่งไม่เป็นข้าราชการ พ.ศ. ๒๕๓๙ และที่แก้ไขเพิ่มเติม - พระราชกฤษฎีกาการได้รับเงินประจำตำแหน่งของข้าราชการและผู้ดำรงตำแหน่งผู้บริหารซึ่งไม่เป็นข้าราชการ พ.ศ. ๒๕๓๘ และที่แก้ไขเพิ่มเติม - ระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการเบิกจ่ายเงินค่าตอบแทนนอกเหนือจากเงินเดือนของข้าราชการและลูกจ้างประจำของส่วนราชการ พ.ศ. ๒๕๔๗ และที่แก้ไขเพิ่มเติม - ระเบียบ/ข้อบังคับ/ประกาศของสถาบันอุดมศึกษา ที่เกี่ยวข้อง 	ตำแหน่ง อธิการบดีได้รับ เงินประจำ ตำแหน่งในอัตรา ๑๕,๐๐๐ บาท ต่อเดือน รอง อธิการบดีได้รับ เงินประจำ ตำแหน่งในอัตรา ๑๐,๐๐๐ บาท ต่อเดือน ส่วนผู้ ที่ไม่เป็น ข้าราชการ ให้ได้รับเงิน ประจำตำแหน่ง ในอัตราเป็น สองเท่าของ อัตราสำหรับ ตำแหน่งนั้น
๒. เงินเดือน/ ค่าจ้าง/ ค่าตอบแทน	√	√	<ul style="list-style-type: none"> - หนังสือกรมบัญชีกลาง ที่ กค ๐๔๐๙.๓/๓๗๐๓ ลงวันที่ ๒๗ มีนาคม ๒๕๔๙ เรื่อง การเบิกจ่ายค่าตอบแทนผู้บริหารที่ไม่เป็นข้าราชการ - หนังสือกระทรวงการคลัง ที่ กค ๐๔๒๐/ว๑๖๙ ลงวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๖๑ เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีปฏิบัติในการจ่ายค่าตอบแทนในการปฏิบัติงานให้แก่ผู้ที่มีอายุครบ ๖๐ ปีบริบูรณ์ - ระเบียบ/ข้อบังคับ/ประกาศของสถาบันอุดมศึกษา ที่เกี่ยวข้อง 	ตามที่กำหนด ในระเบียบ/ ข้อบังคับ/ ประกาศ
๓. ค่าตอบแทน นอกเหนือจาก เงินเดือน/เงิน ประจำตำแหน่ง		√	<ul style="list-style-type: none"> - มติรัฐมนตรี เรื่อง การเบิกจ่ายเงินค่าตอบแทนเหมาจ่ายแทนการจัดการประจำตำแหน่งสำหรับข้าราชการผู้มีสิทธิได้รับประจำตำแหน่ง (หนังสือกระทรวงการคลัง 	ตำแหน่ง อธิการบดี ๓๑,๘๐๐ บาท ตำแหน่งรอง อธิการบดี ๒๕,๔๐๐ บาท

			ด่วนที่สุด ที่ กค ๐๔๐๙.๖/๑๖๘๔๙ ลงวันที่ ๔ กันยายน ๒๕๕๙ - ระเบียบ/ข้อบังคับ/ประกาศของ สถาบันอุดมศึกษา ที่เกี่ยวข้อง	
๕. ค่าโทรศัพท์	✓	✓	- หนังสือกระทรวงการคลัง ด่วนที่สุด ที่ กค ๐๔๐๖.๔/ว ๑๒๑ ลงวันที่ ๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๕๓ เรื่อง การเบิก ค่าใช้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ - ระเบียบ/ข้อบังคับ/ประกาศของ สถาบันอุดมศึกษา ที่เกี่ยวข้อง	ไม่เกินอัตรา คนละ ๔,๐๐๐ บาทต่อรอบเดือน

- สถาบันอุดมศึกษาในกำกับของรัฐ

เนื่องจากสถาบันอุดมศึกษาในกำกับของรัฐมิใช่ส่วนราชการ ดังนั้น เงินอุดหนุนที่รัฐจัดสรรให้จึงเป็นเงินรายได้ของสถาบันอุดมศึกษาตามที่บัญญัติไว้ในกฎหมายจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษา และโดยที่สภาสถาบันอุดมศึกษามีหน้าที่และอำนาจในการออกข้อบังคับ/ระเบียบการบริหารการเงิน การคลัง การพัสดุและทรัพย์สินของสถาบันอุดมศึกษา ตลอดจนการอนุมัติการตั้งงบประมาณรายรับ และอนุมัติงบประมาณรายจ่ายของสถาบันอุดมศึกษา การจ่ายค่าตอบแทนและผลประโยชน์อื่นใดด้วยรายได้ของสถาบันอุดมศึกษาจึงเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่สภาสถาบันอุดมศึกษากำหนดไว้ในข้อบังคับของสถาบันอุดมศึกษา โดยการใช้จ่ายเงินรายได้ของสถาบันอุดมศึกษาต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดไว้ในข้อบังคับของสถาบันอุดมศึกษาว่าด้วยเรื่องดังกล่าว และอยู่ภายใต้กรอบงบประมาณรายจ่ายจากเงินรายได้ของสถาบันอุดมศึกษาประจำปี ซึ่งสภาสถาบันอุดมศึกษาได้มีมติอนุมัติไว้ อันเป็นหน้าที่และอำนาจตามที่บัญญัติไว้ในกฎหมายจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษา

จากการสอบถามสถาบันอุดมศึกษาในกำกับของรัฐ ทั้งหมดจำนวน ๒๖ แห่ง (ได้รับข้อมูลตอบกลับ ๑๖ แห่ง) สรุปได้ว่า ผู้ดำรงตำแหน่งอธิการบดีและรองอธิการบดีที่เกษียณอายุราชการแล้ว แต่ยังคงดำรงตำแหน่งในหน่วยงาน มีการเบิกจ่ายค่าตอบแทนและได้รับสิทธิประโยชน์ ดังต่อไปนี้

ค่าตอบแทน/ สิทธิประโยชน์	เบิกจ่ายจาก		กฎหมายที่เกี่ยวข้อง	จำนวน
	งบประมาณแผ่นดิน	รายได้มหาวิทยาลัย		
๑. เงินประจำตำแหน่ง	✓	✓	ระเบียบ/ข้อบังคับ/ประกาศของสถาบันอุดมศึกษา ที่เกี่ยวข้อง	ตามที่กำหนดในระเบียบ/ข้อบังคับ/ประกาศ
๒. เงินเดือน/ ค่าจ้าง/ ค่าตอบแทน	✓	✓	ระเบียบ/ข้อบังคับ/ประกาศของสถาบันอุดมศึกษา ที่เกี่ยวข้อง	ตามที่กำหนดในระเบียบ/ข้อบังคับ/ประกาศ
๓. ค่าตอบแทนเงินประจำตำแหน่ง (บริหาร)	✓	✓	ระเบียบ/ข้อบังคับ/ประกาศของสถาบันอุดมศึกษา ที่เกี่ยวข้อง	ตามที่กำหนดในระเบียบ/ข้อบังคับ/ประกาศ
๔. ค่าตอบแทนเหมาจ่ายแทน		✓	ระเบียบ/ข้อบังคับ/ประกาศของสถาบันอุดมศึกษา ที่เกี่ยวข้อง	ตำแหน่งอธิการบดี จำนวน

การจัดการ ประจำตำแหน่ง				๓๑,๘๐๐ บาท ตำแหน่งรอง อธิการบดี จำนวน ๒๕,๔๐๐ บาท
๕. ค่าโทรศัพท์		√	ระเบียบ/ข้อบังคับ/ประกาศของ สถาบันอุดมศึกษา ที่เกี่ยวข้อง	ตามที่กำหนดใน ระเบียบ/ข้อบังคับ/ ประกาศ

๒.๒.๒ บำเหน็จบำนาญ

สิทธิการได้รับบำเหน็จบำนาญของข้าราชการเป็นไปตามพระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญข้าราชการ พ.ศ. ๒๔๙๔ และที่แก้ไขเพิ่มเติม และพระราชบัญญัติกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ พ.ศ. ๒๕๓๙ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ซึ่งกำหนดให้ข้าราชการซึ่งมีอายุครบหกสิบปีบริบูรณ์แล้วเป็นอันพ้นจากราชการเมื่อสิ้นปีงบประมาณที่ผู้นั้นมีอายุครบหกสิบปีบริบูรณ์ โดยในการคำนวณบำเหน็จบำนาญนั้น ให้ตั้งเงินเดือนเดือนสุดท้ายเป็นเกณฑ์ในการคำนวณ และกำหนดให้การนับเวลาราชการสำหรับคำนวณบำเหน็จบำนาญจะนับตั้งแต่วันรับราชการจนถึงวันสุดท้ายที่ได้รับเงินเดือนจากเงินงบประมาณประเภทเงินเดือน

กรณีข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษาที่ได้รับการพิจารณาให้ต่ออายุราชการซึ่งมีสถานะเป็นข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา จึงมีสิทธิในการนำระยะเวลาที่รับราชการต่อไปมานับเป็นเวลาราชการสำหรับคำนวณบำเหน็จบำนาญได้ ตามพระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญข้าราชการ พ.ศ. ๒๔๙๔ และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา ๔ และ มาตรา ๑๙ สัตต

กรณีข้าราชการซึ่งมีอายุครบหกสิบปีบริบูรณ์ได้พ้นจากราชการเนื่องจากเกษียณอายุราชการแล้ว ได้รับการจ้างให้ปฏิบัติงานในสถาบันอุดมศึกษาหรือได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษา การคำนวณบำเหน็จบำนาญจะนำอัตราเงินเดือนเดือนสุดท้ายในตอนเป็นข้าราชการซึ่งรับเงินเดือนจากเงินงบประมาณมาเป็นเกณฑ์ในการคำนวณ และจะนับเวลาราชการในการคำนวณบำเหน็จบำนาญได้แต่เฉพาะตอนเป็นข้าราชการเท่านั้น ไม่สามารถนำอัตราเงินเดือนหรือค่าตอบแทน และระยะเวลาขณะที่ได้รับการจ้างให้ปฏิบัติงานในสถาบันอุดมศึกษาหรือการดำรงตำแหน่งผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาภายหลังจากที่ได้เกษียณอายุราชการไปแล้วมาคำนวณบำเหน็จบำนาญได้

๓. ข้อมูลเกี่ยวกับอายุของผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษา

๓.๑ การกำหนดอายุของผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษา

พิจารณาตามกฎหมายบริหารงานบุคคล

การบริหารงานบุคคลในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐที่เป็นส่วนราชการมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องคือ กฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา และกฎหมายว่าด้วยบำเหน็จบำนาญข้าราชการ ซึ่งเมื่อพิจารณาตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ และที่แก้ไขเพิ่มเติม พบว่า ไม่มีบทบัญญัติใดที่กำหนดเกี่ยวกับอายุของผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษามีเพียงมาตรา ๕๕ (๒) ที่กำหนดให้ข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษาออกจากราชการเมื่อพ้นจากราชการตามกฎหมายว่าด้วยบำเหน็จบำนาญข้าราชการ และพระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญข้าราชการ พ.ศ. ๒๔๙๔ และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา ๑๙ ได้กำหนดเรื่องอายุของข้าราชการไว้ โดยให้ข้าราชการซึ่งมีอายุครบหกสิบปีบริบูรณ์แล้วเป็นอันพ้นจากราชการ กล่าวคือ อายุราชการของข้าราชการอยู่ภายใต้บังคับของพระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญข้าราชการฯ

ประกอบกับข้อมูลจากการสอบถามหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (ก.พ.) และกรมบัญชีกลาง ในประเด็นเกี่ยวกับเหตุผลความจำเป็น หรือเจตนารมณ์ ในการกำหนดการเกษียณอายุราชการไว้ที่หกสิบปีบริบูรณ์ มีรายละเอียด ดังนี้

- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (ก.พ.) ให้ข้อมูลว่า กรณีของข้าราชการพลเรือนสามัญ เนื่องจากมาตรา ๑๐๗ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ ได้บัญญัติเกี่ยวกับการออกจากราชการไว้ในหลายกรณี โดยมาตรา ๑๐๗ (๒) บัญญัติว่า ข้าราชการพลเรือนสามัญออกจากราชการเมื่อพ้นจากราชการตามกฎหมายว่าด้วยบำเหน็จบำนาญข้าราชการ และมาตรา ๑๙ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญข้าราชการ พ.ศ. ๒๕๔๔ บัญญัติว่า ข้าราชการซึ่งมีอายุครบหกสิบปีบริบูรณ์แล้วเป็นอันพ้นจากราชการเมื่อสิ้นปีงบประมาณที่ข้าราชการนั้นมีอายุครบหกสิบปีบริบูรณ์ ดังนั้น เหตุผลความจำเป็นหรือเจตนารมณ์ในการกำหนดการเกษียณอายุราชการไว้ที่หกสิบปีบริบูรณ์ จึงเป็นกรณีที่จะต้องพิจารณาตามกฎหมายว่าด้วยบำเหน็จบำนาญข้าราชการ

- กรมบัญชีกลาง ให้ข้อมูลว่า พระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญข้าราชการ พ.ศ. ๒๕๔๔ เป็นกฎหมายที่ตราขึ้นเพื่อใช้บังคับแทนพระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญทหาร พุทธศักราช ๒๔๘๒ และพระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญข้าราชการฝ่ายพลเรือน พุทธศักราช ๒๔๘๒ ซึ่งเมื่อพิจารณาเกี่ยวกับการกำหนดอายุเกษียณตามพระราชบัญญัติทั้งสองฉบับดังกล่าว พบว่า กำหนดไว้ที่อายุครบห้าสิบห้าปีบริบูรณ์ พระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญข้าราชการ พ.ศ. ๒๕๔๔ จึงเป็นกฎหมายว่าด้วยบำเหน็จบำนาญฉบับแรกที่กำหนดให้ข้าราชการต้องเกษียณอายุราชการเมื่อมีอายุครบหกสิบปีบริบูรณ์ อนึ่ง ในปัจจุบันการเกษียณอายุราชการของข้าราชการแต่ละประเภท เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการบริหารงานบุคคลของข้าราชการประเภทนั้น เช่น พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๔๓ และพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการในพระองค์ พ.ศ. ๒๕๖๐ เป็นต้น

พิจารณาตามกฎหมายจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษา

จากการศึกษาพระราชบัญญัติจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาของรัฐในสังกัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ในส่วนที่เกี่ยวกับคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้ดำรงตำแหน่งผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาของรัฐทั้งที่เป็นส่วนราชการและสถาบันอุดมศึกษาในกำกับของรัฐ จะเห็นได้ว่าการกำหนดคุณสมบัติของอธิการบดี รองอธิการบดี และคณบดี ไว้ในลักษณะทั่วไป เช่น คุณสมบัติเกี่ยวกับการศึกษา ประสบการณ์ด้านการสอน ประสบการณ์ด้านการบริหาร หรือการดำรงตำแหน่งหรือเคยดำรงตำแหน่งศาสตราจารย์ ศาสตราจารย์พิเศษ คณบดี หรือกรรมการสภามหาวิทยาลัย เป็นต้น โดยไม่มีบทบัญญัติใดในกฎหมายที่บัญญัติถึงอายุของอธิการบดี รองอธิการบดี และคณบดีไว้

พิจารณาตามข้อบังคับของสถาบันอุดมศึกษา

จากการศึกษาข้อบังคับของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐในสังกัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม พบว่าสถาบันอุดมศึกษาส่วนใหญ่ได้กำหนดคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้ดำรงตำแหน่งผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาไว้ในลักษณะทั่วไป โดยให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษานั้น ๆ และยังได้กำหนดคุณลักษณะอื่น ๆ เช่น คุณลักษณะด้านวิชาการ คุณลักษณะด้านผู้นำ คุณลักษณะด้านบริหาร และคุณลักษณะด้านมนุษยสัมพันธ์ ทั้งนี้ มีสถาบันอุดมศึกษาบางแห่งได้กำหนดเกี่ยวกับอายุของผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาไว้ ดังนี้

กรณีมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก ตามข้อบังคับมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออกว่าด้วยวิธีการสรรหาคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้ดำรงตำแหน่งอธิการบดี พ.ศ. ๒๕๖๐ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ข้อ ๖ ได้กำหนดว่า “นอกจากคุณสมบัติของผู้ดำรงตำแหน่งอธิการบดีที่กำหนดไว้ในมาตรา ๒๖ แห่งพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล พ.ศ. ๒๕๔๘ แล้วผู้ดำรงตำแหน่งอธิการบดีจะต้องมีคุณสมบัติอื่นและลักษณะต้องห้ามดังต่อไปนี้ (๑.๒) อายุไม่เกินหกสิบปี

บริบูรณ์ นับถึงวันปิดรับสมัคร” และข้อบังคับมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก ว่าด้วยหลักเกณฑ์ และวิธีการสรรหาคนบตี พ.ศ. ๒๕๖๓ ข้อ ๗ ได้กำหนดว่า “คนบตี นอกจากต้องมีคุณสมบัติตามมาตรา ๒๖ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล พ.ศ. ๒๕๔๘ แล้ว ผู้ดำรงตำแหน่งคนบตี จะต้องมีคุณสมบัติอื่นดังต่อไปนี้ (๒) มีอายุไม่เกินหกสิบห้าปีบริบูรณ์นับถึงวันปิดรับสมัคร”

กรณีมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ตามข้อบังคับมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชรว่าด้วย หลักเกณฑ์วิธีการได้มาและคุณสมบัติของผู้ดำรงตำแหน่งอธิการบดี พ.ศ. ๒๕๖๗ ข้อ ๕ ได้กำหนดว่า “ผู้ดำรงตำแหน่งอธิการบดีต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามดังต่อไปนี้ (ข) มีอายุไม่น้อยกว่า ๔๐ ปีบริบูรณ์ นับถึงวันสุดท้ายของวันกำหนดการเสนอชื่อหรือการสมัคร”

กรณีมหาวิทยาลัยอุบลราชธานี ตามข้อบังคับมหาวิทยาลัยอุบลราชธานีว่าด้วยการจ้าง บุคคลที่มีอายุ ๖๐ ปีขึ้นไป เป็นพนักงานมหาวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๕๘ ข้อ ๕ ได้กำหนดว่า “ภายใต้บังคับ ข้อ ๖ และข้อ ๗ มหาวิทยาลัยอาจจ้างบุคคลภายนอกหรือลูกจ้างมหาวิทยาลัย หรือข้าราชการที่ เกษียณอายุราชการ เมื่ออายุครบ ๖๐ ปี ที่มีความรู้ความสามารถเข้ามาเป็นพนักงานมหาวิทยาลัย หรือ พนักงานมหาวิทยาลัยประเภทวิชาการ โดยได้รับอนุมัติตำแหน่งและค่าจ้าง และทำสัญญาจ้างคราวละ ๑ ปี แต่อายุของพนักงานมหาวิทยาลัยผู้ได้รับการจ้างต้องไม่เกิน ๖๕ ปี และข้อ ๖ ได้กำหนดว่า “การจ้างบุคคลตามข้อ ๕ วรรคหนึ่ง เพื่อดำรงตำแหน่งประเภทผู้บริหารในมหาวิทยาลัยให้ทำสัญญาจ้าง ตามวาระดำรงตำแหน่งนั้น โดยไม่ต้องคำนึงถึงว่าบุคคลนั้นอายุเกิน ๖๕ ปี หรือไม่”

พิจารณาตามคำสั่งหัวหน้าคณะรักษา ความสงบแห่งชาติ ที่ ๓๗/๒๕๖๐ เรื่อง การแก้ไข ปัญหาการบริหารงานของสถาบันอุดมศึกษา

ข้อ ๒ ของคำสั่งดังกล่าว ได้กำหนดเกี่ยวกับคุณสมบัติของบุคคลผู้ที่จะได้รับการแต่งตั้ง ให้ดำรงตำแหน่งผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาไว้ โดยให้สถาบันอุดมศึกษามีอำนาจแต่งตั้งบุคคลใดที่มีได้ เป็นข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษาหรือเป็นพนักงานในสถาบันอุดมศึกษามาดำรงตำแหน่ง อธิการบดี ผู้ช่วยอธิการบดี รองอธิการบดี คนบตีหรือหัวหน้าหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะ เทียบเท่าคณะได้ สำหรับคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามอื่นให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบ ข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษาและกฎหมายจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษานั้น ๆ โดยไม่ได้กำหนดถึง คุณสมบัติเรื่องอายุของบุคคลที่จะได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งอธิการบดี รองอธิการบดี และคนบตีไว้

พิจารณาตามคำพิพากษาศาลปกครอง

ศาลปกครองได้มีคำพิพากษาในประเด็นเกี่ยวกับการแต่งตั้งบุคคลให้ดำรงตำแหน่งผู้บริหาร สถาบันอุดมศึกษา โดยสามารถแต่งตั้งจากบุคคลที่มีอายุเกินหกสิบปีบริบูรณ์ได้ ในกรณีมหาวิทยาลัย ราชภัฏธนบุรี (คดีหมายเลขแดงที่ อบ.๑๑-๑๒/๒๕๖๓) มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี (คดีหมายเลขแดงที่ อบ.๘๒/๒๕๖๓) มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ (คดีหมายเลขแดงที่ อบ.๓๑๐/๒๕๖๓) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ (คดีหมายเลขแดงที่ อบ.๓๑๑/๒๕๖๓) มหาวิทยาลัย ราชภัฏมหาสารคาม (คดีหมายเลขแดงที่ บ.๑๑๓/๒๕๖๑) และมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ (คดีหมายเลขแดงที่ อบ.๔๗๑/๒๕๖๔) ตามที่ได้กล่าวไปแล้วในข้อ ๒.๑.๔ การจ้าง/แต่งตั้งบุคคลที่ เกษียณอายุราชการแล้วให้ดำรงตำแหน่งประเภทผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษา

ประกอบกับข้อมูลจากการสอบถามกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและ นวัตกรรม เกี่ยวกับข้อมูลอายุของผู้ดำรงตำแหน่งอธิการบดีสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ มีรายละเอียดว่า ปัจจุบันไม่มีข้อมูลการเสนอโปรดเกล้าแต่งตั้งอธิการบดี รองอธิการบดี และคนบตี เป็นหน้าที่และ อำนาจของสภาสถาบันอุดมศึกษาที่จะดำเนินการได้ตามพระราชบัญญัติจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาและ ข้อบังคับของสถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่ง ตามมาตรา ๑๘ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการ พลเรือนในสถาบัน อุดมศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ และที่แก้ไขเพิ่มเติม กำหนดให้การแต่งตั้งบุคคลให้ดำรง

ตำแหน่งประเภทผู้บริหาร อาทิ อธิการบดี รองอธิการบดี หรือคณบดี ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติ
จัดตั้งมหาวิทยาลัยหรือสถาบันอุดมศึกษานั้น ซึ่งพระราชบัญญัติจัดตั้งมหาวิทยาลัยหรือสถาบันอุดมศึกษา
โดยทั่วไปแล้วจะกำหนดคุณสมบัติของบุคคลที่จะดำรงตำแหน่งในประเภทต่าง ๆ เอาไว้ และอาจกำหนด
คุณสมบัติหรือลักษณะต้องห้ามสำหรับการดำรงตำแหน่งไว้ในข้อบังคับของมหาวิทยาลัยหรือ
สถาบันอุดมศึกษาเป็นการเพิ่มเติม ด้วยเหตุนี้ เมื่อพิจารณาตามพระราชบัญญัติจัดตั้งและข้อบังคับของ
มหาวิทยาลัยหรือสถาบันอุดมศึกษาแล้ว มิได้ปรากฏเหตุอันเป็นข้อจำกัดมิให้บุคคลที่เกษียณอายุราชการ
ดำรงตำแหน่งดังกล่าวแล้วบุคคลนั้นก็ย่อมดำรงตำแหน่งคณบดี รองอธิการบดี หรืออธิการบดีได้
อีกทั้ง ศาลปกครองสูงสุดได้มีคำพิพากษาเกี่ยวกับกรณีดังกล่าวเอาไว้ เป็นคดีหมายเลขแดง ที่ อบ. ๑๑ - ๑๒/
๒๕๖๓, อบ. ๘๒/๒๕๖๓, อบ. ๓๑๐/๒๕๖๓ และ อบ. ๓๑๑/๒๕๖๓ วินิจฉัยในกรณีคุณสมบัติของ
ผู้ดำรงตำแหน่งอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี อธิการบดี
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ และอธิการบดีมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ ว่าไม่จำเป็นต้อง
มีสถานะเป็นข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษาและไม่จำเป็นต้องมีอายุไม่เกินหกสิบปีแต่อย่างใด

นอกจากนี้ ยังได้ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับอายุและเจตนาธรรมในการกำหนดอายุของตุลาการ
ศาลรัฐธรรมนูญ ตุลาการศาลยุติธรรม ตุลาการศาลปกครอง และข้าราชการอัยการ โดยการสอบถาม
สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ สำนักงานศาลยุติธรรม สำนักงานศาลปกครอง และสำนักงานอัยการสูงสุด
เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการศึกษาเปรียบเทียบในการกำหนดอายุของผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษา
มีรายละเอียด ดังนี้

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

การกำหนดให้ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญมีคุณสมบัติอายุตั้งแต่สี่สิบห้าปีแต่ไม่ถึงหกสิบแปดปี
ในวันที่ได้รับการคัดเลือกหรือวันสมัครเข้ารับการสรรหา และพ้นจากตำแหน่งเมื่อมีอายุครบเจ็ดสิบห้าปี
มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้เกิดแรงจูงใจผู้พิพากษาจากศาลยุติธรรม ตุลาการจากศาลปกครอง และอัยการ
ซึ่งเป็นนักกฎหมายที่มีความเชี่ยวชาญและประสบการณ์สูงสมัครเข้ารับการคัดเลือกเป็นตุลาการศาล
รัฐธรรมนูญมากขึ้น การกำหนดอายุแรกเข้าดำรงตำแหน่งไว้ที่ไม่ถึงหกสิบแปดปี เพื่อให้ครอบคลุมถึง
ผู้พิพากษาอาวุโสที่ยังมีอายุราชการอีกอย่างน้อยสองปีมีแรงจูงใจที่ไปสมัครรับการคัดเลือก ซึ่งสอดคล้อง
กับมาตรา ๒๐๘ (๔) ที่ขยายอายุของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญที่ต้องพ้นจากตำแหน่งจากเดิมใน
รัฐธรรมนูญฉบับก่อน ๆ บัญญัติไว้เจ็ดสิบปีเป็นสูงสุดที่เจ็ดสิบห้าปีเพื่อให้มีตัวเลือกมากขึ้น นอกจากนี้
บทบัญญัติในอนุมาตรา (๕) ยังได้กำหนดให้สุขภาพเป็นคุณสมบัติสำคัญที่จะต้องมีความพร้อมในการ
ปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพด้วย

ตุลาการศาลยุติธรรม

การกำหนดให้ข้าราชการตุลาการพ้นจากราชการเมื่อสิ้นปีงบประมาณที่ผู้นั้นมีอายุครบ
เจ็ดสิบปีบริบูรณ์ ได้บัญญัติไว้ในมาตรา ๘/๑ แห่งพระราชบัญญัติข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม
พ.ศ. ๒๕๔๓ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม (ฉบับที่ ๒)
พ.ศ. ๒๕๖๐ ความว่า “ข้าราชการตุลาการซึ่งมีอายุครบเจ็ดสิบปีบริบูรณ์แล้ว เป็นอันพ้นจากราชการเมื่อ
สิ้นปีงบประมาณที่ข้าราชการตุลาการผู้นั้นมีอายุครบเจ็ดสิบปีบริบูรณ์” โดยมีเหตุผลเนื่องจากกฎหมาย
ว่าด้วยบำเหน็จบำนาญข้าราชการกำหนดให้มิให้นำบทบัญญัติเกี่ยวกับการพ้นจากราชการไปใช้บังคับแก่
ข้าราชการบางประเภทซึ่งรวมถึงข้าราชการตุลาการ แต่พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการ
ศาลยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๔๓ ยังไม่ได้กำหนดหลักเกณฑ์การพ้นจากราชการของข้าราชการตุลาการไว้
เป็นการทั่วไป สมควรกำหนดให้มีหลักเกณฑ์ทั่วไปโดยให้ข้าราชการตุลาการทุกตำแหน่งพ้นจากราชการ
เมื่อสิ้นปีงบประมาณที่ผู้นั้นมีอายุครบเจ็ดสิบปีบริบูรณ์ โดยบทบัญญัติแห่งมาตราดังกล่าวมีผลดีและ
ประโยชน์ที่จะได้รับดังนี้

๑. การกำหนดให้ข้าราชการตุลาการพ้นจากตำแหน่งราชการเมื่อมีอายุเจ็ดสิบปี ตามมาตรา ๘/๑ ทำให้ข้าราชการตุลาการซึ่งมีประสบการณ์สูงและยังสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้เป็นอย่างดี มีระยะเวลาในการปฏิบัติหน้าที่ยาวนานขึ้นและผู้พิพากษาซึ่งมีประสบการณ์ในการพิจารณาคดีมานาน สามารถพิจารณาพิพากษาคดีได้ต่อไป ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อระบบราชการและให้ความรู้แก่บรรดาผู้พิพากษารุ่นหลัง

๒. ประชาชนสามารถเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมที่มีประสิทธิภาพ รวดเร็ว และความเชี่ยวชาญอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากการปฏิบัติหน้าที่ในฐานะตุลาการนอกจากต้องมีความรู้ทางกฎหมายดีแล้วยังต้องอาศัยประสบการณ์ในการพิจารณาพิพากษาคดีประกอบด้วย ในระบบศาลยุติธรรมของไทย เป็นระบบที่ผู้พิพากษาสั่งสมประสบการณ์ตามอายุราชการ ผู้พิพากษาที่ปฏิบัติหน้าที่จนมีอายุครบหกสิบปีบริบูรณ์จึงถือได้ว่าเป็นผู้ที่มีประสบการณ์สูงและยังสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างดี ในขณะที่การสอยคัดเลือกบุคคลเข้าสู่ตำแหน่งผู้พิพากษายังไม่ทันกับปริมาณคดีที่เพิ่มขึ้น การขยายอายุราชการของข้าราชการตุลาการออกไปเป็นเจ็ดสิบปีจะทำให้ระบบศาลยุติธรรมสามารถรักษาบุคลากรที่มีประสบการณ์เอาไว้ได้ อันจะเป็นประโยชน์ทั้งต่อระบบราชการและผู้ที่มีรรถคดีโดยทั่วไปด้วย

ตุลาการศาลปกครอง

พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๒๑ ได้กำหนดให้ตุลาการศาลปกครองพ้นจากตำแหน่งเมื่อ (๓) สิ้นปีงบประมาณที่ตุลาการศาลปกครองผู้นั้นมีอายุครบหกสิบห้าปีบริบูรณ์ เว้นแต่จะผ่านการประเมินสมรรถภาพให้ดำรงตำแหน่งต่อไปตามมาตรา ๓๑ โดยในเรื่องการประเมินสมรรถภาพนั้น มาตรา ๓๑ ได้กำหนดให้ ก.ศป. จัดให้มีการประเมินสมรรถภาพในการปฏิบัติหน้าที่ของตุลาการศาลปกครองที่จะมีอายุครบหกสิบห้าปีบริบูรณ์ในปีงบประมาณถัดไป และตุลาการศาลปกครองซึ่งผ่านการประเมินสมรรถภาพให้ดำรงตำแหน่งต่อไปได้จนถึงวันสิ้นปีงบประมาณที่ผู้นั้นมีอายุครบเจ็ดสิบปีบริบูรณ์ ทั้งนี้ หลักเกณฑ์และวิธีการประเมินสมรรถภาพในการปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามระเบียบที่ ก.ศป. กำหนดโดยความเห็นชอบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ในการนี้ ก.ศป. ได้ออกระเบียบ ก.ศป. ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินสมรรถภาพในการปฏิบัติหน้าที่ของตุลาการศาลปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๔ เพื่อกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินสมรรถภาพในการปฏิบัติหน้าที่ของตุลาการศาลปกครอง สำหรับเหตุผลความจำเป็นหรือเจตนารมณ์ในการกำหนดให้ตุลาการศาลปกครองซึ่งผ่านการประเมินสมรรถภาพในการปฏิบัติหน้าที่ให้ดำรงตำแหน่งต่อไปได้จนถึงวันสิ้นปีงบประมาณที่ผู้นั้นมีอายุครบเจ็ดสิบปีบริบูรณ์นั้น ในประเด็นการกำหนดการเกษียณอายุของตุลาการศาลปกครองให้มีความสอดคล้องกับการเกษียณอายุของผู้พิพากษาศาลยุติธรรมตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ที่กำหนดไว้ในบทเฉพาะกาล มาตรา ๓๓๔ (๒) ให้ผู้พิพากษาศาลยุติธรรมซึ่งจะมีอายุครบหกสิบปีบริบูรณ์ในปีงบประมาณใด ไปดำรงตำแหน่งผู้พิพากษาอาวุโสเพื่อนั่งพิจารณาพิพากษาคดีในศาลชั้นต้น ตั้งแต่วันถัดจากวันสิ้นปีงบประมาณที่มีอายุครบหกสิบปีบริบูรณ์จนถึงวันสิ้นปีงบประมาณที่ผู้พิพากษาผู้นั้นมีอายุครบหกสิบห้าปีบริบูรณ์ และหากผู้พิพากษาอาวุโสได้ผ่านการประเมินตามที่กฎหมายบัญญัติว่ายังมีสมรรถภาพในการปฏิบัติหน้าที่ก็ให้ดำรงตำแหน่งต่อไปได้จนถึงวันสิ้นปีงบประมาณที่ผู้พิพากษาผู้นั้นมีอายุครบเจ็ดสิบปีบริบูรณ์ จึงได้มีการเสนอให้เพิ่มความเกี่ยวกับการประเมินสมรรถภาพในการปฏิบัติหน้าที่ของตุลาการศาลปกครองตามมาตรา ๓๑ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณา คดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒

ข้าราชการอัยการ

ข้าราชการอัยการเมื่ออายุครบหกสิบห้าปีในปีงบประมาณใดให้พ้นจากตำแหน่งที่ดำรงอยู่เมื่อสิ้นปีงบประมาณนั้น และให้ไปดำรงตำแหน่งอัยการอาวุโสจนกว่าจะพ้นจากราชการ โดยอัยการอาวุโสจะไปดำรงตำแหน่งหรือรักษาการในตำแหน่งอื่นอีกไม่ได้ รวมทั้งไม่อาจเป็นผู้รักษาราชการแทนหรือปฏิบัติราชการแทน จึงไม่อาจดำรงตำแหน่งทางบริหารได้ และเป็นอันพ้นจากราชการเมื่อ

สิ้นปีงบประมาณที่ข้าราชการอัยการผู้นั้นมีอายุครบเจ็ดสิบปีตามพระราชบัญญัติองค์การอัยการ และพนักงานอัยการ พ.ศ. ๒๕๕๓ มาตรา ๙ ประกอบพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ พ.ศ. ๒๕๕๓ มาตรา ๓๒, ๓๙, ๓๙/๓, ๔๐, ๕๕ และ ๕๖ ส่วนกรณีเหตุผลความจำเป็นหรือเจตนาารมณ์ ในการกำหนดเกษียณอายุราชการของข้าราชการอัยการไว้ที่เจ็ดสิบปีนั้น ปรากฏในหมายเหตุ ท้ายพระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การแต่งตั้งและการดำรงตำแหน่งอัยการอาวุโส พ.ศ. ๒๕๔๓^๔

๓.๒ อายุของอธิการบดีในประเทศไทยและต่างประเทศ

ข้อมูลอายุของอธิการบดีมหาวิทยาลัยของรัฐในสังกัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ในปี พ.ศ. ๒๕๖๗ ที่ได้จากการสอบถามกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและ นวัตกรรม มีจำนวน ๖๗ มหาวิทยาลัย โดยอายุเฉลี่ยของอธิการบดีอยู่ที่ ๖๐.๓ ปี^๕

มหาวิทยาลัย	อายุ	มหาวิทยาลัย	อายุ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	๕๙	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช	๖๒
มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์	๖๑	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์	๖๑
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	๕๕	มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา	๖๓
มหาวิทยาลัยขอนแก่น	๖๘	มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์	๗๒
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	๖๒	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา	๕๐
มหาวิทยาลัยทักษิณ	๕๒	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี	๖๘
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี	๖๘	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์	๖๓
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ	๕๓	มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต	๕๖
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ	๕๒	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด	๗๑
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก	๔๗	มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี	๗๓
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี	๔๙	มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง	๖๑
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร	๕๒	มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย	๖๐
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร	๕๒	มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี	๖๙
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา	๕๖	มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ	๖๑
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ	๕๑	มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา	๖๒
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน	๕๒	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา	๕๖
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี	๕๕	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี	๕๕
มหาวิทยาลัยนครพนม	๕๖	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์	๖๑
มหาวิทยาลัยนครราชสีมา	๖๒	มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง	๖๔
มหาวิทยาลัยนครสวรรค์	๖๓	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรธานี	๕๖

^๔ หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่สำนักงานอัยการสูงสุดซึ่งเป็นหน่วยราชการ ที่มีภารกิจและต้องปฏิบัติราชการร่วมกับส่วนราชการอื่นที่เกี่ยวกับการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชน กำลังประสบปัญหาภาวะขาดแคลน อัตรากำลังข้าราชการอัยการอย่างยิ่ง ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อราชการในกระบวนการยุติธรรมโดยรวม และของสำนักงานอัยการสูงสุด สมควรกำหนดให้มีตำแหน่งอัยการอาวุโสซึ่งแต่งตั้งจากข้าราชการอัยการซึ่งมีอายุครบหกสิบปีบริบูรณ์ในปีงบประมาณก่อนปีงบประมาณ ที่แต่งตั้งเพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาการขาดแคลนอัตรากำลังข้าราชการอัยการดังกล่าว จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

^๕ ข้อมูลจากกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (ข้อมูล ณ วันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๖๗)

มหาวิทยาลัย	อายุ	มหาวิทยาลัย	อายุ
มหาวิทยาลัยพะเยา	๖๓	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์	๖๒
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย	๕๔	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี	๖๐
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม	๕๑	มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์	๗๓
มหาวิทยาลัยมหิดล	๖๙	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	๖๔
มหาวิทยาลัยแม่โจ้	๖๒	มหาวิทยาลัยศิลปากร	๕๓
มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี	๕๘	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์	๖๑
มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม	๖๙	มหาวิทยาลัยสวนดุสิต	๗๗
มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ	๖๓	มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี	๖๑
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม	๕๔	สถาบันดนตรีกัลยาณีวัฒนา	๔๖
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่	๖๓	สถาบันเทคโนโลยีจิตรลดา	๗๘
มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี	๕๙	สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์	๖๗
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย	๕๙	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา	๖๑
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์	๗๒	สถาบันการพยาบาลศรีสวรินทิรา สภากาชาดไทย	๖๐
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า เจ้าคุณทหารลาดกระบัง	๕๓		

ข้อมูลอายุเฉลี่ยของอธิการบดีมหาวิทยาลัยในต่างประเทศ จากการสำรวจในปี ๒๐๐๖, ๒๐๑๑, ๒๐๑๖ และ ๒๐๒๒ พบว่าอายุเฉลี่ยของอธิการบดีอยู่ที่ ๕๙.๙, ๖๐.๗, ๖๑.๗ และ ๖๐ ปี ตามลำดับ^{๑๐}

Survey Year	Average Age (in Years)
๒๐๐๖	๕๙.๙
๒๐๑๑	๖๐.๗
๒๐๑๖	๖๑.๗
๒๐๒๒	๖๐.๐

๓.๓ อายุของอธิการบดีกับการจัดอันดับมหาวิทยาลัยโลก

ข้อมูลลำดับรายชื่อมหาวิทยาลัยและอายุของอธิการบดี ๑๐ อันดับแรก ตามการจัดอันดับมหาวิทยาลัยโลก โดย QS World University Rankings ๒๐๒๕ พบว่ามีมหาวิทยาลัยที่อธิการบดีอายุเกินหกสิบปี จำนวน ๙ มหาวิทยาลัย คิดเป็นร้อยละ ๙๐ และมหาวิทยาลัยที่อธิการบดีอายุไม่เกินหกสิบปี จำนวน ๑ มหาวิทยาลัย คิดเป็นร้อยละ ๑๐

Rank	University	Country	President/Chancellor	Age
๑	Massachusetts Institute of Technology (MIT)	United States	Sally Kornbluth	๖๔
๒	Imperial College London	United Kingdom	Hugh Brady	๖๖

^{๑๐} The American College President ๒๐๒๓ Edition (รายงานการศึกษาเกี่ยวกับตำแหน่งอธิการบดีวิทยาลัยในสหรัฐอเมริกา ที่จัดทำโดยสภาการศึกษาสหรัฐอเมริกา (American Council on Education หรือ ACE))

Rank	University	Country	President/Chancellor	Age
๓	University of Oxford	United Kingdom	Irene Tracey	๕๙
๔	Harvard University	United States	Alan M. Garber	๗๑
๕	University of Cambridge	United Kingdom	Deborah Prentice	๖๖
๖	Stanford University	United States	Richard Saller	๗๒
๗	ETH Zurich	Switzerland	Joël Mesot	๖๑
๘	National University of Singapore (NUS)	Singapore	Tan Eng Chye	๖๒
๙	UCL (University College London)	United Kingdom	Michael Spence	๖๓
๑๐	California Institute of Technology (Caltech)	United States	Thomas F. Rosenbaum	๗๐

ข้อมูลลำดับรายชื่อมหาวิทยาลัยและอายุของอธิการบดี ๑๐ อันดับแรก ตามการจัดอันดับมหาวิทยาลัยโลก โดย Times Higher Education (THE) World University Rankings ๒๐๒๕ พบว่ามีมหาวิทยาลัยที่อธิการบดีอายุเกินหกสิบปี จำนวน ๙ มหาวิทยาลัย คิดเป็นร้อยละ ๙๐ และมหาวิทยาลัยที่อธิการบดีอายุไม่เกินหกสิบปี จำนวน ๑ มหาวิทยาลัย คิดเป็นร้อยละ ๑๐

Rank	University	Country	President/Chancellor	Age
๑	University of Oxford	United Kingdom	Irene Tracey	๕๙
๒	Massachusetts Institute of Technology (MIT)	United States	Sally Kornbluth	๖๕
๓	Harvard University	United States	Alan M. Garber	๗๑
๔	Princeton University	United States	Christopher L. Eisgruber	๖๓
๕	University of Cambridge	United Kingdom	Deborah Prentice	๖๖
๖	Stanford University	United States	Richard Saller	๗๒
๗	California Institute of Technology	United States	Thomas F. Rosenbaum	๗๐
๘	University of California, Berkeley (UCB)	United States	Carol T. Christ	๘๐
๙	Imperial College London	United Kingdom	Hugh Brady	๖๖
๑๐	Yale University	United States	Peter Salovey	๖๗

จากข้อมูลการจัดอันดับมหาวิทยาลัยโลก โดย QS World University Rankings ๒๐๒๕ พบว่ามีมหาวิทยาลัยในประเทศไทยที่ได้รับการจัดอันดับ จำนวน ๑๓ มหาวิทยาลัย โดยมีมหาวิทยาลัยที่อธิการบดีอายุเกินหกสิบปี จำนวน ๖ มหาวิทยาลัย คิดเป็นร้อยละ ๔๖ และมหาวิทยาลัยที่อธิการบดีอายุไม่เกินหกสิบปี จำนวน ๗ มหาวิทยาลัย คิดเป็นร้อยละ ๕๔ (ตารางที่ ๑)

และข้อมูลการจัดอันดับมหาวิทยาลัยโลก โดย Times Higher Education (THE) World University Rankings ๒๐๒๕ พบว่ามีมหาวิทยาลัยในประเทศไทยที่ได้รับการจัดอันดับ จำนวน ๒๐ มหาวิทยาลัย โดยมีมหาวิทยาลัยที่อธิการบดีอายุเกินหกสิบปี จำนวน ๑๑ มหาวิทยาลัย คิดเป็นร้อยละ ๕๕ และมหาวิทยาลัยที่อธิการบดีอายุไม่เกินหกสิบปี จำนวน ๙ มหาวิทยาลัย คิดเป็นร้อยละ ๔๕ (ตารางที่ ๒)

ตารางที่ ๑ : QS World University Rankings

ลำดับ	มหาวิทยาลัย	อันดับของโลก	อายุ
๑	จุฬาลงกรณ์	๒๒๙	๕๙
๒	มหิดล	๓๖๘	๖๙
๓	เชียงใหม่	๕๖๗	๖๒
๔	ธรรมศาสตร์	๕๙๖	๔๙
๕	เกษตรศาสตร์	๗๘๑-๗๙๐	๕๕
๖	ขอนแก่น	๙๕๑-๑๐๐๐	๖๘
๗	เทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี	๙๕๑-๑๐๐๐	๖๘
๘	สงขลานครินทร์	๙๕๑-๑๐๐๐	๖๑
๙	เทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ	๑๒๐๑-๑๔๐๐	๕๓
๑๐	เทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง	๑๒๐๑-๑๔๐๐	๕๓
๑๑	เทคโนโลยีสุรนารี	๑๒๐๑-๑๔๐๐	๕๕
๑๒	นเรศวร	๑๔๐๑+	๖๓
๑๓	ศิลปากร	๑๔๐๑+	๕๓

ตารางที่ ๒ : Times Higher Education (THE)

ลำดับ	มหาวิทยาลัย	อันดับของโลก	อายุ
๑	จุฬาลงกรณ์	๖๐๑-๘๐๐	๕๙
๒	มหิดล	๖๐๑-๘๐๐	๖๙
๓	เทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี	๘๐๑-๑๐๐๐	๖๘
๔	เชียงใหม่	๑๐๐๑-๑๒๐๐	๖๒
๕	ขอนแก่น	๑๐๐๑-๑๒๐๐	๖๘
๖	เทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ	๑๒๐๑-๑๕๐๐	๕๓
๗	แม่ฟ้าหลวง	๑๒๐๑-๑๕๐๐	๕๓
๘	แม่โจ้	๑๒๐๑-๑๕๐๐	๖๒
๙	สงขลานครินทร์	๑๒๐๑-๑๕๐๐	๖๑
๑๐	เทคโนโลยีสุรนารี	๑๒๐๑-๑๕๐๐	๕๕
๑๑	ธรรมศาสตร์	๑๒๐๑-๑๕๐๐	๔๘
๑๒	วลัยลักษณ์	๑๒๐๑-๑๕๐๐	๗๓
๑๓	บูรพา	๑๕๐๑+	๖๖
๑๔	เกษตรศาสตร์	๑๕๐๑+	๕๕
๑๕	เทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง	๑๕๐๑+	๕๓
๑๖	มหาสารคาม	๑๕๐๑+	๕๑
๑๗	นเรศวร	๑๕๐๑+	๖๓
๑๘	ศิลปากร	๑๕๐๑+	๕๓
๑๙	ศรีนครินทรวิโรฒ	๑๕๐๑+	๖๔
๒๐	พะเยา	๑๕๐๑+	๖๓

๔. ข้อมูลเรื่องกล่าวหา/ร้องเรียน

๔.๑ ข้อมูลสถิติเรื่องกล่าวหา/ร้องเรียนเกี่ยวกับผู้ดำรงตำแหน่งทางบริหารของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐในสังกัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ตำแหน่งอธิการบดี รองอธิการบดี และคณบดี ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ - ๒๕๖๗ จากระบบตรวจรับคำกล่าวหาของสำนักงาน ป.ป.ช.^{๑๑}

ปีงบประมาณ/จำนวน (เรื่อง)				รวม (เรื่อง)
๒๕๖๔	๒๕๖๕	๒๕๖๖	๒๕๖๗	
๑๒๐	๑๔๕	๑๐๙	๑๐๔	๔๗๘

๔.๒ ข้อมูลสถิติเรื่องกล่าวหา/ร้องเรียนเกี่ยวกับผู้ดำรงตำแหน่งทางบริหารของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐในสังกัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ตำแหน่งอธิการบดี รองอธิการบดี และคณบดี ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ - ๒๕๖๖ จากกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

ปีงบประมาณ/จำนวน (เรื่อง)					รวม (เรื่อง)
๒๕๖๒	๒๕๖๓	๒๕๖๔	๒๕๖๕	๒๕๖๖	
๓๕	๔๑	๔	๓	ไม่มี	๘๓

^{๑๑} ข้อมูลจากระบบตรวจรับคำกล่าวหา (PESCA) ของสำนักงาน ป.ป.ช. (ข้อมูล ณ วันที่ ๒๘ พฤษภาคม ๒๕๖๗)

๔.๓ ข้อมูลเรื่องกล่าวหา ร้องเรียนเกี่ยวกับผู้ดำรงตำแหน่งทางบริหารของสถาบันอุดมศึกษา ตำแหน่งอธิการบดี รองอธิการบดี และคณบดี จากการสอบถามข้อมูลจากสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ในสังกัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

จากข้อมูลเรื่องกล่าวหา ร้องเรียนดังกล่าวข้างต้น สามารถจำแนกพฤติการณ์ตามข้อกล่าวหา ร้องเรียนเป็นประเด็นหลักได้ ๘ ประเด็น ดังนี้

- ๑) การปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบหรือโดยทุจริต
- ๒) ร่ำรวยผิดปกติ
- ๓) การเรียกรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด
- ๔) การใช้ทรัพยากรของทางราชการโดยมิชอบด้วยกฎหมาย
- ๕) การมีส่วนได้เสีย/เอื้อประโยชน์ให้กับตนเองหรือพวกพ้อง/ผลประโยชน์ทับซ้อน
- ๖) การกระทำความผิดเกี่ยวกับจริยธรรม/จรรยาบรรณ/วินัยข้าราชการ
- ๗) การสรรหา/แต่งตั้งบุคลากรโดยมิชอบด้วยกฎหมาย
- ๘) การแต่งตั้งบุคคลที่อายุเกินหกสิบปีหรือผู้เกษียณอายุราชการให้ดำรงตำแหน่งผู้บริหาร

ตัวอย่างพฤติการณ์ตามข้อกล่าวหา ร้องเรียนที่เกี่ยวข้องกับการการแต่งตั้งบุคคลให้ดำรง ตำแหน่งทางบริหารของสถาบันอุดมศึกษา

กรณีที่ ๑ การแต่งตั้งบุคคลให้ดำรงตำแหน่งอธิการบดีโดยขาดคุณสมบัติ เนื่องจากเกษียณ อายุราชการแล้ว และเป็นเพียงลูกจ้างของมหาวิทยาลัย หรือบุคคลภายนอกเท่านั้น

กรณีที่ ๒ อупนายกสภามหาวิทยาลัยปฏิบัติหน้าที่แทนนายกสภามหาวิทยาลัย และได้รับการแต่งตั้งจากสภามหาวิทยาลัยให้ทำหน้าที่เป็นประธานกรรมการสรรหาอธิการบดี ปฏิบัติหน้าที่ โดยมิชอบ เอื้อประโยชน์ในการสรรหาผู้ดำรงตำแหน่งอธิการบดีให้กับ นาย ส. เพื่อดำรงตำแหน่ง อธิการบดี และอธิการบดีซึ่งได้รับการแต่งตั้งจากสภามหาวิทยาลัยให้เป็นกรรมการสรรหานายกสภามหาวิทยาลัย ปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ เอื้อประโยชน์ในการสรรหานายกสภามหาวิทยาลัยให้กับ นาย ธ. ซึ่งเป็นประธานกรรมการสรรหาอธิการบดี ให้ได้รับการสรรหาเป็นนายกสภามหาวิทยาลัย โดยทั้ง นาย ธ. และ นาย ส. ผลัดเปลี่ยนกันทำหน้าที่สรรหาซึ่งกันและกัน

กรณีที่ ๓ การสรรหาอธิการบดีโดยมิชอบด้วยกฎหมาย โดยคณะกรรมการสรรหาอธิการบดี ใช้อำนาจโดยมิชอบแก้ไขคุณสมบัติของผู้สมัคร เพื่อเอื้อประโยชน์ให้พวกพ้องได้รับการคัดเลือก

กรณีที่ ๔ การสรรหาและแต่งตั้งบุคลากรของมหาวิทยาลัย หรือบุคคลที่เกษียณอายุราชการแล้ว ให้ดำรงตำแหน่งประเภทผู้บริหาร โดยไม่เป็นไปตามกฎหมาย/ระเบียบ/หลักเกณฑ์

ปัญหาและผลกระทบต่อการบริหารงานของสถาบันอุดมศึกษา

จากการศึกษาข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการแต่งตั้งบุคคลให้ดำรงตำแหน่ง ทางบริหารในสถาบันอุดมศึกษา สรุปได้ว่า สถาบันอุดมศึกษาสามารถแต่งตั้งบุคคลที่มีอายุเกินหกสิบปี หรือบุคคลที่เกษียณอายุราชการแล้วให้ดำรงตำแหน่งผู้บริหารในสถาบันอุดมศึกษาได้ ตามพระราชบัญญัติ ระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ และที่แก้ไขเพิ่มเติม และพระราชบัญญัติ จัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาประกอบข้อบังคับของสถาบันอุดมศึกษาที่เกี่ยวข้อง รวมถึงคำสั่งหัวหน้าคณะ รักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๓๗/๒๕๖๐ เรื่อง การแก้ไขปัญหาการบริหารงานของสถาบันอุดมศึกษา ที่กำหนดให้สถาบันอุดมศึกษามีอำนาจแต่งตั้งบุคคลใดที่มีได้เป็นข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา หรือเป็นพนักงานในสถาบันอุดมศึกษามาดำรงตำแหน่งผู้บริหารในสถาบันอุดมศึกษาได้ โดยคุณสมบัติ และลักษณะต้องห้ามอื่นให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา และกฎหมายจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษานั้น ๆ ประกอบกับศาลปกครองได้มีคำพิพากษาในทำนองเดียวกัน ให้แต่งตั้งบุคคลที่มีอายุเกินหกสิบปีมาดำรงตำแหน่งผู้บริหารในสถาบันอุดมศึกษาได้

เมื่อวิเคราะห์จากข้อมูลการจัดอันดับมหาวิทยาลัยโลก จาก ๒ แหล่งข้อมูลที่ได้รับการยอมรับในระดับสากล ได้แก่ QS World University Rankings และ Times Higher Education (THE) World University Rankings พบว่า มหาวิทยาลัยที่ติดอันดับใน ๑๐ อันดับแรกของโลกตามการจัดอันดับในปี ๒๐๒๕ ร้อยละ ๙๐ มีอธิการบดีที่อายุเกินหกสิบปี ประกอบกับข้อมูลอายุเฉลี่ยของอธิการบดีมหาวิทยาลัยในต่างประเทศ จากการสำรวจในปี ๒๐๐๖, ๒๐๑๑, ๒๐๑๖ และ ๒๐๒๒ พบว่าอายุเฉลี่ยของอธิการบดีอยู่ที่ ๕๙.๙, ๖๐.๗, ๖๑.๗ และ ๖๐ ปี ตามลำดับ ซึ่งจะเห็นว่ามหาวิทยาลัยชั้นนำของโลกไม่ได้มีข้อจำกัดในเรื่องอายุของอธิการบดีอยู่ที่หกสิบปี และในส่วนของประเทศไทย พบว่า จากข้อมูลของ QS World University Rankings มีมหาวิทยาลัยที่ติดอันดับมีอธิการบดีอายุเกินหกสิบปี ร้อยละ ๔๖ และจากข้อมูลของ Times Higher Education (THE) World University Rankings มีมหาวิทยาลัยที่ติดอันดับมีอธิการบดีอายุเกินหกสิบปี ร้อยละ ๕๕ ประกอบกับข้อมูลอายุเฉลี่ยของอธิการบดีมหาวิทยาลัยในประเทศไทยอยู่ที่ ๖๐.๓ ปี ซึ่งจะเห็นว่ามหาวิทยาลัยส่วนใหญ่ของประเทศไทยก็มีอธิการบดีที่อายุเกินหกสิบปีเช่นกัน และอาจนำข้อมูลการจัดอันดับมหาวิทยาลัยดังกล่าวมาเป็นตัวสะท้อนถึงความสามารถและความสำเร็จในการบริหารงานสถาบันอุดมศึกษาของอธิการบดีได้ในระดับหนึ่ง

ประกอบกับเมื่อพิจารณาจากข้อมูลการกำหนดคุณสมบัติเรื่องอายุของตุลาการและอัยการ ซึ่งกำหนดให้ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญพ้นจากตำแหน่งเมื่อมีอายุครบเจ็ดสิบห้าปี ตุลาการศาลยุติธรรมพ้นจากราชการเมื่อมีอายุครบเจ็ดสิบปีบริบูรณ์ ตุลาการศาลปกครองพ้นจากตำแหน่งเมื่อมีอายุครบหกสิบห้าปีบริบูรณ์ เว้นแต่จะผ่านการประเมินสมรรถภาพให้ดำรงตำแหน่งต่อไปได้จนถึงอายุครบเจ็ดสิบปีบริบูรณ์ และข้าราชการอัยการพ้นจากตำแหน่งเมื่ออายุครบหกสิบห้าปี และให้ไปดำรงตำแหน่งอัยการอาวุโสจนกว่าจะพ้นจากราชการเมื่อมีอายุครบเจ็ดสิบปี จะเห็นได้ว่าการเกษียณอายุราชการของตุลาการและอัยการนั้นมีได้จำกัดเพียงแค่ว่าหกสิบปี โดยสามารถดำรงตำแหน่งได้สูงสุดถึงเจ็ดสิบห้าปี ในกรณีของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ซึ่งการกำหนดอายุดังกล่าวมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ข้าราชการตุลาการซึ่งมีประสบการณ์สูงหรือมีประสบการณ์ในการพิจารณาคดีมานานและยังสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้เป็นอย่างดีมีระยะเวลาในการปฏิบัติหน้าที่ยาวนานขึ้น เนื่องจากการปฏิบัติหน้าที่ในฐานะตุลาการนอกจากต้องมีความรู้ทางกฎหมายดีแล้วยังต้องอาศัยประสบการณ์ในการพิจารณาพิพากษาคดีประกอบด้วย ซึ่งในระบบศาลของไทยเป็นระบบที่ตุลาการสั่งสมประสบการณ์ตามอายุราชการ ตุลาการที่ปฏิบัติหน้าที่จนมีอายุครบหกสิบปีบริบูรณ์จึงถือได้ว่าเป็นผู้มีประสบการณ์สูงและยังสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างดี การขยายอายุราชการของข้าราชการตุลาการและอัยการนั้นจะทำให้สามารถรักษาบุคลากรที่มีประสบการณ์เอาไว้ได้ อันจะเป็นประโยชน์ทั้งต่อระบบราชการและผู้ที่มื่อรรถคดีโดยทั่วไปด้วย ซึ่งเมื่อพิจารณาเทียบเคียงกับการกำหนดอายุของผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาที่จำเป็นต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญและประสบการณ์สูง ทั้งด้านการสอน การบริหารสถาบันอุดมศึกษา และการดำรงตำแหน่งหรือเคยดำรงตำแหน่งศาสตราจารย์ ศาสตราจารย์พิเศษ คณบดี หรือกรรมการสภาสถาบันอุดมศึกษา ล้วนแต่จำเป็นต้องมีการสั่งสมประสบการณ์ตามอายุเช่นเดียวกัน จึงเป็นเหตุให้สถาบันอุดมศึกษาส่วนใหญ่มีอธิการบดีหรือผู้บริหารที่มีอายุเกินหกสิบปี

ดังนั้น อาจกล่าวได้ว่าการแต่งตั้งบุคคลที่มีอายุเกินหกสิบปีหรือบุคคลที่เกษียณอายุราชการแล้วให้ดำรงตำแหน่งทางบริหารในสถาบันอุดมศึกษานั้นสามารถทำได้ และไม่ก่อให้เกิดปัญหาหรือผลกระทบต่อการบริหารงานของสถาบันอุดมศึกษาหรือระบบการศึกษาในภาพรวม อย่างไรก็ตาม แม้การแต่งตั้งผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาจากบุคคลที่มีอายุเกินหกสิบปีหรือบุคคลที่เกษียณอายุราชการแล้วจะไม่ใช่ปัญหาหรือผลกระทบต่อการบริหารงานโดยรวม แต่จากการศึกษาพบว่า มีบางประเด็นที่อาจส่งผลกระทบต่อการบริหารงานของสถาบันอุดมศึกษาในด้านการบริหารงานบุคคล และอาจก่อให้เกิดปัญหาหรือความเสี่ยงต่อการทุจริตในการบริหารงานของสถาบันอุดมศึกษาได้ ดังนี้

๑. การกำหนดคุณสมบัติของผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษา

กฎหมายหลักที่เกี่ยวข้องกับการแต่งตั้งผู้บริหารในสถาบันอุดมศึกษา ได้แก่ พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ และที่แก้ไขเพิ่มเติม และพระราชบัญญัติจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษา ไม่ได้บัญญัติเกี่ยวกับคุณสมบัติของบุคคลที่จะได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งประเภทผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาให้มีความชัดเจน ในประเด็นดังต่อไปนี้

- ประเด็นคุณสมบัติเกี่ยวกับสถานะของบุคคลที่จะได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษา จากการศึกษากฎหมายหลักที่เกี่ยวข้องดังกล่าว พบว่า ในการแต่งตั้งผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาในตำแหน่งอธิการบดี ไม่มีบทบัญญัติใดที่บัญญัติว่าบุคคลที่จะได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งอธิการบดีนั้นต้องเป็นข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา หรือเป็นพนักงานในสถาบันอุดมศึกษา หรืออาจแต่งตั้งจากบุคคลภายนอกผู้ซึ่งมิใช่ข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษาหรือพนักงานในสถาบันอุดมศึกษาได้ มีเพียงบางสถาบันอุดมศึกษาที่มีการกำหนดคุณสมบัติเกี่ยวกับสถานะของบุคคลที่จะได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งรองอธิการบดีและคณบดีไว้

- ประเด็นคุณสมบัติเกี่ยวกับอายุของบุคคลที่จะได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษา จากการศึกษากฎหมายหลักที่เกี่ยวข้องดังกล่าว พบว่า ไม่มีบทบัญญัติใดที่บัญญัติเกี่ยวกับคุณสมบัติเรื่องอายุของผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาในตำแหน่งอธิการบดี รองอธิการบดี และคณบดีไว้

จากประเด็นดังกล่าวข้างต้น ทำให้เกิดปัญหาการตีความและข้อถกเถียงทางกฎหมาย อันนำไปสู่การกล่าวหา/ร้องเรียน และการฟ้องร้องเป็นคดีความต่อศาลปกครอง เกี่ยวกับกรณีการแต่งตั้งบุคคลซึ่งมิใช่ข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษาหรือพนักงานในสถาบันอุดมศึกษาให้ดำรงตำแหน่งผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษา และกรณีการแต่งตั้งบุคคลที่มีอายุเกินหกสิบปีหรือบุคคลที่เกษียณอายุราชการแล้วให้ดำรงตำแหน่งผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาดังกล่าว

ถึงแม้ว่าปัจจุบันจะมีการออกคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๓๗/๒๕๖๐ เรื่อง การแก้ไขปัญหาการบริหารงานของสถาบันอุดมศึกษา เพื่อแก้ไขปัญหากับการได้มาซึ่งผู้ดำรงตำแหน่งบริหารก็ตาม แต่คำสั่งดังกล่าวมีเพียงบทกำหนดให้สถาบันอุดมศึกษามีอำนาจแต่งตั้งบุคคลใดที่มีได้เป็นข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา หรือเป็นพนักงานในสถาบันอุดมศึกษา ให้ดำรงตำแหน่งประเภทผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาได้ โดยมีได้กำหนดเกี่ยวกับคุณสมบัติเรื่องอายุของบุคคลดังกล่าวไว้เช่นกัน อีกทั้ง คำสั่งดังกล่าวใช้บังคับแก่สถาบันอุดมศึกษาของรัฐที่เป็นส่วนราชการเท่านั้น โดยมีได้ใช้บังคับแก่สถาบันอุดมศึกษาในกำกับของรัฐด้วย

๒. กระบวนการสรรหาผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษา

กระบวนการสรรหาและแต่งตั้งผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษามีความเสี่ยงที่อาจก่อให้เกิดความไม่โปร่งใสและเป็นธรรม ในกรณีดังต่อไปนี้

๒.๑ ผู้มีอำนาจในการสรรหาและแต่งตั้งผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษา เช่น คณะกรรมการสรรหา หรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับการสรรหา ใช้อำนาจโดยมิชอบ ใช้เครือข่ายความสัมพันธ์ส่วนตัวเอื้อประโยชน์ในการแต่งตั้งบุคคลเข้าสู่ตำแหน่งผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษา

๒.๒ สถาบันอุดมศึกษาบางส่วนไม่ทำการเปิดเผยข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการแต่งตั้งผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษา เช่น ข้อบังคับ/ประกาศของสถาบันอุดมศึกษาเกี่ยวกับหลักเกณฑ์และวิธีการสรรหา/แต่งตั้ง คุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของบุคคลที่จะเข้ามาดำรงตำแหน่งผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษา ให้สาธารณชนได้รับทราบและเข้าถึงได้

สรุปปัญหา/ความเสี่ยงต่อการทุจริตในการบริหารงานของสถาบันอุดมศึกษา
กรณีการแต่งตั้งบุคคลที่เกษียณอายุราชการแล้วให้ดำรงตำแหน่งทางบริหาร

ปัญหาด้านการบริหารงานบุคคล

๑. การกำหนดคุณสมบัติของผู้บริหาร
สถาบันอุดมศึกษา

• กฎหมายหลักที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ พระราชบัญญัติ
ระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา
และพระราชบัญญัติจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษา
ไม่ได้บัญญัติคุณสมบัติเกี่ยวกับสถานะและอายุ
ของบุคคลที่จะได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่ง
ผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาให้มีความชัดเจน
ทำให้เกิดปัญหาการตีความและข้อถกเถียง
ทางกฎหมาย อันนำไปสู่การกล่าวหา/ร้องเรียน
และการฟ้องร้องเป็นคดีความต่อศาลปกครอง

๒. กระบวนการสรรหาผู้บริหารสถาบัน
อุดมศึกษา

กระบวนการสรรหาผู้บริหารสถาบัน
อุดมศึกษา
ที่อาจก่อให้เกิดความไม่โปร่งใสและเป็นธรรม

- ผู้มีอำนาจในการสรรหาและแต่งตั้ง
ผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษา ใช้อำนาจโดยมิชอบ
เอื้อประโยชน์ในการแต่งตั้งบุคคลเข้าสู่
ตำแหน่งผู้บริหาร
- สถาบันอุดมศึกษาบางส่วนไม่เปิดเผยข้อมูล
ที่เกี่ยวข้องกับหลักเกณฑ์และวิธีการสรรหา
ผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษา

ข้อพิจารณา

๑. การกำหนดคุณสมบัติของผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษา

จากการศึกษาเกี่ยวกับการแต่งตั้งบุคคลให้ดำรงตำแหน่งผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ
ในสังกัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ทั้งสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ
ที่เป็นส่วนราชการและสถาบันอุดมศึกษาในกำกับของรัฐ ในตำแหน่งอธิการบดี รองอธิการบดี และคณบดี
พบว่า กฎหมายหลักที่เกี่ยวข้องกับการแต่งตั้งผู้บริหารดังกล่าว ได้แก่ พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการ
พลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ และที่แก้ไขเพิ่มเติม และพระราชบัญญัติจัดตั้งสถาบัน
อุดมศึกษา โดยพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา กำหนดให้การแต่งตั้ง
บุคคลให้ดำรงตำแหน่งประเภทผู้บริหารให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่ง
และพระราชบัญญัติจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาทุกฉบับได้กำหนดเกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้ดำรงตำแหน่ง
ผู้บริหารไว้ในลักษณะทั่วไป เช่น คุณสมบัติเกี่ยวกับการศึกษา ประสบการณ์ด้านการสอน ประสบการณ์
ด้านการบริหาร หรือการดำรงตำแหน่งหรือเคยดำรงตำแหน่งศาสตราจารย์ ศาสตราจารย์พิเศษ คณบดี
หรือกรรมการสภามหาวิทยาลัย ซึ่งจากการศึกษากรณีการแต่งตั้งผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาในตำแหน่ง
อธิการบดี ปรากฏว่าไม่มีบทบัญญัติใดที่บัญญัติถึงคุณสมบัติเกี่ยวกับสถานะของบุคคลที่จะได้รับการ
แต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งอธิการบดี ว่าจะต้องเป็นข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา หรือเป็นพนักงาน
ในสถาบันอุดมศึกษา หรืออาจแต่งตั้งจากบุคคลภายนอกผู้ซึ่งมิใช่ข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา
หรือพนักงานในสถาบันอุดมศึกษาได้ มีเพียงบางสถาบันอุดมศึกษาที่มีการกำหนดคุณสมบัติเกี่ยวกับ
สถานะของบุคคลที่จะได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งรองอธิการบดีและคณบดีไว้ เช่น มหาวิทยาลัย
มหาสารคามและมหาวิทยาลัยอุบลราชธานี กำหนดให้รองอธิการบดีต้องเป็นข้าราชการพลเรือน
ในมหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์ มหาวิทยาลัยนครพนม และมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์
กำหนดให้รองอธิการบดีอาจแต่งตั้งจากบุคคลที่มีได้เป็นคณาจารย์ของมหาวิทยาลัยได้ และจุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย กำหนดให้คณบดีต้องแต่งตั้งจากคณาจารย์ประจำของมหาวิทยาลัย เป็นต้น

นอกจากนี้ ยังพบว่ากฎหมายดังกล่าวไม่ได้บัญญัติถึงคุณสมบัติเกี่ยวกับอายุของบุคคลที่จะได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาในตำแหน่งอธิการบดี รองอธิการบดี และคณบดีไว้ โดยให้อำนาจสภาสถาบันอุดมศึกษาในการกำหนดคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้ดำรงตำแหน่งผู้บริหารของสถาบันอุดมศึกษาไว้ในข้อบังคับของสถาบันอุดมศึกษาได้ตามความเหมาะสมภายใต้กฎหมายจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษา และเมื่อพิจารณาตามข้อบังคับของสถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่งพบว่า สถาบันอุดมศึกษาส่วนใหญ่ไม่มีการกำหนดคุณสมบัติเกี่ยวกับอายุของบุคคลที่จะเข้ามาดำรงตำแหน่งผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษา แต่มีสถาบันอุดมศึกษาบางส่วนที่มีการกำหนดคุณสมบัติเกี่ยวกับอายุดังกล่าวไว้ เช่น ข้อบังคับมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก ว่าด้วยวิธีการสรรหาคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้ดำรงตำแหน่งอธิการบดี พ.ศ. ๒๕๖๐ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ข้อ ๖ ได้กำหนดให้ผู้ดำรงตำแหน่งอธิการบดีจะต้องมีอายุไม่เกินหกสิบปีบริบูรณ์ และ ข้อ ๗ ได้กำหนดให้ผู้ดำรงตำแหน่งคณบดีจะต้องมีอายุไม่เกินหกสิบห้าปีบริบูรณ์ ข้อบังคับมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ว่าด้วยหลักเกณฑ์วิธีการได้มาและคุณสมบัติของผู้ดำรงตำแหน่งอธิการบดี พ.ศ. ๒๕๖๗ ข้อ ๕ ได้กำหนดให้ผู้ดำรงตำแหน่งอธิการบดีต้องมีอายุไม่น้อยกว่า ๔๐ ปีบริบูรณ์ โดยมีได้กำหนดอายุสูงสุดไว้ และข้อบังคับมหาวิทยาลัยอุบลราชธานีว่าด้วยการจ้างบุคคลที่มีอายุ ๖๐ ปีขึ้นไป เป็นพนักงานมหาวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๕๘ ข้อ ๖ ได้กำหนดให้การจ้างบุคคลภายนอกหรือลูกจ้างมหาวิทยาลัย หรือข้าราชการที่เกษียณอายุราชการ เมื่ออายุครบ ๖๐ ปี เพื่อดำรงตำแหน่งประเภทผู้บริหารในมหาวิทยาลัย ให้ทำสัญญาจ้างตามวาระดำรงตำแหน่งนั้น โดยไม่ต้องคำนึงถึงว่าบุคคลนั้นอายุเกิน ๖๕ ปี หรือไม่

จากกรณีปัญหาที่พบว่ากฎหมายหลักที่เกี่ยวข้องกับการแต่งตั้งผู้บริหารในสถาบันอุดมศึกษาไม่ได้บัญญัติเกี่ยวกับคุณสมบัติในเรื่องสถานะและอายุของบุคคลที่จะได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งประเภทผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาให้มีความชัดเจน และมีสถาบันอุดมศึกษาบางส่วนที่กำหนดและบางส่วนที่ไม่กำหนดคุณสมบัติเกี่ยวกับอายุของผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาไว้ในข้อบังคับของสถาบันอุดมศึกษา จึงทำให้เกิดความไม่ชัดเจนในการตีความและข้อถกเถียงทางกฎหมาย ก่อให้เกิดปัญหาด้านการบริหารงานของสถาบันอุดมศึกษาที่ไม่มีหลักเกณฑ์หรือแนวปฏิบัติในการดำเนินการให้เกิดความเข้าใจที่ถูกต้องและเป็นไปในแนวทางเดียวกัน อันนำไปสู่การกล่าวหา/ร้องเรียน และการฟ้องร้องเป็นคดีความต่อศาลปกครอง เกี่ยวกับกรณีการแต่งตั้งบุคคลซึ่งมิใช่ข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา หรือพนักงานในสถาบันอุดมศึกษาให้ดำรงตำแหน่งผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษา และกรณีการแต่งตั้งบุคคลที่มีอายุเกินหกสิบปีหรือบุคคลที่เกษียณอายุราชการแล้วให้ดำรงตำแหน่งผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษา มาโดยตลอด ตามที่ปรากฏในข้อมูลเรื่องกล่าวหา/ร้องเรียน และคำพิพากษาศาลปกครองที่ได้กล่าวไปแล้ว ซึ่งประเด็นปัญหาดังกล่าวอาจส่งผลกระทบต่อการบริหารงานของสถาบันอุดมศึกษาได้อย่างมีนัยสำคัญ ทั้งในด้านการบริหารงานที่อาจขาดความต่อเนื่องและเกิดความล่าช้าในกระบวนการแต่งตั้งผู้บริหารที่ต้องรอคำวินิจฉัยของศาลซึ่งอาจใช้เวลานาน ส่งผลให้สถาบันอุดมศึกษาขาดผู้บริหารที่มีอำนาจในการตัดสินใจในเรื่องสำคัญ เช่น การอนุมัติ/อนุญาต หรือการเจรจาด้านความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก อาจหยุดชะงักหรือไม่สามารถดำเนินการได้อย่างราบรื่น และอาจส่งผลกระทบต่อถึงภาพลักษณ์และความน่าเชื่อถือของสถาบันอุดมศึกษา ซึ่งล้วนเป็นอุปสรรคต่อการบริหารงานและการพัฒนาขับเคลื่อนสถาบันอุดมศึกษาทั้งสิ้น

ถึงแม้ว่าปัจจุบันจะมีการออกคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๓๗/๒๕๖๐ เรื่อง การแก้ไขปัญหาการบริหารงานของสถาบันอุดมศึกษา เพื่อแก้ไขปัญหากับการได้มาซึ่งผู้ดำรงตำแหน่งบริหารก็ตาม แต่คำสั่งดังกล่าวมีเพียงบทกำหนดให้สถาบันอุดมศึกษามีอำนาจแต่งตั้งบุคคลใดที่มีได้เป็นข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา หรือเป็นพนักงานในสถาบันอุดมศึกษา ให้ดำรงตำแหน่งประเภทผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาได้ โดยมีได้กำหนดเกี่ยวกับคุณสมบัติเรื่องอายุของบุคคลดังกล่าวไว้เช่นกัน อีกทั้ง คำสั่งดังกล่าวใช้บังคับแก่สถาบันอุดมศึกษาของรัฐที่เป็นส่วนราชการเท่านั้น โดยมีได้

ใช้บังคับแก่สถาบันอุดมศึกษาในกำกับของรัฐด้วย ดังนั้น ในการพิจารณาแก้ไขปัญหาดังกล่าว เพื่อให้เกิดความชัดเจนในการบังคับใช้และการตีความกฎหมาย เห็นควรให้มีการจัดทำมาตรฐานกลางในการกำหนดคุณสมบัติของผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาในตำแหน่งอธิการบดี รองอธิการบดี และคณบดี ให้มีความชัดเจน เพื่อช่วยยุติและป้องกันปัญหาการตีความและข้อถกเถียงทางกฎหมายที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับการแต่งตั้งบุคคลให้ดำรงตำแหน่งผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาโดยอ้างเรื่องสถานะและอายุมาเป็นเหตุแห่งการฟ้องร้องหรือกล่าวหา/ร้องเรียน ทำให้เกิดความมั่นคงทางกฎหมาย ลดการใช้ดุลพินิจส่วนบุคคลที่อาจนำไปสู่การเลือกปฏิบัติหรือเอื้อประโยชน์ให้กับบุคคลใดบุคคลหนึ่ง และช่วยสร้างความโปร่งใสและเป็นธรรมในการบริหารงานบุคคลของสถาบันอุดมศึกษามากยิ่งขึ้น

๒. กระบวนการสรรหาผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษา

จากการศึกษาพบว่ากระบวนการสรรหาและแต่งตั้งผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษามีความเสี่ยงที่อาจก่อให้เกิดความไม่โปร่งใสและเป็นธรรม ในกรณีดังต่อไปนี้

๒.๑ ผู้มีอำนาจในการสรรหาและแต่งตั้งผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษา เช่น คณะกรรมการสรรหาหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับการสรรหา ใช้อำนาจโดยมิชอบ ใช้เครือข่ายความสัมพันธ์ส่วนตัวเอื้อประโยชน์ในการแต่งตั้งบุคคลเข้าสู่ตำแหน่งผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษา ซึ่งจากข้อมูลเรื่องกล่าวหา/ร้องเรียน พบว่ามีกรณีที่อธิการบดีและกรรมการสรรหาอธิการบดีใช้อำนาจโดยมิชอบเอื้อประโยชน์ซึ่งกันและกัน โดยอธิการบดีซึ่งได้รับการแต่งตั้งจากสภามหาวิทยาลัยให้เป็นกรรมการสรรหานายกสภามหาวิทยาลัยเอื้อประโยชน์ในการสรรหานายกสภามหาวิทยาลัยให้กับบุคคลหนึ่งซึ่งเป็นประธานกรรมการสรรหาอธิการบดี ให้ได้รับการแต่งตั้งเป็นนายกสภามหาวิทยาลัย โดยบุคคลทั้งสองได้ผลัดเปลี่ยนกันทำหน้าที่สรรหาซึ่งกันและกัน กล่าวคือ อธิการบดีนั้นต้องแต่งตั้งโดยคำแนะนำของสภามหาวิทยาลัย และเมื่ออธิการบดีทำหน้าที่เป็นกรรมการสรรหานายกสภามหาวิทยาลัย อาจจะมีเอื้อประโยชน์ในการสรรหานายกสภามหาวิทยาลัยเพื่อผลประโยชน์ต่างตอบแทนที่ตนจะได้รับการเสนอชื่อจากนายกสภามหาวิทยาลัย ผู้ที่ตนได้ทำการสรรหา

และจากการศึกษาข้อบังคับของสถาบันอุดมศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการสรรหาอธิการบดี พบว่าสถาบันอุดมศึกษาบางแห่งมีการกำหนดให้คณะกรรมการสรรหาอธิการบดีประกอบด้วยกรรมการสภามหาวิทยาลัยเป็นกรรมการ โดยกรรมการสภามหาวิทยาลัยนั้นให้แต่งตั้งจากรองอธิการบดี หรือคณบดี ผู้อำนวยการสถาบัน ผู้อำนวยการสำนัก ผู้อำนวยการวิทยาลัย ผู้อำนวยการศูนย์ หรือหัวหน้าส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่าคณะ ซึ่งจะเห็นว่ากรณีดังกล่าวนี้ อาจก่อให้เกิดความเสี่ยงต่อการเอื้อประโยชน์ซึ่งกันและกันได้ กล่าวคือ ในการแต่งตั้งรองอธิการบดีนั้นจะต้องแต่งตั้งโดยคำแนะนำของอธิการบดี และหากรองอธิการบดีทำหน้าที่เป็นกรรมการสรรหาอธิการบดี อาจจะมีเอื้อประโยชน์ในการสรรหาและคัดเลือกบุคคลใดบุคคลหนึ่งให้ได้รับการสรรหาเป็นอธิการบดี เพื่อผลประโยชน์ต่างตอบแทนที่อธิการบดีผู้ที่ตนสรรหาจะได้อำนาจเสนอชื่อตนต่อสภามหาวิทยาลัยในการแต่งตั้งให้เป็นรองอธิการบดี ในภายหลังได้

จากกรณีดังกล่าวไปข้างต้น ถือเป็นการใช้ตำแหน่งหน้าที่เอื้อประโยชน์ให้แก่ตนเองและพวกพ้อง ซึ่งเป็นการขัดกันแห่งผลประโยชน์ (Conflict of Interest) รูปแบบหนึ่ง และถือเป็นความเสี่ยงที่อาจก่อให้เกิดการทุจริตในการบริหารงานของสถาบันอุดมศึกษาได้ ในการพิจารณาแก้ไขปัญหาดังกล่าว เห็นควรให้มีการกำหนดคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมได้เสียระหว่างผู้ดำรงตำแหน่งกรรมการสรรหาผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาและผู้ที่จะได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาไว้ในข้อบังคับของสถาบันอุดมศึกษา เพื่อให้มีคณะกรรมการสรรหาที่มีความเป็นกลางไม่เป็นผู้มีส่วนได้เสีย เกิดความโปร่งใสและเป็นธรรมในกระบวนการสรรหาและแต่งตั้งผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษา และเพื่อเป็นการป้องกันมิให้เกิดเรื่องกล่าวหา/ร้องเรียน และป้องกันการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบหรือปล่อยปละละเลย อันก่อให้เกิดการเอื้อประโยชน์และผลประโยชน์ทับซ้อน

จากการศึกษาพบว่ามีการกำหนดเกี่ยวกับเรื่องการมีส่วนได้เสียระหว่างคณะกรรมการสรรหาผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษากับผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาไว้ในแนวปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลในสถาบันอุดมศึกษา (ฉบับที่ ๒) ข้อ ๑๘ (๑) กำหนดให้การสรรหากรรมการแต่งตั้งผู้บริหาร ควรมีกระบวนการสรรหาและการแต่งตั้งที่ชัดเจนและโปร่งใส และข้อ ๑๙ ในการสรรหาอธิการบดี ให้สภาสถาบันอุดมศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการสรรหาผู้สมควรดำรงตำแหน่งอธิการบดี และกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการสรรหา และเงื่อนไขการได้มาซึ่งอธิการบดี โดยคำนึงถึงความโปร่งใส และควรมีประสิทธิภาพในการบริหารงานของสถาบันอุดมศึกษาเป็นสำคัญ ซึ่งข้อ ๑๙ (๒) กำหนดให้คณะกรรมการสรรหาประกอบด้วยบุคลากรในสถาบันอุดมศึกษาไม่เกินหนึ่งในสามของกรรมการสรรหาทั้งหมด โดยได้รับการคัดเลือกจากบุคลากรในสถาบันอุดมศึกษาและต้องมีผู้ใช้ดำรงตำแหน่งบริหารระดับรองอธิการบดีหรือผู้ช่วยอธิการบดีของผู้เข้ารับการสรรหาให้ดำรงตำแหน่งอธิการบดี ประกอบกับข้อ ๓๘ ได้กำหนดเกี่ยวกับกรณีข้อบังคับว่าด้วยการสรรหาอธิการบดีของสถาบันอุดมศึกษาได้ยังไม่สอดคล้องกับความในข้อ ๑๙ ของแนวปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลในสถาบันอุดมศึกษา ให้สถาบันอุดมศึกษาดำเนินการแก้ไขปรับปรุงข้อบังคับให้แล้วเสร็จภายในวันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๖๖ ซึ่งจากการศึกษาพบว่าสถาบันอุดมศึกษาบางส่วนยังมิได้ดำเนินการแก้ไขปรับปรุงข้อบังคับให้สอดคล้องกับแนวปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลในสถาบันอุดมศึกษาดังกล่าว

นอกจากนี้ยังพบว่าสถาบันอุดมศึกษาบางแห่งได้กำหนดเกี่ยวกับเรื่องการมีส่วนได้เสียดังกล่าวไว้ในข้อบังคับของสถาบันอุดมศึกษา เช่น สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ได้กำหนดไว้ในข้อ ๑๗ แห่งข้อบังคับสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ว่าด้วยคุณสมบัติหลักเกณฑ์และวิธีการได้มาซึ่งผู้ดำรงตำแหน่งอธิการบดีและผู้ดำรงตำแหน่งรองอธิการบดี พ.ศ. ๒๕๖๗ โดยห้ามมิให้กรรมการสรรหาผู้ที่เป็นคู่สมรส บุพการีหรือผู้สืบสันดาน พี่น้องร่วมบิดามารดาหรือร่วมบิดาหรือมารดาเดียวกัน บุพการีหรือผู้สืบสันดานของคู่สมรส หรือบุตรบุญธรรมหรือผู้รับบุตรบุญธรรมของผู้สมัครหรือผู้ได้รับการเสนอชื่อเข้ารับการสรรหาเป็นอธิการบดีและผู้ได้รับการเสนอชื่อให้ดำรงตำแหน่งรองอธิการบดี ร่วมการพิจารณาสรรหาอธิการบดี และนอกจากนี้ยังพบว่าสถาบันอุดมศึกษาบางส่วนมีการกำหนดเกี่ยวกับลักษณะต้องห้ามของกรรมการสรรหา โดยต้องมีผู้ใช้ดำรงตำแหน่งบริหารระดับรองอธิการบดี หรือผู้ช่วยอธิการบดีของผู้เข้ารับการสรรหาให้ดำรงตำแหน่งอธิการบดีในครั้งนั้น และการห้ามมิให้ผู้ที่ทำหน้าที่ในคณะกรรมการสรรหาอธิการบดีมาดำรงตำแหน่งผู้บริหารภายหลังการดำเนินการสรรหาอธิการบดีแล้วเสร็จตลอดวาระการดำรงตำแหน่งของอธิการบดี รวมถึงการกำหนดเพื่อประโยชน์แห่งการป้องกันการขัดกันแห่งผลประโยชน์ สภามหาวิทยาลัยจะให้ความเห็นชอบผู้ที่เป็นกรรมการสรรหาและกรรมการสภามหาวิทยาลัยที่ออกเสียงลงมติในการเลือกผู้สมควรดำรงตำแหน่งอธิการบดีเป็นรองอธิการบดีภายในสองปีนับแต่วันที่มีการแต่งตั้งอธิการบดีมิได้ เป็นต้น ซึ่งอาจนำประเด็นและหลักเกณฑ์การกำหนดคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามดังกล่าวข้างต้นมาเป็นต้นแบบหรือแนวทาง (Best Practice) ในการกำหนดคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้ดำรงตำแหน่งกรรมการสรรหาผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษา และผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาต่อไปได้

๒.๒ สถาบันอุดมศึกษาบางส่วนไม่ทำการเปิดเผยข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการแต่งตั้งผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษา เช่น ข้อบังคับ/ประกาศของสถาบันอุดมศึกษาเกี่ยวกับหลักเกณฑ์และวิธีการสรรหา/แต่งตั้ง คุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของบุคคลที่จะเข้ามาดำรงตำแหน่งผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาให้สาธารณชนได้รับทราบและเข้าถึงได้ และมีสถาบันอุดมศึกษาบางส่วนที่มีการจำกัดสิทธิในการเข้าถึงข้อมูลไว้แต่เฉพาะบุคลากรภายในสถาบันอุดมศึกษาเท่านั้น ซึ่งกรณีดังกล่าวอาจส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์ของสถาบันอุดมศึกษาในด้านความโปร่งใสและตรวจสอบได้ ทำให้สาธารณชน บุคลากรภายในสถาบันอุดมศึกษา นิสิต/นักศึกษา บุคคลที่จะเข้ารับการสรรหา และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เกิดความเคลือบแคลงสงสัยว่าอาจมีความไม่โปร่งใสหรือการทุจริตในกระบวนการสรรหา/แต่งตั้งผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาได้

ในการพิจารณาแก้ไขปัญหาดังกล่าว สถาบันอุดมศึกษาควรสร้างความเชื่อมั่นและความน่าเชื่อถือให้กับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอก เห็นควรให้สถาบันอุดมศึกษาทุกแห่งทำการเปิดเผยข้อมูลข้อบังคับ/ประกาศที่เกี่ยวข้องกับการสรรหา/แต่งตั้งผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาให้ชัดเจนและเข้าถึงได้ เพื่อป้องกันการใช้อำนาจโดยมิชอบของผู้มีอำนาจในการสรรหา/แต่งตั้ง และช่วยลดความเคลือบแคลงสงสัยและความขัดแย้งที่อาจเกิดขึ้นจากการขาดข้อมูลหรือการได้รับข้อมูลที่ไม่ถูกต้องครบถ้วน นอกจากนี้ ประชาชนหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องยังสามารถใช้เป็นข้อมูลในการเฝ้าระวังหรือแจ้งเบาะแสหรือความเสี่ยงต่อการทุจริตในกระบวนการสรรหา/แต่งตั้งผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาได้

ข้อเสนอแนะ

เพื่อเป็นการป้องกันปัญหาหรือความเสี่ยงต่อการทุจริตในการบริหารงานของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐในสังกัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม และเพื่อเป็นการป้องกันมิให้เกิดเรื่องกล่าวหา/ร้องเรียน กรณีการแต่งตั้งบุคคลที่เกษียณอายุราชการแล้วให้ดำรงตำแหน่งทางบริหาร เห็นควรเสนอข้อเสนอแนะ ดังนี้

๑. ด้านการกำหนดคุณสมบัติของผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษา

เห็นควรพิจารณาจัดทำมาตรฐานกลางในการกำหนดคุณสมบัติของผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษา ในตำแหน่งอธิการบดี รองอธิการบดี และคณบดี ให้มีความชัดเจน โดยให้กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม เป็นหน่วยงานหลักในการศึกษาวิเคราะห์เกี่ยวกับการกำหนดคุณสมบัติในด้านสถานะและอายุของผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษา เพื่อเป็นหลักเกณฑ์หรือแนวปฏิบัติให้สถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่งนำไปใช้ในการสรรหา/แต่งตั้งผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษา ให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน

๒. ด้านกระบวนการสรรหาผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษา

๑) สถาบันอุดมศึกษาควรยึดถือและปฏิบัติตามแนวปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลในสถาบันอุดมศึกษา (ฉบับที่ ๒) ข้อ ๑๘ และข้อ ๑๙ โดยเคร่งครัด และสถาบันอุดมศึกษาควรกำหนดคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามเกี่ยวกับเรื่องการมีส่วนได้เสียระหว่างผู้ดำรงตำแหน่งกรรมการสรรหาผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาและผู้ที่จะได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาเพิ่มเติมในข้อบังคับของสถาบันอุดมศึกษาที่เกี่ยวข้อง ตามความจำเป็นและความเหมาะสมกับบริบทของสถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่ง เพื่อให้เกิดความโปร่งใสและเป็นธรรมในกระบวนการสรรหาผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษา และเพื่อให้มีคณะกรรมการสรรหาที่มีความเป็นกลาง ไม่เป็นผู้มีส่วนได้เสีย เป็นการป้องกันมิให้เกิดเรื่องกล่าวหา/ร้องเรียน และการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบหรือปล่อยปละละเลย อันก่อให้เกิดการเอื้อประโยชน์และผลประโยชน์ทับซ้อน (Conflict of Interest) โดยอย่างน้อยประกอบด้วยรายละเอียดตามที่เสนอหรือในทำนองเดียวกัน ดังต่อไปนี้

- กรรมการสรรหาอธิการบดี ต้องไม่เป็นคู่สมรสหรือผู้ซึ่งอยู่กินกันฉันสามีภรรยาโดยมิได้จดทะเบียนสมรส บุพการี ผู้สืบสันดาน พี่น้องร่วมบิดามารดาหรือร่วมบิดาหรือมารดาเดียวกัน บุพการีหรือผู้สืบสันดานของคู่สมรสหรือผู้ซึ่งอยู่กินกันฉันสามีภรรยาโดยมิได้จดทะเบียนสมรส หรือบุตรบุญธรรมหรือผู้รับบุตรบุญธรรม ของผู้สมัครหรือผู้ได้รับการเสนอชื่อเข้ารับการสรรหาเป็นอธิการบดี และผู้ได้รับการเสนอชื่อให้ดำรงตำแหน่งรองอธิการบดี

- ผู้ได้รับการแต่งตั้งเป็นกรรมการสรรหาอธิการบดี ไม่มีสิทธิสมัครหรือได้รับการเสนอชื่อเป็นอธิการบดี และไม่สามารถมาดำรงตำแหน่งผู้บริหารระดับรองอธิการบดีหรือผู้ช่วยอธิการบดีภายหลังการดำเนินการสรรหาอธิการบดีแล้วเสร็จตลอดวาระการดำรงตำแหน่งของอธิการบดี

- กรรมการสรรหาคณบดี ต้องไม่เป็นคู่สมรสหรือผู้ซึ่งอยู่กินกันฉันสามีภริยาโดยมิได้จดทะเบียนสมรส บุพการี ผู้สืบสันดาน พี่น้องร่วมบิดามารดาหรือร่วมบิดาหรือมารดาเดียวกัน บุพการี หรือผู้สืบสันดานของคู่สมรสหรือผู้ซึ่งอยู่กินกันฉันสามีภริยาโดยมิได้จดทะเบียนสมรส หรือบุตรบุญธรรม หรือผู้รับบุตรบุญธรรม ของผู้สมัครหรือผู้ได้รับการเสนอชื่อเข้ารับการสรรหาเป็นคณบดี

- ผู้ได้รับการเสนอชื่อให้ดำรงตำแหน่งรองอธิการบดี ต้องไม่เป็นคู่สมรสหรือผู้ซึ่งอยู่กินกันฉันสามีภริยาโดยมิได้จดทะเบียนสมรส บุพการี ผู้สืบสันดาน พี่น้องร่วมบิดามารดาหรือร่วมบิดาหรือมารดาเดียวกัน บุพการีหรือผู้สืบสันดานของคู่สมรสหรือผู้ซึ่งอยู่กินกันฉันสามีภริยาโดยมิได้จดทะเบียนสมรส หรือบุตรบุญธรรมหรือผู้รับบุตรบุญธรรม ของอธิการบดี

- เพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรมและป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อน สถานสถาบันอุดมศึกษา จะพิจารณาให้ความเห็นชอบแต่งตั้งผู้ที่เป็นกรรมการสรรหาอธิการบดีและกรรมการสถานบันอุดมศึกษา ผู้ที่ได้ออกเสียงลงมติเลือกอธิการบดีรายใด เป็นรองอธิการบดีตามคำแนะนำของอธิการบดีรายนั้น ภายในสองปีนับแต่วันที่ได้ลงมติดังกล่าวมิได้ เว้นแต่จะได้แสดงเจตนาให้เป็นที่ประจักษ์ว่าตนไม่ประสงค์ ใช้สิทธิลงคะแนนเลือกอธิการบดีคราวนั้น

๒) สถานบันอุดมศึกษาทุกแห่งควรเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการสรรหา/แต่งตั้งบุคคลที่จะดำรงตำแหน่งผู้บริหารในสถานบันอุดมศึกษา เช่น ข้อบังคับ/ประกาศของสถานบันอุดมศึกษาเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ วิธีการสรรหา/แต่งตั้ง คุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของบุคคลที่จะดำรงตำแหน่งผู้บริหารในสถานบันอุดมศึกษา ให้สาธารณชนได้รับทราบและเข้าถึงได้เป็นการทั่วไป ทางเว็บไซต์หลักของสถานบันอุดมศึกษา เพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกันระหว่างสถานบันอุดมศึกษา บุคคลที่จะเข้ารับการสรรหา ผู้มีส่วนได้เสีย และประชาชนทั่วไป เพื่อลดความเคลือบแคลงสงสัยของสาธารณชน และสร้างความโปร่งใสและตรวจสอบได้ในกระบวนการสรรหา/แต่งตั้งผู้บริหารสถานบันอุดมศึกษา

ภาคผนวก

<p>ภาคผนวก ก ตารางแสดงข้อมูลการแต่งตั้งและคุณสมบัติ ของผู้ดำรงตำแหน่งอธิการบดี</p>	
<p>ภาคผนวก ข ตารางแสดงข้อมูลการแต่งตั้งและองค์ประกอบ ของคณะกรรมการสรรหาอธิการบดี</p>	
<p>ภาคผนวก ค ตารางแสดงข้อมูลการแต่งตั้งและคุณสมบัติ ของผู้ดำรงตำแหน่งรองอธิการบดี</p>	
<p>ภาคผนวก ง ตารางแสดงข้อมูลการแต่งตั้งและคุณสมบัติ ของผู้ดำรงตำแหน่งคณบดี</p>	